T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ROMANTİZMDEN BARBİZON OKULUNA MANZARA RESMİ

SERHAT BİLTEKİN

TEZ DANIŞMANI
PROF. MELİHAT TÜZÜN

EDİRNE 2022

Tezin Adı: Romantizmden Barbizon Okuluna Manzara Resmi

Hazırlayan: Serhat BİLTEKİN

ÖZET

Romantizmden Barbizon Okuluna Manzara Resmi çalışmada, resim sanatı içerisinde önemli bir çıkış noktası olan manzara çalışmaları ele alarak, sanatçıların yaşam süreçleri, eserlerinin analizleri üzerinden manzara anlayışı irdelenmeye çalışılmıştır.

Manzaranın sanat içerisindeki yerine değinirken etkileşimde bulunduğu alanlara, tarihsel sürecin sonuçları üzerinde durulmuştur. Romantizm ile başlayan analiz, felsefesine ayrıldığı dönemlerin sanattaki yerine dair bilgiler ile pekiştirilmiş. Romantizm döneminde yaşanan yıkım, doğaya karşı duyulan arzu, özlem manzaranın sanat tarihi içerisinde önemli bir yer almasını sağlamış. Özellikle Barbizon sanatçılarının eserleri üzerinden analiz yapılmıştır. Aralarındaki farklılıklardan bahsedilerek, doğanında değişim bir parçası olduğuna, güneş ışığının altında geliştirdikleri çalışma biçimi ile ise tüm bu değişkenliğin eserler üzerinde durularak anlatılmaya çalışılmıştır.

Kişisel eserlerin analizinde, günümüz manzara eserlerinde olduğu gibi doğa, hayvan figürlerinin günümüz problemlerini ifade edilmesindeki önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Burada canlıların doğa içerisindeki yaşadıkları problemlere, değişime karşı duruşları eserler üzerinden analiz yapılarak ele alınmıştır.

Sonuç kısmında, çalışmaya yönelik veri saptamalar bulunmaktadır. Çalışmada yararlanılan kaynaklar bir bütün halinde kaynakçanın kısımlarında gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Romantizm, Barbizon Okulu, Manzara Resmi, Hayvan Resmi.

Name of the Thesis: Landscape Painting from Romanticism to Barbizon school

Prepared by: Serhat BİLTEKİN

ABSTRACT

In Landscape Painting from Romanticism to the Barbizon School, it has been tried to examine the understading of landscape through the life processes of the artists and the analysis of their works, by considering the landscape studies, which are an important starting point in the art of painting.

While adrdressing the place of landscape in art, the areas it interacts with and the results of the historical process are emphasized. The analysis, which started with Romanticism, was reinforced with information about the place of the periods in which he was devoted to his philosophy in art. The destruction experianced during the romantic period, the desire for nature, and the longing made the landscape an important place in the history of art. In particular, the analysis was made an the works of Barbizon artists. By mentioning the differences between them, it has been tried to explain that it is a part of change in nature, and all this variability with the way they work under the sunlight, by emphasizing on the works.

In the analysis of personal works, nature and animal figures are used as an important tool in expressing today's problems, as in today's landscape works. Here, the problems of living things in nature and their stance against change are discussed by analyzing the works.

In the conclusion part, there are data determinations for the study. The sources used in the formation process of the study are shown in the parts of the bibliography as a whole.

Key Words: Romanticism, Barbizon School, Landscape Painting, Animal Painting.

ÖNSÖZ

‘‘Bir insanın başına gelenler onu başkalarından ayıran özelliğidir. Tüm parçaların birbiriyle uyumlu olduğu bir modeli temsil eder. Yaşamı devam ettiği sürece bu parçalar birer birer önceden belirlenmiş bir tasarıma uygun olarak yerine oturur.

Dünyanın bu karışık halinde içe bakmaya devam. Kendi içimizdeki şiddet ile yüzleşmeye devam içimizdeki şiddetten öğrenmeye, şefkate dönüşene kadar yanında oturmaya devam. Madem gidip silahların önünde duramıyoruz, içimizdeki şiddetin önünde duralım.

Görünüşünüz, yalnızca kalpten bakabildiğinizde berraklaşır. Dışarı bakanlar düş kurar, içe bakanlar uyanış yaşar.’’

Carl Gustav Jung

Doğa resim sanatı içerisinde kendisini nasıl var edip uzun yıllar boyunca kabullendirmeye ve hatta kabul görmeye çalışmışsa, bizde günümüzde doğa için aynısını yapmalıyız belki de fazlasını. Üzerinde yaşamakta olduğumuz bu hassas düzeni ya Romantikler gibi, onu yüceltmek için düşlerle bütünleştirip zihnimizde oluşan görüntünün kalıcı olabilmesi için kendimizi inandırmalıyız, ya da Barbizon sanatçıları gibi gördüğümüz doğal güzelliği olduğu hali ile kalabilmesi için çaba sarf etmeliyiz. Ne kadar yorucu olursa olsun birilerinin tüm bu güzellikleri görebilmesi için köylüler gibi çalışmalıyız, onu yıpratmadan, kırmadan yok olmadan önce harekete geçmeliyiz.

Yüksek lisans tezimi oluşturmamda bana her daim destek olan cesaretlendiren danışmanım sayın Prof. Melihat TÜZÜN hocama şükranlarımı sunarım.

Serhat BİLTEKİN

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
KISALTMALAR ..... **viii**
GÖRSELLER DİZİNİ ..... **ix**
GİRİŞ **1**
1. BÖLÜM I **7**
1.1. MANZARA RESMİ **7**
1.1.1. Manzara Resminin Tanımı **7**
1.1.2. Manzara Resminin Tarihsel Gelişimi **8**
2. BÖLÜM II **9**
2.1. RESİM SANATINDA ROMANTİZM **9**
2.1.1. Romantizm Akımının Oluşum Süreci **9**
2.1.2. Romantizm Akımının Felsefesi **13**
2.1.3. Romantizmin Oluşmasını Sağlayan Etkenler **16**
2.1.4. Romantizm Akımının Genel Özellikleri **20**
2.1.5. Genel Olarak Romantizmin Resim Sanatına Yansımaları **21**
3. BÖLÜM III **32**
3.1. ROMANTİZM AKIMI MAZANARA SANATÇILARI VE ESER ANALİZLERİ **32**
3.1.1. James WARD (1769- 1859) **32**
3.1.1.1. ‘‘Lord Ribblesdale’nin mülkü Craven, Yorkshire’daki Doğu Malham Malikanesin’de Gordale’den Bir Görünüm’’ (1812 – 1814) **35**
3.1.2. Caspar David FRIEDRICH (1774 - 1840) **37**
3.1.2.1. ‘‘Buz Denizi’’ (1823 – 1824) **39**
3.1.2.2. ‘‘Yalnız Ağaç’’ (1822) **41**
3.1.2.3. ‘‘Bulutların Üzerinde Yolculuk’’ (Sis Denizinde Amaçsızca Dolaşan Adam (1818) **44**
3.1.3. Joseph Mallord William TURNER (1775 - 1851) **46**

3.1.3.1. “Kar fırtınası: Hannibal ve Ordusu Alpleri Geçerken” (1810-1812) 49
3.1.3.2. “Köle Gemisi” (1840) 50
3.1.3.3. ‘‘Kar Fırtınası’’ (1842) 51
3.1.4. John CONSTABLE (1776- 1837) 54
3.1.4.1. ‘‘Wivenhoe Parkı, Essex’’ (1816) 57
3.1.4.2. ‘‘Beyaz At’’ (1819) 59
3.1.4.3. ‘‘Saman Arabası’’ (1821) 61
3.1.5. Andreas ACHENBACH (1815 - 1910) 63
3.1.5.1. ‘‘Kar Ormanı’’ (1835) 64
3.1.5.2. ‘‘İsveç’teki Trollhattan Şelaleleri’’ (1850) 66
3.1.6. Peter Christian Thamsen SKOVGAARD (1817 - 1868) 67
3.1.6.1. ‘‘Arka planda Kullen ile Kattegat'ın karşısında Zeland'ın Kuzey Sahili'nden görünüm’’ (1832) 69
3.1.6.2. ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ (1841) 71
3.1.7. Johan Christian CLAUSSEN DAHL (1788 - 1857) 72
3.1.7.1. ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ (1814) 75
3.1.7.2. ‘‘Napoli Körfezi ve Yanar Dağ’’ (1820) 76
3.1.8. İvan Konstaninoviç AYVAZOVSKI (1817 - 1900) 77
3.1.8.1. ‘‘Gemi Enkazı’’ (1876) 80
3.1.8.2. ‘‘Geceleyin Çeşme Muharebesi’’ (1848) 81
3.1.9. Hans Fredrik GUDE (1825 - 1903) 83
3.1.9.1. ‘‘Hardanger'daki Gelin Alayı’’ (1848) 86
3.1.9.2. ‘‘Sandviksfjorden’’ (1879) 88
4. BÖLÜM IV 89
4.1. BARBİZON OKULU 89
4.1.1. Barbizon Okulunun Oluşum Süreci 89
4.1.2. Barbizon Okulu Manzara Sanatçıları ve Eser Analizleri 94
4.1.2.1. Jean Baptiste Camille COROT (1796 –1875) 94
4.1.2.1.1. “Göl” (1796 - 1875) 96
4.1.2.1.2. ‘‘Voltarra’den Citade’’ (1834) 97
4.1.2.1.3. ‘‘Batıdan Avignon’’ (1836) 98
4.1.2.2. Narcisse Virgilo DİAZ DE LA PENA (1807 – 1876) 99

4.1.2.2.1. ‘‘Ormanda’’ (1874)..... 101
4.1.2.2.2. ‘‘Fırtına’’ (1871) 102
4.1.2.3. Constant TROYON (1810 – 1865)..... 104
5.1.2.3.1. ‘‘Bataklık’’ (1840)..... 106
4.1.2.3.2. ‘‘Orléans yakınlarındaki La Ferté-Saint-Aubin'de Manzarası’’ (1837)..... 107
4.1.2.3.3. ‘‘Otlayan İnekler’’..... 108
4.1.2.4. Jules DUPRÉ (1811 - 1889)..... 110
4.1.2.4.1. ‘‘Barbizon Manzarası’’ 112
4.1.2.4.2. ‘‘Orman Manzarası’’ (1840 - 1842) 113
4.1.2.5. Étienne Pierre Théodore ROUSSEAU (1812 - 1867) 114
4.1.2.5.1. ‘‘Fontainebleau Ormanından Gelirken Gün Batımı’’ (1848-1849) 115
4.1.2.5.2. ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’ (1832)..... 117
4.1.2.5.3. ‘‘La Faucille'den Mont Blanc Manzarası’’ (1865)..... 119
4.1.2.6. Jean François MILLET (1814 - 1875)..... 120
4.1.2.6.1. ‘‘Saman Yığınları, Sonbahar’’ (1874)..... 121
4.1.2.6.2. ‘‘Koyun sürüsü ve Mehtap’’ (1856 - 1860)..... 122
4.1.2.7. François Louis FRANÇAIS (1814 - 1897) 124
4.1.2.7.1. ‘‘Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere’’ 125
4.1.2.7.2. ‘‘Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere’’ (1869)..... 126
4.1.2.8. Charles François DAUBİGNY (1817 - 1878) 128
4.1.2.8.1. ‘‘Tekneler’’ (1865) 130
4.1.2.8.2. ‘‘Nehrin Kıyıları’’ (1868) 131
4.1.2.8.3. ‘‘Gylieu’nun Göletleri’’ (1853)..... 132
BÖLÜM V..... 134
5.1. KİŞİSEL UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ..... 134
5.1.1. ‘‘Tepeden Bakış’’ 2021..... 135
5.1.2. ‘‘Karasaban’’ 2021 136
5.1.3. ‘‘Ova’’ 2020..... 138
5.1.4. ‘‘Nadas’’ 2021 139
5.1.5. ‘‘Karlı Tepeler’’ 2021..... 140
SONUÇ..... 143

KAYNAKÇA 147
GÖRSEL KAYNAKÇA 156
ELEKTRONİK KAYNAKÇA 162

KISALTMALAR

Vb. ve benzeri

Bkz. Bakınız

Yy. yüzyıl

Örn. Örnek

ABD. Amerika Birleşik Devletleri

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1**:** Théodore Géricault - 1818-1819 "Medusa'nın Salı" 491 x 716 cm 26

Görsel 2: Eugene Delacroix - 1830 “Halka Yol Gösteren Özgürlük” 260x325 cm 27

Görsel 3: James Ward (d.23 Ekim 1769, Londra- Birleşik Krallık – ö. 17 Kasım 1859, Cheshunt-Brileşik Krallık) 32

Görsel 4: James Ward – 1811 ‘‘ Gordale Bakış’’ 38,6 x 26,9 cm 34

Görsel 5: James Ward – 1812 – 1814 ‘‘Lord Ribblesdale’nin mülkü Craven, Yorkshire’daki Doğu Malham Malikanesin’de Gordale’den Bir Görünüm’’ 33,2 x 42,1 cm 35

Görsel 6: Caspar David Friedrich(d. 5 Eylül 1774, Greifswald-Almanya – ö. 7 Mayıs, 1840, Dresden-Almaya) 37

Görsel 7: Casper David Friedrich – 1823-1824 ‘‘Buz Denizi’’ 96,7x126,9 cm Kunsthalle Hamburg, Germany 39

Görsel 8: Casper David Friedrich – 1822 ‘’Yalnız Ağaç’’ 55 x 71 cm Nationalgalerie, Berlin 41

Görsel 9: Casper David Friedrich, 1818 "Bulutların Üzerinde Yolculuk" (Sis Denizinde Amaçsızca Dolaşan Adam) 98,4 x 74,8 cm 44

Görsel 10: Joseph Mallord William Turner (d. 23 Nisan 1775, Covent Garden, Londra-Birleşik Krallık – ö. 19 Aralık 1851, Cheyne Walk, Londra-Birleşik Krallık) 46

Görsel 11: Joseph Mallord William Turner, 1810-1812 “Kar fırtınası: Hannibal ve Ordusu Alpleri Geçerken” 144.7 x 236 cm 49

Görsel 12: Joseph Mallord William Turner 1840 "Köle Gemisi" 91 × 123 cm 50

Görsel 13: Joseph Mallord William Turner – 1842 ‘’Kar Fırtınası’’ 91 x 122 cm 51

Görsel 14: John Constable (d. 11 Haziran 1776, East Bergholt-Bileşik Krallık – ö. 31 Mart 1837, Londra-Birleşik Krallık) 54

Görsel 15: John Constable – 1816 ‘’Wivenhoe Parkı, Essex’’ 56,1 x 101,2 cm 57

Görsel 16: John Constable – 1819 ‘’Beyaz At’’ 131,4 x 188,3 cm 59

Görsel 17: John Constable – 1821 ‘’Saman Arabası’’ 130,2 x 185,4 cm... 61

Görsel 18: Andreas Achenbach 63

Görsel 19: Andreas Achenbach – 1835 ‘’Kar Ormanı’’ 64

Görsel 20: Andreas Achenbach – Mart 1850 ‘’İsveç’teki Trollhattan Şelaleleri’’ 38 x 44 cm 66

Görsel 21: Peter Christian Thamsen Skovgaard (d. 4 Nisan 1817, Danimarka – ö. 13 Nisan 1868, Kopenhag-Danimarka) 67

Görsel 22: Peter Christian Thamsen Skovgaard – 1832 "Arka planda Kullen ile Kattegat'ın karşısında Zeland'ın Kuzey Sahili'nden görünüm '' 32,5 x 48,5 cm... 69

Görsel 23: Peter Christian Thamsen Skovgaard – 1841 ‘’Frederiksborg Sarayı’’ 71

Görsel 24: Johan Christian Claussen Dahl (d. 24 Şubat, 1788, Bergen-Norveç – ö. 14 Ekim1857, Dresden–Almanya) 72

Görsel 25: Johan Christian Claussen Dahl – 1814 ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ 52,5 x 78 cm 75

Görsel 26: Johan Christian Claussen Dahl – 1820 ‘‘Napoli Körfezi ve Yanar Dağ’’ 44.5 x 67 cm 76

Görsel 27: İvan Konstaninoviç Ayvazovski (d. 29 Temmuz 1817, Feodosya – ö. 2 Mayıs 1900, Feodosya) 77

Görsel 28: İvan Konstaninoviç Ayvazovski - 1876 ‘‘Gemi Enkazı’’ 136 x 170 cm 80

Görsel 29: İvan Konstaninoviç Ayvazovski – 1848 ‘‘Geceleyin Çeşme Muharebesi’’ 195x185 cm 81

Görsel 30: Hans Fredrik Gude (d. 13 Mart 1825, Oslo–Norveç – ö. 17 Ağustos 1903, Berlin–Almanya) 83

Görsel 31: Hans Fredrik Gude - Adolph Tidemand – 1848 ‘‘Hardanger'daki Gelin Alayı’’ 93,5 x 130 cm 86

Görsel 32: Hans Fredrik Gude 1879 "Sandviksfjorden" 88

Görsel 33: L'Aurberge Ganne en (Ganne Babanın misafirhanesi) 89

Görsel 34: Jean-Baptiste-Camille Corot (d. 16 Temmuz 1796 – ö. 22 Şubat 1875, Paris-Fransa) 94

Görsel 35: Jean Baptiste Camille Corot - 1861 ‘‘Göl’’ 133 x 157,5 cm 96

Görsel 36: Jean Baptiste Camille Corot - 1834 ‘‘Voltarra’den Citade’’ 47 x 82 cm 97

Görsel 37: Jean-Baptiste-Camille Corot, 1836 "Batıdan Avignon" 34 x 73,2 cm 98

Görsel 38: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena (d. 20 Ağustos 1807 – ö. 18 Kasım 1876, Menton-Fransa) 99

Görsel 39: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena - 1874 ‘‘Ormanda’’ 79,3 x 105,4 cm 101

Görsel 40: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena - 1871 ‘‘Fırtına’’ 62,2 x 76,5 cm 102

Görsel 41: Constant Troyon (d. 28 Ağustos 1810 – ö. 21 Şubat 1865, Paris-Fransa) 104

Görsel 42: Constant Troyon - 1840 ‘‘Bataklık’’ 106

Görsel 43: Constant Troyon "Orléans yakınlarındaki La Ferté-Saint-Aubin'de Manzarası" 1837, 129 x 192 cm 107

Görsel 44: Constant Troyon - ‘‘Otlayan İnekler’’ 66,6 x 101 cm 108

Görsel 45: Jules Dupré (d. 5 Nisan 1811 – ö. 6 Ekim 1889, L’lsle-Adam-Fransa) 110

Görsel 46:Jules Dupré ‘‘Barbizon Manzarası’’ 91,4 x 149,8 cm 112

Görsel 47: Jules Dupré – 1840-1842 ‘‘Orman Manzarası’’ 39 x 58 cm ... 113

Görsel 48: Étienne Pierre Théodore Rousseau (d. 15 Nisan, 1812 – ö. 22 Aralık, 1867, Barbizon-Fransa) 114

Görsel 49: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1848-1849 ‘‘Fontainebleau Ormanından Gelirken Gün Batımı’’ 142 x 197,2 cm 115

Görsel 50: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1832 ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’ 117

Görsel 51: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1865 "La Faucille'den Mont Blanc Manzarası" 119

Görsel 52: Jean François Millet (d. 4 Ekim 1814 - ö. 20 Ocak 1875, Barbizon-Fransa)..... 120

Görsel 53: Jean-François Millet 1874 "Saman Yığınları, Sonbahar" 85,1 x 110,2 cm..... 121

Görsel 54: Jean François Millet 1856-1860 "Koyun sürüsü ve Mehtap" 45,3 x 63,4 cm..... 122

Görsel 55: François Louis Français (d. 17 Kasım 1814, Plombières-les-Bains-Fransa – ö. 28 Mayıs 1897, Paris-Fransa)..... 124

Görsel 56: François Louis Français "Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere" 101,3 x 76,2 cm 125

Görsel 57: François Louis Français – 1869 "Saint-cergues'den görülen Mont-blanc" 128 x 162cm..... 126

Görsel 58: Charles François Daubigny (d. 15 Şubat 1817 – ö. 19 Şubat 1878, Paris-Fransa) 128

Görsel 59: Charles François Daubigny – 1865 ‘‘Tekneler’’ 36 x 67 cm... 130

Görsel 60: Charles François Daubigny - 1868 "Nehrin Kıyıları" 40.96 x 73.34 cm..... 131

Görsel 61: Charles François Daubigny – 1853 "Gylieu’nun Göletleri" 99,7 x 62 cm..... 132

Görsel 62: Serhat Biltekin – ‘‘Tepeden Bakış’’ 80 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021..... 135

Görsel 63: Serhat Biltekin ‘‘Karasaban (Boyunduruk)’’ 70 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021 136

Görsel 64: Serhat Biltekin ‘‘Ova" 86 x 130 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2020..... 138

Görsel 65: Serhat Biltekin ‘‘Nadas’’ 70 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021 139

Görsel 66: Serhat Biltekin ‘‘Karlı Tepeler’’ 85,5 x 130 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021 140

GİRİŞ

İnsanoğlu yaşamı boyunca doğanın içerisinde ağaçların bir araya gelerek oluşturduğu korular gibi her daim, tüm bu güzelliklerin içerisinde sığınacak alan aramıştır, kendisini güven altına almak ve güvende hissetmek istemiş. Buda onu doğa ile ilişki kurmaya yaklaştırmış, çünkü doğa ona yaşaya bileceği her çeşitten gıdayı sağlamaktadır, tıpkı bir anne gibidir.

İnsan da diğer canlıların gerçekleştiği şekilde doğar, büyür, gelişirim gösterir ve belirli bir süreçten sonra ölür, yani üzerinde yaşadığı toprağın bir parçası olur tam olarak bu süreç onun kendisini doğaya yakın hissetmesini onunla bütünleşmesini sağlamaktadır. İnsanoğlu doğumundan itibaren sürekli hareket halindedir, bu canlılık onun merakını ve içerisinde yatan araştırma öğrenme içgüdülerini daha da pekiştirmesini, geliştirmesini sağlamıştır. İnsan yaşamı için vaz geçemeyeceği mekan olan doğayı ve onu oluşturan unsurları şu şekilde açıklaya biliriz,

> ‘‘İnsanın dışında oluşan, herhangi bir insan müdahalesi olmaksızın ortaya çıkan, gelişen her şey, örneğin; toprak, toprak altı zenginlikler, su, hava, bitkiler hayvanlar doğayı oluşturmaktadır.’’ (KELEŞ & HAMAMCI, 1993, s. 20)

Bunlar doğayı oluşturur ve besler, toprağın altında olanlar kadar üzerinde olanlarda doğanın bir parçasıdır, özellikle ağaçlar insanlara, hayvanlara önemli imkânlar sunmuştur. Sanatta ağaçlara büyük bir önem vermiştir. Ağaçların gücünü şu şekilde açıklaya biliriz,

> *‘‘Ağaçlar yağmuru yağdırma veya durdurma, güneşin batması, ayın tutulması, sürüleri çoğaltma… gücüne sahip bir varlık olarak düşünülmüştür.’’* (ÖZTÜRK ATEŞ, 2012)

Aynı zamanda eşsiz güzellikteki çiçekleri, kokuları ve meyveleri ile insanoğlunun dikkatini çekmeye başarmış insan hayatının her döneminde yer alması ona karşı özel bir ilgi ve ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Doğa içerisinde yaşayan canlılar ile aynı yaşam mücadelesini yaşayarak deneyimleyen onları taklit ederek ilerleyen insan, hayvanların yaşam mücadelelerini izleyerek onları taklit etmiş ve bu

hareketleri kendi bedeninde de deneyimlemeye çalışarak kendisini, gözlemlediği avcılara karşı direnmeye çalışmıştır. Bu insanlar günlük yaşamlarında deneyimler sonucun da elde ettiği tecrübelerini gelecek nesillere aktarabilmek için duvarlara resimler yapmışlardır. İlkel insan resimleri hayvan mücadele sahneleri ve doğanın ta kendisinden oluşmaktadır. İçerisinde yaşadığı çevreyi gözlemleyip inceleyen insan buna göre kendini geliştirir ve bu yüzey içerisinde kendisinin kalıcı olabilmesi için, bir tür üstünlük sağlaya bilmek adına duvarlara resimler yapmışlardır.

İnsanlar bu süreç içerisinde sanatla ilgilenerek çeşitli semboller, şekiller ve belirli biçimler ile bir şeyleri aktarmaya ve bunları belgelemeye çalışmıştır, ancak bu durumlar içerisinde en önemli olanı sanat ile doğayı birleştirmeyi başarmış olmalarıdır. Bu durum onların doğayı gelecek nesillere aktararak daha iyi algılanmasını, anlaşılmasını ve kendilerini geliştirmelerini sağlamışlardır.[1]

İnsanların doğayı ele alışları, kendilerinin gelişmekte olan yapıları ve gözlemleri ile şekillenerek farklılaşmıştır, bunun sonucunda ortaya çıkan eser yeni süreçlere dâhil olacak olan yeni bir işlevsellik atfedilmiştir. Bunun sonucunda görsel ifade biçimi ilkel dönemde kendine önemli bir yer edinerek gelişim göstermiş ve bilinmezliği görünür kılma adına insanın içerisinde yatan merak unsuru ile bu sayede yeni sırlarını ortaya çıkarmıştır.[2] Doğanın ortaya çıkardığı bolluk insanların çevresinde gerçekleşen tüm olayları, gözlemlemesine fırsat tanırken bunları deneyimleyip öğrenilmesini de sağlamıştır. Bunun neticesinde doğanın güzelliği, doğaya karşı bir hayranlık oluşmuştur.

---

[1] Fereshteh, GHAVANLOO. ‘‘RESİMDE İNSAN VE DOĞA İLİŞKİSİ’’ 2019, s.1-2

[2] Selda, GÜMÜŞAY. ‘‘İNSANIN YAŞAM ALANLARIYLA KURDUĞU İLİŞKİNİN RESMİN OLANAKLARIYLA İNCELENMESİ’’ 2008, s.1-11

Günümüz de insanların kendilerini üstün görerek bencilce davranışlar sergilemesi, bir birlerine karşı hırs yarışı içerisinde olmaları, üzerinde yaşadıkları doğaya ve bu durumda kendilerine karşıda öz saygılarını yitirmiş olmaları, onların buhram içerisine girmesine ve bilinçsizce her şeye saldırmasına sebep olmaktadır. Şüphesiz ki bu durum içerisinde en çok etkilenen doğa ve toprak üzerinde yaşayan diğer canlılardır. İnsan ilk yıllarda doğadaki canlıları taklit eder yaşama tutma çabası onu kendini üstün kılması ile bu düzende hiyerarşiyi eline alması ile gelişmiştir ve bu durum kentleri, metal yapıları, doğal olmayan sesleri oluşturmasına neden olmuştur. Bunun devamında gerçekleşen çevre kirliliği doğanın kalbine saplana bir hançer gibi, dinmeyen bir yaranın açılmasına sebep olmuştur. Kendi yaşan kaynağını sağlayan doğal düzene zarar verecek olan tüm faaliyetleri uygulamaya dahil etmekten kendini alıkoymamıştır. Bunun en baş etkileneni doğada yaşayan canlılardır, insanlar gibi benzer yaşan fonksiyonları olsa da onlar doğaya aittir, eğer bu alanlar zarar görürse zincirin halkaları birer birer kopmaya başlar. İşte tamda bu noktada çevreyi, doğayı peyzajı ön plana çıkaran onlara vurgu yapan ve onları günümüz insanına ılımlı bir biçimde aktarmaya yardımcı olacak olan sanat eserleri devreye girmektedir. Doğanın dönüşümünü ve etkenlerini şu sözlerle açıklayabiliriz.

Kendisini doğanın tam ortasına konumlandıran insan karşısında duran güzelliği tecrübeleri sonucunda değerlendirebilme gücünü kendisinde görmüş, bunun sonucunda aktarımların ve etkileşimlerin sonucunda doğanın güzelliği kavramı ve ona karşı değer biçme durumu ortaya çıkmıştır. Doğanın karşısında kendisini aciz ve savunmasız insanı, Hermann Bahr, şu şekilde açıklar;

> *‘‘Doğa, ondan daha güçlüdür. Kendisini ondan ancak kaçarak kurtarabilir yoksa onu tekrar yakalayıp yok edebilecektir. Doğadan kaçıp, kendi içine sığınır. Doğadan kopmaya ve ona kafa tutmaya cesaret gösterebildiğine göre, kendisinde gizli bir güç olması gerektiğini düşünür ve kendini bu güce teslim eder. Doğanın derinliklerinden, kendi tanrısını çıkarır ve onu doğanın karşısına koyar. Hem kendisinden hem de dünyadan daha büyük bir güce ihtiyaç duymaktadır artık. Bu güç, her ikisinin de üzerinde yer aldığından, insanı yok edebilecek, ama aynı zamanda; onu doğaya karşı koruyabilecektir. Kendisine*

sunduklarına, itibar ederse, doğanın korkusunu ondan uzaklaştıracaktır''
(BAHR, 1993, s. 13)

İnsanoğlu doğanın içerisinde bulunan bütün kaynakları kullanarak kendisine en uygununu tercih etmesi, aslında doğanın ona karşı takındığı naif tavrın bir tür göstergesidir. Sürekli hareket halinde olan bu insan edindiği tüm deneyimlerle kendini geliştirmişi, kazandığı deneyimler sayesinde de doğanın içerisinde yer alan vahşi hayvanlara karşı koymayı öğrenerek zamanla onlar üzerinde baskılar kurmuştur. Bunun sonucunda ise en tepeye yükselmiştir, aslında tüm bu kazanımları doğa sayesinde elde etmiştir, kendi benliğini de doğa sayesinde elde etmiştir. Aslında insan ilk oluşumundan itibaren doğayı yüceltme çabası içerisinde olduğu halde, kendi bilinmezliğini keşfetmeye bağladığı süreçte dengeler de sarsılmaya başlamıştır.

İnsanlar kendilerinden daha az zeki olarak gördükleri canlılardan daha fazla sınırlıdırlar çünkü kürkleri yoktur, düşmanları ile rekabet edecek boynuzları, avını parçalara ayırabileceği pençeleri ya da zamanı geldiğinde uzak semalara doğru süzülebileceği kanatları da yoktur. Bunun için insan doğanın içerisinde kendisini var etme mücadelesine girdi, yıllardır ve devamındaki yıllarda da bunu hatırlayarak hayatta kalmaya çalıştı ancak bu durum şiddetlendikçe içindeki hırsta büyüdü ve kendini doğadan ayırdı ve tümüyle görmezden gelmeye sadece çıkar ilişkisi üzerinden yaşamını sürdürmeye başladı. Bu durum günümüzde en üst seviyelerine ulaşmasına rağmen artık doğadan ayrı olunamayacağının, doğanın insana değil de insanın dünyanın tamamı ile uyum içerisinde olması gerektiği bilincine varılması gerekmektedir.

Doğa, peyzaj, manzara konulu çalışmalar izleyicisi ile iletişim kurmaya çalışarak, kendisinin de içerisinde bulunduğu duvardan alanların ötesine götürerek uyanışa ve bireysel bir silkelenmeye dair bize ilham verir. Artık doğanın kendi içerisinde sürekli görmeye alışık olduğumuz ancak tüm çıplaklığı ve gerçekliği ile önümüze sunulmadığı sürece etkilenmediğimiz, bizi şaşırtmayacak derecede olduğu sürece görmezden geldiğimiz gerçek sorunları, doğa konulu çalışmalar ile görünür kılarak açıklık getirmektir. Çünkü doğanın sınırı yoktur ve onu beton duvarlar ile

çevreleyemeyiz, hırslarımıza, öfkemize ve kibrimize karşı kurduğumuz o duvarlar elbet bir gün çökecek ve birileri o duvarları aşacak işte ufuk, duvarların ötesi umut dolu. Doğa insanlardan öncede vardı ve insanlar tarafından yok edilmediği sürece var olacak ve sanatın vaz geçilmez konuları ile ilham kaynağı olmaya devam edecektir.

Araştırmanın Amacı;

Resim sanatında Romantizm ve Barbizon Okulu dönemlerinin, söz konusu sanatçıları, eserleri irdelenerek çeşitli görüşlerin doğrultusunda bir bütün olarak ele alınabileceği tezin ortaya çıkmasındaki amacı oluşturmaktadır.

Araştırmanın Kapsamı;

18. 19. yüzyıllarda doğacı yaklaşıma duyulan sevgi, özlem vb. gibi duygularının Romantizm, Barbizon Okulu önderliğinde seçilen sanatçıların ve eserlerinin çıkış biçimlerini görseller üzerinden ele alarak konuya bağlı kalmak çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi;

Bu çalışmada konuya uygun olan, kütüphane kaynakları, çeşitli web sayfaları, kitap, dergi ve makalelerin incelenerek bunlar üzerinden ortaya çıkartılan araştırmanın yanı sıra, özellikle sanatçıların ve yapmış oldukları eserlerin görsellerine ulaşabilmek için internet kaynaklarından elde edilen bilgi bütünü ile çalışmanın kalıp yapısını oluşturmaktır. Bunun sonucunda ise sanatçı adayının kendi çalışmaları üzerinden yapacağı değerlendirme şekli, sunuşu çalışmanın yöntem biçimini oluşturmaktadır.

1. BÖLÜM I

1.1. MANZARA RESMİ

1.1.1. Manzara Resminin Tanımı

Manzara resim sanatı içerisinde vazgeçilmez bir kaynak olmuştur. Sanatçılar etrafında gelişen ve değişen bu yapıyı ele almaktan kendilerini alıkoyamamışlar. Resim sanatında sanatçıların çalıştığı öncelikli türler, portre, natürmort, hayvan, peyzaj ve manzara çalışmalarından oluşur, özellikle doğayı ele aldıkları çalışmalar sade düz ovalar, kış mevsiminin getirdiği beyaz örtü, engin ormanlar ve su vb. konulu çalışmalara yer vermişler. Mekân algısının çeşitliliğinden dolayı manzara çalışmaları, sanatçılara çok farklı zorluklar çıkarmıştır. Sıradan doğanın yanında tarihi ve kahramanlık gibi konuların da dâhil olduğu manzaralar bulunur. Bu manzaralarda sanatçıların gözlemleri, üslup ve teknikleri ile yabani olan doğayı tuvallerine sıradan bir biçimde aktarırken içerisine kaotik atmosferleri, amansız savaşçıları ve mimari öğelere yer vermişler. Kırsal doğa sahneleri ise insan ile etkileşime geçerek onların doğa ile daha da uyumlu bir durma yönlendirmiştir. Manzara ressamları doğayı sıradan köylüler, insanlar gibi incelemiş bu sahneleri büyük bir özveri ile tuvallerine aktarmışlar. Manzara dışarıdan bakıldığında yüzeysel olarak yeşil ve maviden oluşmuş olsa da, sanatçıların gözünde zamanla farklı bir boyuta atlamış, geçen yıllar gibi doğada her an kendisini geliştirmektedir. Sanatçılarda tüm bu değişimi, yaşadıkları süreci tuvallerine aktarırken doğanın irili ufaklı yapısını ele alarak tüm detaylarını titizlik ile aktarmışlar. Bunun sonucunda belli bir döneme yayılan janr resimlerinin içerisinde kendisine yer bulan manzara figür kadar değerlenmiş. Manzara ve doğa konusu günümüzde ise bozulan ve yok olan yapısı ile sanatçıların vazgeçilmez bir kaynak olarak görülmektedir. Bu durum çalışmaların içerik olarak çeşitlenmesinin yanında teknik ve anlatım ile ilk dönemlerden farklı bir ifade ile karşımıza çıkar. Peyzaj, manzara ve doğanın kendisi sanat tarihi boyunca vazgeçilmez bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.2. Manzara Resminin Tarihsel Gelişimi

Sanat tarihi içerisinde sanatçılar çeşitli konular üzerinde uzmanlaşmış ve çeşitli tür, teknik, üslupta eserler ortaya çıkarmışlardır. Sanatçıların resmi ilk deneyimlediği unsurlar en yakınında olduğu ve sürekli maruz kaldığı şeyler olmuş. İlk çağlardan beri insanlar doğa ve onun içerisindeki unsura büyük bir değer vermiş, bunların kalıcı olması için çizimlerini resimlerini yapmıştır. Diğer konuların aksine manzara kendi içerisinde çözümlemesi bitmeyen zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Manzara ve doğayı ele alan resimler resim sanatı içerisinde Romantizm ile doruk noktasına ulaşmış yeni etkileşimler ile birlikte birçok hareketin öncüsü olmuştur. Romantizm döneminde gelişen manzara anlayışını şu şekilde açıklayabiliriz,

> *''Resim türleri içerisinde manzara konusunun Avrupa Resim Sanatı'ndaki oluşumu ve gelişimine bakıldığında başlarda tek başına bir resim bir resim konusu olarak ele alınmadığı, ancak figürlü resimlerin arka planında yer alan bir fon vazifesi taşıdığı bilinmektedir. İlk olarak 17. Yüzyıl Flaman resim sanatında başlı başına bir resim konusu olarak işlenen manzara konusu, sonraki dönemde süreklilik göstermemiş olup, yine figürlü kompozisyonların arka planında pasif bir konumda yer almıştır. 18. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise İngiliz ve Alman Romantik ressamlarının resimlerinde manzara konusunun tek başına bir resim konusu olarak çalışılmaya başlandığı ve ressamların bu resimler için açık havada ön çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Bu doğrultuda 19. yüzyıla gelindiğinde Fransa'da bir grup ressam; Romantik dönem sanatçıların manzara konulu resimlerinden ve bu resimlerdeki çimenlerin parlak yeşil renginden etkilenerek tuvallerini Fransa'nın kırsal kesimlerindeki köyler ve ormanlara taşımaları ile bir açık hava ressamlığı geleneğini de başlatmışlardır. Açık havada çalışan bu ressamlar, gün ışığının etkileri sonucunda biçimler üzerinde oluşan parlak renkleri fark etmiş ve resimlerinde bu parlak renkleri kullanmışlardır. Buna paralel olarak ışığı kaçırmamak ile de hızlı davranmak zorunda kalmaları sonucunda serbest fırça sürüşleri ve kalın boya tabakaları kullanarak resimlerini oluşturmuşlardır. Bu amaç doğrusunda bir araya gelen ressamların sayısı kısa süre içerisinde artış göstermiş ve 19. Yüzyıl Fransa'sında bir manzara ressamları topluluğu oluşmuştur. Fransız resim sanatında Barbizon Ekolü ressamları ile başlayan manzara konusuna eğilim; Realizm, Empresyonizm, Neo Empresyonizm ve Post Empresyonizm gibi sanat akımlarına mensup sanatçıların resimlerinin de temel konusunu oluşturarak 19. Yüzyıl boyunca Fransız resim sanatında bir manzara geleneğinin oluşturulması sağlanmıştır.''* (PEHLİVAN, 19. YÜZYIL FRANSIZ RESİM SANATINDA MANZARA, 2021, s. 174-175)

Ressamlar her dönemde manzarayı bir sığınak olarak görmüşler ve kendi üsluplarının şekillenmesi için bu alan üzerinde çalışmalar yapmışlar, bunun sonucunda çeşitli dönemlere ışık tutmuş ve yeni akımların, teknik kullanımlarının ortaya çıkmasını sağlamışlar.

2. BÖLÜM II

2.1. RESİM SANATINDA ROMANTİZM

2.1.1. Romantizm Akımının Oluşum Süreci

Francis Claudon, Romantizmi şu şekilde açıklık getirmektedir.

> ‘‘Klasik uygarlığın eski temellerini sarmak pahasına, XVII. yüzyılından itibaren, hümanizm ve gücü sınırsız usu tartışma konusu yapan büyük akıma ‘‘Romantizm’’ adı verildi. Hiç bir alan, hiçbir ülke bu akımın etkisinden kurtulamadı. Avrupa’da düşünce yaşamında, felsefe, sanatlar, toplumun, gelenek ve görenekler, toplumsal ya da siyasal devrimlerde çok önemli bir rol oynadı ve bütün bilim dallarını etkiledi’’.[3]

Romantizm; 1750’li yıllardan başlayarak 19. Yüzyıl boyunca hüküm sürmüş ve yankıları uzun yıllar devam emiştir. İlk yıllarda özellikle İngiltere, Almanya ve Fransa da ortaya çıkmış ve gelişim göstererek temellerini oluşturmaya başlamıştır, ardından Avrupa’ya yayılarak büyük bir kitleyi etkisi altına almayı başaran, büyük bir sanat akımı olmuştur. Romantizm akımında ön plana çıkan durum ve konular akımın ana yapısını belirlemiştir, özellikle duygusallık, heyecan özgürlük, doğa tutkusu, vatanseverlik, yaşanmış durumlara karşı özlem ve hayalî gibi konular ağır basmıştır. İşlenen konular ve ana yapısı itibari ile günümüz modern sanat anlayışının oluşmasına zemin hazırlarken kendi dönemi içerisinde yenilikçi gelişimi ile büyük tepkiler toplamasına sebep olmuştur. Romantizmin oluşumunu ve bu denli geniş bir kitleyi etkisi altına alarak yayılmasını sağlayan yazarlar, şairler ve ressamlardır. Sanatçıların etkisi sonucunda Avrupa’nın tarihinin değişmesini sağlayan ekonomik, toplumsal ve siyasal değişimler yaşanmıştır.

---

[3] Francis Claudon, Romantizm Sanat Ansiklopedisi, (çev. Özdemir İNCE, İlhan USMANBAŞ), Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988, s. 7.

Romantizm akımında sanatçılar eserlerini yaratırken, hayallerini, geçmişe dair özlemlerini kısıtlanmadan kendi kişiliklerini ve yaşadıklarını göz önünde bulundurarak bunları yazıya, resme aktarmayı tercih etmişlerdir. Geçmişi özlemenin tarihi bir gereklilik olarak ilk ortaya çıkışı Romantik Çağ'da olmuştur. (YALÇIN, 2018, s. 69)

Romantizm dönemi içerisinde yapılan manzara resimleri, burjuvaya hizmet eden, tarihsel konular, üst zümreye hitap eden resimlerin arka fonunu oluşturma durumundan sıyrılarak, belli bir kurgu ve olgu üzerine oturtulan figürlerin önüne geçmiştir. Bu dönem içerisinde yer alan manzara resimleri, ortaya çıktığı buhram ve sıkıntı süreci beraberinde getirdiği düşsel izlenimleri bulunmaktadır. Manzara resimlerine bakıldığında izleyici içine çekerek sanatçının eseri yarattığı sırada ortaya çıkardığı duyguyu izleyiciye geçirme gücünü pekiştirmesine bu duruma karşı özlemede sebep olmuştur, bu durumda sanatçıları daha fazla harekete geçirmeye teşvik etmiştir. Toplumun yaşamış olduğu sorunlar, manzara resminin üzerlerinde mistik bir etki yaratma durumunu hızlandırarak sürecin gelişmesine katkı sağladı. Çok çeşitli sanatçı yapısı ile Romantizm kendi içerisinde çeşitli konulara ayrılmıştır, tarihi türdeki yapılar, kültürel bir naiflik taşıyan köy görünümleri portreler, soylu resimleri ya da sıradan doğa peyzajlardan oluşuyordu. Sanatın bu yeni gelişiminden dönem içerisindeki alt zümreler ya da fakirler en son tanık olmuştur. Bu durum bir yandan tezatlıkta oluşturmaktadır çünkü dönemin en önemli çalışmaları doğa, doğaya karşı özlem, dönemin önemli kaynağı olan hayvanlar ancak gelişen sanayileşme ile arka plana itildiler, sanatın zenginlere sunulduğu ana salonda köylüler, resim çerçeveleri ile aralarına mesafe koyarak izleye kendi yaşamlarını gösterdiler. Manzara anlayışının Romantizm döneminde ciddi anlamda ön plana çıkarak yeni bir yola girmesi uzun ve engebeli bir süreç olmuştur.

Romantizm Fransız devrimi sonrasında ortaya çıkan en önemli hareketlerin başında yer alarak, coşumculuk olarak da bilinen, duygu ve hayali ön plana çıkartan bu ilkede eser üretilmesinin önünü açmıştır. Bu akımın oluşmasına sebep olan öncü hareketlerin başında Klasisizm yer almaktadır. Romantizm akımı genel biçimde

Klasisizmin özellikle de Neoklasisizmin savunduğu düzen, sükûnet, uyum, denge, idealleşme ve rasyonellik ilkelerine karşı bir başkaldırı ve reddi olarak kendi alanını oluşturdu. Belirli bir düzeyde aydınlanmaya, 18. Yüzyıl rasyonalizmine ve de genel bir biçimde fiziksel materyalizme karşı tepkili bir hareket taşımaktadır. Hepsi ortak bir yapı üzerinde ortaya çıkmıştır, Romantizmin temellerini oluşturan olguların başında, toplumu etkisi altına alan sanayileşme ve ardından sanayileşme devrinin Avrupa da gelişmesi ile değişen yaşam biçimleri, dinlerinin ve inançlarının değişmesine sebep olmuştur. Bu denli büyük bir değişime ve değiştirme gücüne sebep olan dünya görüşü Romantizmin bir anda ortaya çıkarak Coşumculuk olarak da adlandırılmasına sebep olmuştur. Diğer bir yandan, antik döneme kapılarını yeniden açan, yeni oluşmasına rağmen kalıp ve yapısal olarak eskiye bağlı kalan Neoklasik akımın getirmiş olduğu katı ve kalıplaşmış kurallarından yorulan Avrupa sanatının kendisine çıkış yolu araması ile kendi yolunu yaratmıştır.

Romantizm içerisinde bulunan sanatçılar eserlerini manevi değerler üzerinden oluştururken diğer bir yandan hayal gücüne vurgu yapmaktadırlar. Romantizmin kendine has özellikleri arasında doğanın güzelliklerini yüceltirken, akıl ve mantık gibi duyuların yüceltilmesi ön plana çıkmaktadır. Ayrıca insan gözlemleri ve toplumun değişen yapısallığı göz önünde bulundurulduğunda, insan kişiliklerinin, ruh hallerinin ve her bireyin kedisine ait olan zihinsel potansiyellerin daha fazla incelenmesini merkeze almıştır. Bu durumların sonucunda bireye yönelen, onların ruh hallerine, öz mücadelelerine ve bağlı kaldıkları tutkularını ortaya çıkarmışlardır.[4]

Romantizm akımı sanatçıları zaman içerisinde Klasisizmin yaratmış olduğu tüm etkileri ortadan kaldırmıştır. Bu çöküş döneminin ardından Romantizm dönem

[4] http://bilensever.blogspot.com/2012/12/resimde-romantizm-donemi.html Erişim Tarihi: 01.11.2021

içerisinde yer alan sanatçılar sanatçı adayları yaşadıkları alan üzerinde daha özgür düşünce ve kendilerini istedikleri bir biçimde ifade etme imkânı yakalamışlardır. Romantik üsluba sahip bireylerin karakteristik davranışları arasında, doğanın yarattığı tüm güzellikleri takdir etmek, akıl ve mantığın üzerinde yer alan duyguların bütün olarak yüceltilmesi bulunmaktadır. Doğaya bağımlı olan tavrının yanı sıra, insanların kişilikleri, ruh halleri ve zihinsel potansiyellerinin incelenmesi üzerine çok fazla yoğunlaşmıştır. Ütopik düşünsel olarak yarattığı figür ile meşgul olmasının yanında tutkulara ve iç dünyasında yer alan mücadelelerle oldukça fazla ilgilenmişlerdir. Bu unsurlar bağlamında romantik tavırdaki bir bireyin resmi ve geleneksel olan unsurlara sıkı kıya bağlı olduğunu ve merkezine bireysel yaratıcılığa odaklanmayı aldığını söyleyebiliriz. Sanatçılar süreç içerisinde yaşadıkları aşkınlık düzeyindeki deneyimlerini içsel gerçeklikleriyle pekiştirerek, hayal gücüne vurgu yapan eserler üretmişlerdir. [5], [6]

Octavia Paz Romantizmi şu şekilde tanımlamıştır, ‘’Romantizm eleştiri çağının çocuğuydu ve değişim onun doğumundan sorumluydu ve kişiliğinin işaretiydi. Romantizm yalnızca yazı ve sanat alanında değil; imgelem, duyarlılık, beğeni ve düşüncelerde de değişimdi. Romantizm bir ahlaktı, bir kösnüydü, bir siyasetti, bir giyinme tarzı, bir yaşam ve ölüm biçimiydi. Asi bir çocuk, Romantizm ussal eleştirinin bir eleştirisiydi.’’

[5] https://www.soylentidergi.com/sanat-donemleri-serisi-romantizm/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

[6] https://www.sanatlaart.com/manzara-resmi-peyzaj-sanati-nedir/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

Romantizmde sanatçılar tam anlamıyla duygularına, hislerine, iç dünyasına ve kendi bireyselliklerine önem vermişlerdir. Romantizm dönemi sanatçılarının genel yapısını ve tutumunu şu şekilde özetleyebiliriz;

> *''Sanatta ülküselleştirilmiş doğanın yoğun bir duygusallık ve duyarlılık yansıtacak nitelikte ele alınıp yapıtların bu doğrultuda oluşturulması anlayışıdır. Genel olarak akılla yönlendirildiği varsayılan tüm sanat anlayışlarının ve matematiksel biçim düzenlerinin karşıdır der.'' (Sözen, Tanyeli, 2016:261)*

> *''Romantik sanatçıların çoğu, endüstrileşmeye ve her alanda artan makineleşmeye karşıydı. Bu gelişmelere zıt olarak ve belki de onları protesto etmek için, çoğu sanatçı, insan doğasını inceleyen temaları, halk masallarını, orta çağa ait, egzotik uzak, gizemli ve doğaüstü konuları resmetti. Bazıları aşk hikâyeleri ve dramatik trajediler gibi duygusal konuları benimsemiştir. Eserleri öznel, tutkulu, hayali, dışavurumcu ve içgüdüseldir. Duyguya mantıktan, sezgiye akıldan daha fazla değer verdiler. Toplumsal görgü çerçevesinde genellikle bastırılan ıstıraplı duygular dışa vurularak mantık ve akılcılık terk edildi. Romantizm, cesur ve cüretkâr, dışavurumcu ve yaratıcıdır. Coşkun duygular, sanatçılar tarafından ortaya konuluyor ve eserlerin izleyicileri tarafından hissediliyordur.* (YALÇIN, 2018, s. 68)

> *''Sanatçıların hislerinin bu kadar önem kazanıp açık ve güçlü bir şekilde ortaya konduğu, spontan ifadenin ve doğallığın bu kadar pozitif bir özellik olarak benimsendiği başka bir sanatsal dönem daha önce olmamıştır.''* (Susie, 2016, s. 58)

2.1.2. Romantizm Akımının Felsefesi

Romantizm kendisinden önce ortaya çıkan sanat anlayışlarına karşı bir tavır almış, sınırları belli olan bir okuldan ziyade, insanı ve doğayı yeni, alışılmadık bir biçimde ele alarak planlı bir şekilde izleyicisine sunması ile şekillenmiştir. 18. yy'ın başlarından 19. yy'ın ortalarına kadar devam etmiş. Klasizm'e karşı olarak doğmuş. Klasizm'in ortaya çıkardığı akıl ve sağduyu, bilimin gelişmesini sağlamışlar. Ancak tüm değerlerini reddedip duygu ve hayale değer verdiler. Dehanın akılda olduğunu savunan Klasiklere karşı, ''Deha Yürekte'' karşılığını verdiler. Bunun sonucunda, Jean Jacques Rousseaus, Montesquieu, Diderot gibi felsefeciler tüm ön yargılara karşı durarak düşünce gücü ile büyük bir savaşı başlatmışlar. Dönem içerisinde özellikle, dinsel hoşgörüyü, toplumsal ve siyasal eşitliğe, insanların kişisel haklarına, özellikle düşünce özgürlüğüne saygı duyma gibi başlıca konuları halka aktarmaya çalışmışlardır.

Romantizm akımının ana hareketi Klasisizme karşı olma durumudur. Klasisizmin sanatçıyı sıkan bütün kalıplaşmış, katı düşüncelerine karşı yer alarak, akla ve sağduyuya verdikleri değeri reddetmişlerdir. Bu karşı direnişin akabinde Romantikler ise duygu ve hayale değer vererek karşı bir durum içerisinde olduklarını göstermişlerdir. Klasisizmin savunduğu akıl dehadadır duruşuna karşılık Romantikler ise dehanın yürekte olduğunu savunmaktadır.

Felsefede romantizm aşkın, tutkunun değerlere, doğaya ve yüceye, mitolojik unsurlara, deha-kültlerinin oluşmasında zemin hazırlamış.

18. yüzyıl içerisinde özellikle alman düşünürler felsefeyi doğa ve sanat felsefesi olarak tanımlamışlar. Dönem içerisinde Romantizm akılcı eleştiriden uzak, bilinç dışı hayali yaratıma önem veren değerleri ile ortaya çıkmıştır. En önemli temsilcileri, şair Novalis ve metafizikçi, sistematik Schelling'dir. Romantik düşünce biçimi aydınlanmacı görüşlerin ilk eleştirisini ortaya çıkartan düşünce biçimi olmuştur. Doğa ve doğallaşma hareketleri Romantizmin temel yapısını oluşturur. Romantizm çeşitli bölgelerde ortaya çıkarak, yeni bir birinden farklı etkilerinin ortaya çıkmasını sağlamış, özellikle İngiltere'de estetik teorileri ve pratikleri olarak ortaya çıkarken, Fransa'da ise sosyal tepki, toplumsal anlaşma arayışları, Almanya'da ise felsefe, düşünce hareketleri olarak yer bulur. Alman Romantikleri, Alman kültürünün yeniden canlandırılması için sanatın dönüştüren hareketinden faydalanmışlar. Özellikle, F. Schlegel, Schleiermacher, Schelling, Novallis ve Hölderin, gibi sanatçılar sosyal, siyasal ve kültürel kalkınmanın anahtarı olmuşlar. Gerçekleşen reformların ön saflarında yer almışlar, Alman ulusunun ahlaki, politik ve siyasi değerlerine sahip çıkan sanatçılar, insanlığın eğitimcileri olmuşlar.

Romantizm teorilerin soyutlanması ve aklın üst bir konuma çıkarılmasına derin bir şüphe ile yaklaşır. Rasyonel olan analizler yerini sezgiye dayalı duyulara bırakırken, bilimin yerine estetik ve yaratma etkisi olan coşku öne çıkarılmıştır. Doğayı merkez alırken insanı da bunun içerisine dâhil etmiştir. Muhafazakâr ve gerçekçi bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır.

Bu dönem içerisinde Alman Romantizmi üç döneme ayrılmaktadır; 1797'den 1802 yılana kadar geçen süreyi kapsayan, aynı zamanda Erken Romantizm olarak adlandırılan Frühromantik, 1815'e kadarki süre ise Hochromantik 'Romantizm' olarak nitelendirilirken, 1830'lu yıllara kar olan süreç ise Spatromantik (Geç Romantik) dönemlerinden oluşur.

Erken Romantizm sanata önem vermiş, bünyesindeki sanatçılar ise pekişmesini sağlamıştır. Özellikle F. Schleiermacher, Schelling, Novalis ve Hölderlin Alman kültürünün tekrardan canlandırılmasında önemli rol oynamışlardır. Dönem içerisinde ressam, şair, besteci ve kitap yazan romancılar, kültürel kalkınmanın temsilcileri özellikle eğitimci rolünü üstlenmişlerdir. Platon'un devletindeki tutumun aksine Genç Romantikler, tamamen sanata yönelerek tüm sanatçıları yüceltme çabası içerisinde yer almışlardır. Erken Romantik sanatçıların estetizmle ''sanat sanat içindir'' ilgili görüşü ancak Fransız devrimine karşı yer aldıkları tavır ile anlaşılır. Fransız devrimi sonucundan Romantikler politik olarak etkilenmişlerdir. Fransız devriminin erken Romantizm üzerinde önemli etkileri olmuş, onların politik bilinçlerinin oluşumunu sağlamış, sosyal, siyasal ve estetik düşüncelerinin temel sorunsallığını oluşturmalarına katkı sağlamıştır. Alman romantizm akımının en önemli etkisi Friedrich Schiller'dir.

Romantizm İngiltere'de önemli estetik bir fenomen olarak ortaya çıkmış, halk, ulusal, etnik ve kültürel kökenlere değer verirken ortaçağ dönemine takıntılı bir ilgi duymuşlar. Bunu eserlerinde egzotik, uzak diyarlar ve gizemli konular ile aktarmışlar. Fransa'da ise uzlaşıma dayan bir protesto olarak ortaya çıkan hareket, doğaya yönelik uzlaşımla sonuç bulmuştur. Eserlerinde ise özellikle, halk, ulusal ve etnik kültürel kökenler, orta çağ dönemine karşı duyulan büyük ilgi, uzak bölgelere duyulan arzu kendisini egzotik konularla ortaya çıkartırken, gizem ve korku yaratacak fenomenlere önem vermişler.

Romantik felsefe içerisinde mistisizm, nihilizm, coşku ve doğa kavramları ön plana çıkarak dönemin önemli hareketlerini oluşturmuşlardır.

Mistisizm, gizemcilik, gerçek olan görüşlerin, düşüncelerin, düşlerin ve gizli olan iç görüşlere değer vererek bunları eserlerde konu, düşünce biçimi olarak kullanılması ile oluşmuştur. Romantiklerin sanat eserleri ile doğaya karşı atfettiği duygular, güçler ve bilinmezlikler mistisizm parçalarını oluştururken sanatçılara yeni ufuklar açmış. Mistikler geçici bir nesne olarak görünün sanat eserlerine kalıcı düşüncelerini aktararak bu yaratımın insan zihninde kalmasını sağlamışlar. Mistisizm kendi içerisinde ikiye ayrılır, panteizm ve panenteizm. Panteizm, diğer adıyla tüm tanrıcılık, doğanın, tanrıların ve insanların aynı değerde ele alan bir yapıyı betimler. Panenteizm ise evrenin kedisinin tanrı olduğunu ve içerisindeki her şeyin onun vasıtası ile oluştuğunu savunur. Doğanın yüceliğine vurgu yaparken onun tanrı tarafından yaratıldığına ve bu yüzden eşsiz bir güce sahip olduğu inancını aktarmayı amaç edinmiş. Nihilizm ise hiççilik olarak ele alınmış, her şeyin anlamdan ve de değerlerinden arındırıldığını savunur. Mistiklerin ve yücelik düşünesinin aksine Nihilistler, ulaşılan bilgiyi, ahlakı, özgürlük arzusunu, tanrının varlığını ve yaşanılan sürecin mutlu sonunu reddederler. Sanatçılar bu durumu eserlerinde ölümlerle, karanlık sahneler içerisin de ele aldıkları figürler ile aktarmaya çalışmışlar.

Bu durumlar sonucunda sınırsız bir hayal gücüne ulaşan sanatçılar kendilerini daha özgür ve yaratıcı görmüşlerdir. Bu duygu durumları ile ortaya çıkarttıkları eserlerde, her sanatçının kendi iç dünyasında yaşadığı birikimler sonucunda tüm özgürlükleriyle ortaya çıkmışlardır.

2.1.3. Romantizmin Oluşmasını Sağlayan Etkenler

Rönesans ve Reformun sonuçları;

Yeni bir dönemin başlangıcı olan Rönesans ve Reform hareketlerinin önem kazanması etkili olmuştur. Rönesans'ın yeniden doğuş ilkesi ile doğanın ve insanın yeniden incelenerek ele alınmıştır. Dinde ise kilisenin otoritesinin değerlendirilmesi ile Eski Yunan kaynaklarının analiz edilmesi ön plana çıkmıştır.

Yeni ele geçirilen toprakların keşfedilmesi;

Sömürgeciliğin giderek artması ile ele geçirilen toprakların sayısı ve nüfus çoğunluğunda artış görülmüştür.

Sömürge altına alınan ve alınacak olan bölgelerin diğer ülkeler tarafından cazip olan unsurları, köle olarak kullanılacak insanlar ve tarımın ürünleridir. Sömürge bölgelerinde bulunan gıda ve tarım ürünlerini ele geçirerek ve devamında üretimi sağlayıp artışını, akışını sağlayarak kendi ülkelerine uzun soluklu gıda takviyesi sağlamışlardır.

Sömürgecilik kaynaklarına ulaşmanın zorluğu ve uzaklığının sonucunda sömürge ülkeleri çevrelerinde yer alan bölgelere çeşitli baskılar uygulamışlardır. Romantizm döneminde bu durum Avrupa'ya yayılarak belirli bölgeler ve kesimler ele geçirilmiştir. Sömürgeci tarafın yakın çevresinde gerçekleştirdiği sömürge stratejisi sonucunda tarımsal üretim ve ticaret artarak hızlı bir akış sağlanmıştır. Düşük maliyet ile ortaya çıkan yoğun üretim dönemi Burjuvazinin doğmasına zemin hazırlamıştır. Aynı zamanda insanlar arasında alt üst tabakanın ciddi bir ivme kazanmasına da sebep olmuştur.

Ticari anlayışın gelişmesi ile Sanayileşme dönemi büyük bir ivme yakalamışken, diğer bir yandan gelişmekte olan buharlı makineler, dokuma tezgâhları ve metal konstrüksiyonlar ülkelerin refah düzeyinin yükseldiğini ve kendi güçlerini açık bir şekilde ilan ettiğini göstergesi iken, diğer bir yanda aç ve alt tabakada bulunan sömürge altındaki insanların isyanı altında sanayi burjuvazisi doğmuştur.

Düşünce ve Aydınlanma dönemi;

Romantizmin oluşumunda büyük bir rol üstlenen Rousseau, Kant, Fichte, Edmund Burke, Gothe, Schiller, Victor Hugo gibi yazar ve şairlerin yaptıkları çalışmalar dönemin gidişatını büyük ölçüde şekillendirmiştir.

İnsan haklarına ve insanlara verilen değerlerin büyük bir önem kazanmasını sağlamıştır. Kalıplaşan, kitlesel kapalı toplum anlayışından sıyrılan Romantik bakış açısı doğal olana yönelerek onu yüceltir.

Romantizm anlayışı duygu, coşku ve anlık hislere değer verirken Aydınlanma süreci ise, bireylerin ve toplumların içerisindeki özgürlük, özerklik ve de eşitlik kavramlarını pekiştirerek yüceltilmesini sağlamıştır. Eşitlik ve özgürlük anlayışı ile duyguyu ön plana çıkaran Romantizme yakın olan Aydınlanma, aklı ön plana çıkarmasından dolayı Romantizmden ayrılmaktadır.[7]

Romantizm ile Fransız Devrim'i arasında aynı tabiattan gelen bir bağ bulunmaktadır.

Halkın büyük kitleler halinde bilinçlenmeye başlaması hareketin ilk seslerini oluşturmuştur. Yoksul ve geçin sıkıntısı çeken aileler çocuklarını okullara göndererek bilinçlenmelerini ve gelişimlerini destekleyerek kültürel olarak yükselişe geçmeye başlamışlardır bu hareketin devamında toplumun merak ve okuma yetisinde kitlesel bir artışı sağlamıştır.

Zengin kesim arasında yer alan toprak sahipleri ve soylular imtiyazlarını korumaya çalıştığı bu süreç sonucunda burjuvalar ile soyluların karşı karşıya gelmesi ile sonuçlanmıştır. Burjuvaların ekonomilerinin güçlü olmasına rağmen topluma yönelik hak uygulamalarda söz sahibi olamadığı için tepki göstermiştir. Bu durum içirişinde soylular ise bulundukları konumlarını koruma çabası içerisindedir. Yaşanan

---

[7] Betül ÇOTUKSÖKEN, ''Aydınlanma – Romantizmin Geriliminde Türkiye'' , Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE) c,s,17-24. yıl,2006, sayfa,19

bu büyük kaotik süreç içerisinde kırsal alanda yaşayan köylüler ve alt tabaka ise kendi üzerlerine yönelik olan vergi yoğunluğunun azaltılmasını istemişlerdir.

Toplum büyük bir hız ile değişim sürecine girmiştir. Bu süreçte filozofların aydınlanmaya yönelik felsefi düşünceleri ile büyük bir önem kazanmıştır.[8]

Sanatçılar ulusal akademilerce talep gören, daha düzenli ve kuralcı olan Neoklasiklerin tarih konulu çalışmalarına karşı yer almış ve yaşanılan süreci, gidişatı ve de adaletsizliği vurgulamak için resimlerinde yöneticiler ve üst tabakanın uyguladığı tutarsız ve katı davranışlarını ele almışlardır. Bu durun neticesinde büyük kitleleri harekete geçirerek olayların genişlemesini ve büyük bir alanı etkisi altına alarak alevlenmesini sağlamışlardır.

Fransız ihtilali süreci öncesinde genele hâkim olan mutlak monarşi, katı ve kuralcı yapısı Klasisizmin bu unsurlar çevresinde gelişmesini ve şekillenmesini sağlamıştır. Fransız İhtilali ile gelen eşitlik, özgürlük, ferdiyetçilik gibi kavramlar her alanda büyük bir etki yarattığı gibi resim sanatında da kendisine yer bulmuştur. Bu olaylar sonucunda krallık rejimi olan Klasisizm etkisini yitirmeye başlamış, halkın kendi istekleri ve alt tabakanın sesleri eşliğinde Fransız ihtilalinin ürünü olan Romantizm akımı doğmaya başlamıştır.[9]

Fransız devrimi söz konusu dönem içerisinde katalizör görevi görmüş ve Romantizmin bildiğimiz kimliğini kazanmasını sağlamıştır. Olaylar sonucunda

---

[8] https://tr.wikipedia.org/wiki/Fransız_Devrimi Erişim Tarihi: 04.11.2021

[9]https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/resim_sanati_tarihi/14/index.html Erişim Tarihi: 05.11.2021

Romantizm sade bir üsluptan ziyade düşünce, toplumun getirileri, ekonomik ve alt-üst yapıların varoluşu olarak algılanmaktadır.

2.1.4. Romantizm Akımının Genel Özellikleri

Dönem içerisinde bireylerde ve toplumda büyük oranda duygu ve coşku ön plana çıkarak, önem kazanmıştır.

Bireysellik, öznellik yargısı, yeni düşünce biçimi sonucunda aklın ön planda çıkması, dişilik (kadının öncülüğü ve eylemlerde gösterdikleri büyük başkaldırılar), insana yaşamak için sebep olan düş gücü, kişisellik ön plana tutulmuştur.

Romantik ressamlar, çalışmalarında karakterlerini ve benliklerini gizlemekten kaçınmışlardır, onlar gerçekleşen olaylara karşı duruşlarını açık bir biçimde ifade etmişlerdir.

Öncülük eden kahramanlar ya çok iyidir ya da çok kötü karakterlidirler, ayrıca romanlarda sıklık ile iyi-kötü çatışmalarına yer verilmiştir. Romantizm unsurları çerçevesi içerisinde ortaya çıkartılan eserlerde her sınıftan insana yer verilmiştir.

Sevgi, Aşk, Uhrevi ve tabiat, belli başlı konuları olarak ön plana çıkmaktadır.

Romantik üsluptaki sanatçılar, edebiyatta kullandıkları kalıplaşmış kelimeler yerine, günlük yaşamdaki konuşma dilini kullanmışlardır. Bu durum sonucunda romantizmde kullanılan dil Klasisizmde kullanılan dile göre daha sadedir.

Romantik, sanatçılar her kesimden bireyi, eserlerine konu olarak dâhil etmiştirler. Doğaya yönelirken onun güzel tarafını hayalî ve yüceltici bir biçimde ele almışlardır.

Klasik tiyatroda anlayışında ise ön planda tutulan zaman ve yer etkisi Romantizm akımı ile ortadan kaldırılmıştır.

Klasiklerin ön planda tutarak bağlı kaldıkları ve değer verdikleri ilkelerinden olan din duygusu, Romantik sanatçılarda da ön planda yer bulmuştur. Oluşturulan karakterler ve kahramanların çoğu dindardır.

Romantizmde ilk çalışmalar tiyatro olarak verilmiştir, ancak daha sonraki yıllarda roman büyük önem kazanarak ön plana çıkmıştır.

Klasik tiyatro anlayışında kullanılan zaman ve yer birliği, Romantik tiyatroda kullanımı ortadan kaldırılmıştır.

2.1.5. Genel Olarak Romantizmin Resim Sanatına Yansımaları

Resim sanatında Romantizm etkileri ortaya çıkmaya başlayınca, resimlerde tamamen değişkenlik göstermiş, eserlerin içerisinde yeni ve alışılmışın dışında görüntülere yer vermişler. Konuları arasında, yaşadıkları bölgelerden çok uzakta olan egzotik manzaralar, mistik semalar, özellikle rüyalara büyük önem vermişler bu doğrultuda insan zihninde oluşan en derin düşüncelere yer vermişler.

Romantik sanatçılar için tabiatın diğer sanat konseptlerinden üstün tutmuşlardır. Tabiatın tasviri ve resimler olarak tuvale aktarılması için üzerinde uzun süreler çalışarak ortaya çıkartılması gereken önemli bir unsur olarak kabul etmişlerdir. Sanatçılar için tabiat tüm gerçekliği ve yaşam akışı ile betimlenmeli, izleyicide, okurda heyecan uyandırmalıdır. Romantikler için tabiat en zengin ilham kaynağı olmuş aynı zamanda da sığınacakları, kendilerini özgür bir biçimde ifade edebilecekleri bir liman olmuştur.

Victor Hugo, Cromwell adlı yapıtının ön söz kısmında ‘Tabiatta var olan her şey sanatta da olmalıdır’ demiştir. Romantikler için tabiat, hayalî bir dünyada tanrıların yaşam sürdürdüğü bir tapınak olarak görülmüş. Tabiat tüm güzellikleri ve değişkenliği ile tanrının şiiri olarak kabul etmişlerdir. Baudelaire’e göre ise doğa hiçbir desteğe ihtiyacı olmayan bir mabettir.

Romantizm akımı sanatçıları tüm sorunlarından sıyrılarak eserlerinde sadece doğaya dönüşü vurgulamışlardır. Doğadan beslenerek eser üreten sanatçılar, dolambaçlı patikalardan oluşan araziler, kıvrımlı dereler, uzun sazlıklar, eşsiz bir biçimde yerleştirilmiş ağaç grupları, Gotik yapıların yıkıntıları, küçük gölcükler ve engin ormanlar gibi konuları ele aldıkları çalışmalarında akımın ruhunu yoğun bir biçimde izleyiciye aktarmaktadır.

Dönemin manzara çalışmalarının ilk önemli adımları İngiltere'de bahçe, çevre tasarımında atılmıştır. En önemli yanlarından birisi mimari yapıların doğanın, çevrenin bir parçası gibi gösterme çabasıdır. Doğanın rastlantısallığına değer vererek vurgu yapan Pitoresk üslubu Romantizm manzara anlayışını ve sonrasında uygulanan doğa resimlerine değer katmıştır. Pitoresk resim 18. Yüzyılda ortaya çıkan Romantik duyarlılığın önemli bir parçasını oluşturmuştur. Pitoresk, güzel ve yüce kavramlarından ayrı olarak düşünülemez. Pitoresk terimi ilk yıllarında, 'klasik olmayan' ve 'akademik olamayan bir şekilde boyanmış olan' tanımlamaları ile ifade edilmekteydi. Bu terim İngiltere'de ise 'bir resim biçiminde; bir resme dönüştürülmeye uygun olan' olarak kullanılmıştır. 1703 (Oxford İngilizce Sözlüğü) Bu yeni hareket izleyene keyif vermeyi amaç edinmiştir. Çalışmalarda simetri ve mükemmeliyetçilik arka plana atılarak 'tesadüfi düzensizliğe' önem verilmiştir. Göze hoş görünen bu peyzaj çalışmaları, Romantik manzaraların temel yapısını ve ilkelerini oluşturmuştur.

Romantizm akımında manzaralar arka fon olarak kullanılmaktan sıyrılarak, resmin bütününü oluşturmuştur. Bu çalışmalar uzun yıllardır baskın gelen figür resminin önüne geçmiştir. Akımının en önemli özelliği olan doğa, izleyicinin us gücü ve duyguları üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır. Dönemin manzara resmi, izleyicisini kendisine çekerek, içerisinde barındırdığı unsurların çözümlemesini ve ruh durumunun sorgulanmasını amaçlamıştır.

Özellikle Romantizm döneminde sanatçılar duygularına, iç dünyalarına ve kendi benliklerine yönelmişlerdir. ''Romantizmin amacı gerçekten kurtulmaktı.'' Novalis (Turani, 1992:564)

18. yüzyıl ile başlamış olan bu etkileşim süreci sırasıyla bilim, felsefe, şiir ve yazıyı etkisi altına alarak doğaya karşı duyulan hayranlığı pekiştirmiş, özellikle canlılığı, düş durumlarını ve kaygı gibi melankolik ruh hallerini belirtirken, şairane bir üslup kullanmışlardır. Sanatçıların duyduğu bu özlem hissi dönemin tamamına yayılmıştır ve bu etkiyi hem Alman hem de İngiliz romantiklerinde görmekteyiz. Figür çalışmalarında ise büyük bir canlılık ve tutku durumu hâkimdir. Işık ve gölge unsurlarına yenilikçi bir yaklaşım getiren sanatçılar, rengi arka plana almışlardır. Bu durum kendi dünyalarına ve kendi tutkularına ne kadar değer verdiklerini göstermektedir.

Caspar David Friedrich, ‘‘Ressam önünde gördüğünü değil, kendi ruhani durumunu resmetmelidir.’’ der (Turani, 1992:564).

Dönem içerisinde manzara resmi John Constable ve J.M.W. Turner’ın geliştirdikleri teknik ve kullanım biçimleri ile doruk noktasına ulaşmıştır.

Romantizm içerisinde manzara dışında çalışan sanatçılar bulunmaktadır, bu sanatçılar da manzara ressamları kadar önemlidir. Romantizmi farklı bir tarz da etkileyen sanatçılar romantiklerin bize görmediğimiz farklı bir yönünü yine şairane ve duygulu bir biçimde aktarmaktadır. Özellikle İngiliz asıllı şair ve ressam olan William Blake ve İspanyol ressam Francisco Goya önemli eserler ve yapıtlar üretmişlerdir. Sanatçılar hayal dünyalarının kudretine ve çoğunlukla belirsiz, eleştirel siyasal farklılaşmaya önem vererek çalışmalarında kullanmaları ve sistemi ağır bir biçimde eleştirmelerinin sonucunda büyük bir kesim tarafından Romantizmin babaları olarak adlandırılmışlardır. Çoğunlukla gravür işleri üzerine yoğunlaşmış olan Blake resimlerinde hayal dünyasında deneyimlediği şeyleri figüratif bir biçimde eserlerinde kullanmıştır. Birçok sanat dalıyla ilgilenen sanatçı, yarattığı eserleri yazı dilinde de destekleyerek büyük bir ilgi toplamıştır. Şiirlerinde yakaladığı tutku sonucunda gelişen, değişen ve yeni doğan dünya görüşünü ifade eden çalışmalara yoğunluk

vermiştir.[10] Tanrılar, olağan üstü güçler ve bu güçlerle dolu ütopik yerler, sanayiyi, sanayi toplumunu ve de bireyin boyun eğmek zorunda kalığı şartları, sert biçimde eleştirirken bir yandan da şiirleriyle olayın durumunu ve etkisini güçlendirmiştir. Çalışmalarını kamusal alanlarda sergileyerek büyük bir etki yakalamayı başarmıştır. [11]

> *''Blake, görüntülerine öylesine kendini kaptırmıştı ki, yaşamdan çizmeyi reddediyor, yalnızca kendi iç gözüne güveniyordu… Çünkü düşlerindeki her figürün anlamı öylesine büyük bir önem taşıyordu ki, onların tam doğru olmalarıyla ilgilenmek yersizdi. Geleneğin onaylanmış standartlarına Rönesans'tan sonra bilinçli olarak başkaldıran ilk sanatçı olduğu için, çağdaşlarının onun şoke edici bulmalarına şaşmamamız gerekir. Onun İngiliz sanatındaki en önemli kişilerden biri olarak kabul edilişi, ancak yüzyıl kadar öncedir.'' E.G.Gombrich, Sanatın Öyküsü.(2006,373)*

Düş dünyasında yaşadıklarına büyük önem veren ve onları tuvallerine yansıdan bir diğer sanatçı ise Goya'dır.

Goya bir saray ressamına olmasına karşın, insanların yaşamlarını ve yaşadıkları olayların zemininde yer alan kötü güçleri, karakterleri temsil eden Karanlık Boyamalar (1820-1823) gibi seri halindeki çalışmaların yanı sıra, kötülüğün en derinlerinde yatan durumlar ile ilgilenmiş ve bu yönde çalışmalar yapmıştır. Özellikle siyah-beyaz yapmış olduğu asit oymaları ile düş dünyasında dolaşan yaratıklara, çalışmalarında fazlaca yer vermiştir. Goya ileriki dönemlerinde saray yaşamını ve saraylıları yapmacık kişilikleri ile ele alan, portre ressamı olarak ön plana çıkmıştır, diğer bir yandan ulusal duyguları kuvvetli bir biçimde kışkırtmayı başaran bir kimliğe

[10] https://www.arthipo.com/artblog/sanat-tarihi/romantizm-sanat-akimi.html Erişim Tarihi: 09.11.2021

[11] https://sanatormani.com/2020/11/27/romantizm-sanat-akimi/ Erişim Tarihi: 10.11.2021

bürünmüştür. Goya, düşsel çalışmalarıyla insanların içlerinde yatan korkuları ile yüzleşmelerini sağlamıştır.

Fransa'da, Antoine Jean Gros gibi sanatçılar Romantik sanat hareketinin gelişmesinde ve şekillenmesinde büyük rol oynamışlar, bu etkileşim sonucunda ise Theodore Gericault ve Eugene Delacrix gibi dönemin önemli sanatçıları ile doruk noktasına ulaşmıştır. Çalışmalarında Napolyon Bonapart'ın hiç bitmeyen savaş sahnelerinden, savaş alanında gerçekleşen kargaşanın ve duygu yoğunluğunun yaratmış olduğu sıkıntılara vurgu yapmışlar.[12]

Fransız Devrimi sırasında büyük oranda gelişim gösteren Romantizm akımı, devrimci hareketlerin yanı sıra asi ve hareketli bir ruh ile birleşmişti. Aydınlanma döneminin gerekçeleri olarak hukuksal uygulamalar, bireyin sınırlarını belirleyen mekanik bir yaklaşım olarak algılanmaktaydı. Sanatçılar bu isyan ateşi ve protesto sahnesinde kendilerine en ön safta yer almışlar. Bu sanatçılardan birisi ise Theodore Gericault, en etkili çalışmalarından birisi ise 'Medusa'nın Salı' dır. Bkz, (Görsel 1: Théodore Géricault - 1818-1819 "Medusa'nın Salı" 491 x 716 cm Romantikler beyaz tuvallerine aktardıkları eserlerinde doğanın dingin güzellikleri yerine, kışkırtıcı, izleyiciyi hareketlendirecek ürpertecek düzeyde doğadan sahneleri resmetmişlerdir. Bu sanatçılar doğanın insanların bilgi gibi olmadığını, vahşi ve saldırgan olduğunu gösterme çabası güdüyorlardı bu yüzden resimlerinde, doğanın korkutucu ve hükmedici yanını vurgulamak için eserlerinde karanlık ormanlara sıklıkla yer vermişlerdir. Doğal yapıların insan müdahalesi ile durdurulamayacağını göstermek için ise, vahşi doğa içerisinde yer alan yüksek tepeler den görünümleri ve akan suları resimlerinin ana unsuru olarak kullanmışlardır. Bu sanatçıların en belirgin ve dikkat

[12] Engin ASLAN, Suat KARAASLAN. ''Sanatta Gerçeklik Kavramına Savaş Olgusu Üzerinden Bakmak'' 2016, cilt. 6. sayı, 28. s. 49-52.

çeken bir unsuru da ışıktır. Resmin bütünü etkileyen güçlü ışık ve gölge kontrastları açısından oldukça çarpıcı etkiler yakalamışlardır. Romantikler bu doğa tasvirlerinde oldukça doygun renkler kullanmışlardır.

Romantiklerin aksine klasikçiler ise zafer, kahramanlık ve efsanevi türden manzaraları tekrardan yaratma çabası içerisindeydiler bu yüzden, manzaraları ele alırken tarihi ve dini olayların içinde resmetmeyi tercih ettiler. Klasikler, resimlerinde kompozisyonları yerleştirirken kalıplaşmış konulara, oranlara ve kurallara bağlı kaldılar. Resimlerinde izleyiciye mesajın doğrudan ulaşması için netliğe önem vermişlerdir.

Görsel 1: Théodore Géricault - 1818-1819 "Medusa'nın Salı" 491 x 716 cm

Théodore Géricault'un ve dönemin en önemli eleştirilerinden birisi olan ''Medusa'nın Salı'' (1818-1819) Fransız hükümetinin trajediye yol açan politikalarını eleştiren bir tavırda, gerçek bir gemi enkazından esinlenilerek yaratılmıştır ve aynı zamanda Eugène Delacroix'in Dante Barque'ı (1822), Romantizm akımının

genişleyerek büyük kitlelere yayılmasında önemli rol oynayarak, öncülük etmişlerdir.[13]

Görsel 2: Eugene Delacroix - 1830 "Halka Yol Gösteren Özgürlük" 260x325 cm

> *''Devrimin son yıllarındaki Romantizm, yeni bir yaşam ve dünya görüşünü yansıtır, daha da önemlisi, yepyeni bir sanat özgürlüğü kavramı yaratır. Bu özgür artık dehaya özgü bir ayrıcalık değil, her yetenekli kişinin ve sanatçının doğuştan hakkıdır.''* (Arnold H. , 1995, s. 140)

> *''Sanatın antik geleneksel ölçütlerden ve yargılardan uzaklaşıp, bireysel bir dışavuruma dönüşmesi gibi önemli adımları atan Romantizm, başlangıçta ise, Klasisizm'e ve onun değerlerine saldırmakla başlamıştır. Ancak, sonuçta 1820 ile 1830 yıllarında bu iki akım birbirinden, ifade ettikleri değerler ve dünya görüşü ile kesin olarak ayrılmışlardır.''* (Coşkun R. , 2004, s. 51-52)

Söz konusu çalışmalar Paris'in salonlarında sergilendikleri zamanlarda, belli bir kesim tarafından kötülenerek ön plana çıkmaları engellenmeye çalışılmıştır. Bu durumun nedeni ise akademinin tercih ve onay verdiği Neoklasik tarzdan sapan ve

[13]''Duygusu var ama asil değil: Romantizm'' Ayşe, YAZICILAR. https://gencdergisi.com/13286-duygusu-var-ama-asil-degil-romantizm.html Erişim Tarihi:

dönem içerisinde yeni konu ve üslupları benimseyen sanatçıların önüne geçmek için yapılmaktadır. Dönem içerisinde yaşanan duygusal, bedensel aşırılıklar ve psikolojik sorunlar toplumun bir bütün halinde hareket etmesine sebep olmuştur. Delaroix kendine has üslup, kompozisyon biçimi, farklı renkleri ve en belirgin özelliklerden bir diğeri ise fırça darbeleridir, kullandığı teknik biçimi bir yandan sanatçının iç dünyasındaki hareketliliğe vurgu yaparken diğer bir taraftan eserin kendi içerisindeki hareket ve coşkuyu ifade etmektedir.[14],[15] Delacroix, ‘’Resimde rengin çizimden, hayal gücünün bilgiden daha önemli olduğunu ileri sürmüştür.’’(E.H. Gombriche, s.399.)1820’li yıllarda Romantizm akımı ve romantik tavır, Batı dünyasını etkisi altına alarak baskın bir sanat hareketi olarak yerini tamamen almıştır.[1617]

Romantizm akımının ve üslubunun yankıları deniz ötesine ulaşarak burada kendisini manzara alanında üst seviyelere çıkartarak yeni bir sınıfın oluşmasını sağlamıştır. Bu doğacı grubun oluşturduğu okulun en önemli sanatçılarından birisi Thomas Cole ‘dür. Çalışmalarında doğanın narin yapısına ve insan ile olan ilişkisine vurgu yapmaktadır. Eserlerinde farklı kültürlerin ve geçiş döneminin geçirdiği çeşitliliği yoğun bir biçimde izleyiciye aktarmaktadır. Delacroix’nın yapmış olduğu ‘Halka Yol Gösteren Özgürlük’ çalışması, Paris halkının, X. Charles’ın yenilenen hükümetine karşı ayaklanmasına destek olmak için yapılmıştır. Sanatçı bunun yanı sıra, Yunanlıların Osmanlı İmparatorluğu’na karşı bağımsızlık çabalarını yansıtan bir

---

[14] https://mozartcultures.com/sanat-akimlari-2-romantizm/ Erişim Tarihi:

[15] https://www.sanatlaart.com/romantizm-sanat-akimi-nedir/ Erişim Tarihi:

[16] ŞENGÖZ, Tuncer ‘‘La Liberté guidant le peuple / Halka Yol Gösteren Özgürlük’’ 06.06.2013 https://sosyonomiblog.wordpress.com/2013/06/06/la-liberte-guidant-le-peuple-halka-yol-gosteren-ozgurluk/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

[17] ‘‘Halka Yol Gösteren Özgürlük’’ Aslıhan, DEMİRALAY. 01.06.2020 https://lejurnal.com/halka-yol-gosteren-ozgurluk/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

dizi çalışmada yapmıştır. Bu sanatçının çevresinde yaşanılan olaylara karşı ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir.[18], [19]

Romantik sanat anlayışı, kendisine konu olarak seçtiği doğanın kontrol altına alınamayan gücü, belirsizliği, korkuya ve felaketlere karşı açık olan yapısı ile insan zihninin sınırları içerisinde şekillendirilen, aydınlanma hareketine farklı bir alternatif olarak dâhil olmuştur. Ele alınan vahşi, korkunç ve karanlık doğa görüntüleri, 18. yüzyıl yüce tanrıyı ön plana çıkaran estetik bir tavrı yansıtmaktadır. (ÖZER PINARBAŞI)

Romantizm akımı içerisindeki birçok sanatçı manzaralarında denizi ve suları büyük bir tutku ile ele almışlardır. Manzaralar arasında en dramatik ve kargaşa dolu olanlar deniz manzaraları olmuştur. Karanlık sularda dolaşan, fırtınalı havada yelkenleri dalgalanan gemileri sıklıkla çalışmalarında yer veren romantik sanatçılar suyun gücünü ve bilinmezliklerini izleyicilere aktaramaya çalışmışlardır. Dramatik olayları anlattıkları gemi enkazı sahneleri, felsefeciler tarafından yorumlanırken, ele alınan yapının altında yatan ana düşüncelere yoğunlaşmaktadırlar; tabiat kaşısın da kendi benliğini, hâkimiyetini ve kontrolünü kanıtlamış olan insan, doğa karşında ki

[18] ‘‘Analyse d’un chef d’œuvre : la Liberté guidant le peuple d’Eugene Delacroix’’ https://blog.artsper.com/fr/la-minute-arty/analyse-dun-chef-doeuvre-la-liberte-guidant-le-peuple-deugene-delacroix/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

[19] ‘‘EUGENE DELACROİX’’ https://www.biyografi.info/kisi/eugene-delacroix Erişim Tarihi: 01.01.2022

acizliğini ifade eden, insandan daha büyük, bilinmeyen yüce güçlerin olduğunu hatırlatmaya ve belirtmeye yönelik çalışmalara yer vermişlerdir. [20]

Turner'ın 1812 yıllarında yapmış olduğu çalışma, doğanın ezici gücü karşısındaki çaresizliği, savunmasızlığı, kar girdaplarına karşı acizliğini aktardığı Hannibal ve ordusunun Alpler'i geçiş çalışması, sanatçının romantik tavra sıkı sıkıya bağlı kaldığını gösterdiği önemli eserlerindendir. Sanatçılara göre duygu, akıldan daha önemli bir yer kaplamaktadır. Novalis, 'Kalbin dünya için bir anahtar olduğunu' yazmıştır. Goethe, ise 'Duygunun her şey olduğunu' iddia etmiştir.[21]

> *''Bu duygu sayısız biçimler altında kendini göstermiş ve kaçma, sığınma atılımları ile ifade edilmişti. Kaçma girişiminin en yaygın olanı geçmişe sığınmaktı. Ütopya'ya ve peri masallarına, bilinçsizliğe ve fantastik olana, gizemliliğe ve tekin olmayana, çocukluğa ve doğaya, düşlere ve çılgınlığa sığınmak, aynı yalnızlık duygularının değişik biçimlerde ifade bulması, aslında sorumsuzluğa, acıdan ve gerilimden yoksun olan bir yaşama duyulan özlemdi''* (Arnold H. , 1995, s. 157)

> *''Zaman, Romantik sanatçıların elinden kayıp giderken, resimlerde yakalanmaya çalışılan an; insanın doğanın içinde yavaş yavaş kayboluşu veya bir ipliğin ya da kırık bir tahta parçasının son bir umutla insanı kurtaracağı yitirilmişlik duygusudur. Bu ütopyalar ve düşler sonucunda romantik dönem, kendisinden önceki bütün dönemlere damgasını vurmuş... ve...* (KUYULU ERSOY, 2005) *doğmasına neden olmuştur.''* (Coşkun R. , 2004, s. 67)

> *''Geçmişin büyüsüne Batı hiçbir dönemde kendisini böylesine kaptırmamıştı.''* (İPŞİROĞLU, 1983, s. 146)

---

[20] ''La liberté guidant le peuple'' uhttps://fr.wikipedia.org/wiki/La_Liberté_guidant_le_peuple Erişim Tarihi: 01.01.2022

[21] ''ROMANTİZM SANATI'' https://diyablog.com/sanat-hareketleri/romantizm-sanati/ https://torchwell.wordpress.com/2017/06/07/romantizm-sanati/ Erişim Tarihi: 02.01.2022

İnsan denilen şey, tüm duyguların ifadesinin altında yatan yapmacık tavırdan kendini sıyırmalı, kalbini merkeze alarak onun gösterdiği yönde ilerlemeliydi. Ayrıca hayal gücünü sınırlandıran ve kapatan tüm engellerden arınarak hareket etmelidir. Romantik sanatçılar, büyük kitlelerini, toplumların üst zümre (dâhilerce) kontrol altına alınarak yönlendirilmesine karşı çıkmışlar ve ayrıca insanlar hangi sorunları yaşamış olsalar da hayal dünyalarını izlemeleri, hayal kurmanın gerektiğine inanmışlardır.[22]

Ayaklarını bastıkları ülke sınırları içerisinde kendilerini bu topraklara ait hissedemeyen üst zümre, kendisini derin bir bilinmezlik içerisinde bulmuş ve bu durum ilerledikçe yalnızlıkla pekişerek, yurtsuzluk kavramı ile karşılaşmışlardır. [23], [24]

---

[22] YAŞAR, Ecemnaz. ‘‘Rasyonel Düşüncenin Estetik Çöküşü: Resimde Romantizm’’ https://wannart.com/icerik/8353-rasyonel-dusuncenin-estetik-cokusu-resimde-romantizm Erişim Tarihi: 02.01.2022

[23] ‘‘Eugene Delacroix Sözleri ve Hayatı’’ https://www.sozkimin.com/eugene-delacroix-kimdir-sozleri-ve-hayati-1350.html Erişim Tarihi: 02.01.2022

[24] Kaan. ‘‘Romantizm Akımı’’ https://www.kolayedebiyat.com/romantizm-akimi.html Erişim Tarihi: 02.01.2022

3. BÖLÜM III

3.1. ROMANTİZM AKIMI MAZANARA SANATÇILARI VE ESER ANALİZLERİ

3.1.1. James WARD (1769- 1859)

Görsel 3: James Ward (d.23 Ekim 1769, Londra- Birleşik Krallık – ö. 17 Kasım 1859, Cheshunt- Brileşik Krallık)

Yaşamı boyunca doğayı ve özellikle hayvan figürleri üzerine eser üretmiştir. Yağlı boyanın dışında gravür sanatı ile ilgilenen Ward, bu alandaki en büyük destekçisi abisi William Ward'dır. Uzun bir yaşam sürmüş, kendi dönemi içerisinde pek çok olay ve sanatçıdan etkilenmiştir. Bu durum sanatında ve teknik kullanımında farklılıkları eserlerine yansıtmıştır.

1800 yıllarında at çizimleri üzerine yoğun bir çalışma içine giren sanatçı, at çalışmalarını manzara içerisine yerleştirerek resmetmeye başlamıştır. Sonraki yıllarda

hayvan figürleri tekle ya da grup biçiminde arka planda peyzaj görünümlerinden oluşan çalışmalara ağırlık vermiştir.[25]

1814 – 1815 yıllarında tamamladığı büyük ölçekli manzara çalışması olan 'Gordale Scar' bu yeni çalışma biçiminin ilk eserlerindendir.

Ward'ın sanat anlayışı ve becerisi, dönemi içerisinde bulunan önemli sanatçılar ile birlikte anılmış ve İngiliz sanatının gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Kendi yaşadığı bölgede önemli hayvan figürü çalışan ressamlardan olmayı başarmıştır. Peyzaj çalışmaları ile ön plana çıkmış, ancak portre ve tarih konulu çalışmaları da bulunmaktadır. Sanatçının kardeşi William tarafından gravür alanına yönelerek dersler almış, ardından kendi resimlerinin gravür çalışmalarını yapmıştır. Sanatçının göstermiş olduğu çalışma azmi ve gelişiminin sonucunda 1811 yılında Kraliyet Akademisi üyeliğine kabul edilmesi ile onurlandırılmıştır.

[25] https://en.wikipedia.org/wiki/James_Ward_(artist) Erişim Tarihi: 02.01.2022

Görsel 4: James Ward – 1811 '' Gordale Bakış'' 38,6 x 26,9 cm

Ward büyük ölçekli çalışmalarına devam ettiği yıllarda Gordale Bakış çalışmasında taslaklarını oluşturmuştur. Bu çalışmada bölgenin karakteristik yapısını detaylı bir biçimde ele aldığını görülmekte. Sanatçının ele aldığı karakalem çalışma, karakteristik çizgi özelliklerini tavrını ve mekânı çözümleme biçimine açıklık getirmiş. Bu çalışma Daha büyük ölçekli ve yağlı boya olarak ele alınılan, (Görsel 5) çalışmasının taslaklarındandır. Sanatçı yağlı boya olan eseri oluşturmadan önce çevrede ve çeşitli bölgelerde kaya eskizleri yapmış.

Sanatçı 1830'lu yıllarda çalışmalarında dini temaların ağırlıkta olduğu konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Eser üretme ve sipariş süreci 1855 yılına geldiğinde neredeyse tamamen kesilme noktasına gelmiş. Eser siparişlerinin gelmemesi ve elindeki çalışmalarını satamaması sonucunda çalışma sürecine son vererek, elinde kalan son imkânlar ile yaşamını idare etmeye çalışmış, özellikle hayatının son yılların

da ciddi anlamda yoksulluk ve sefalet içinde geçirmiş, 17 Kasım 1859 yılında Cheshunt, Hertfordshire'da vefat etmiş.[26]

3.1.1.1. ‘‘Lord Ribblesdale'nin mülkü Craven, Yorkshire'daki Doğu Malham Malikanesin'de Gordale'den Bir Görünüm'' (1812 – 1814)

Görsel 5: James Ward – 1812 – 1814 ‘‘Lord Ribblesdale'nin mülkü Craven, Yorkshire'daki Doğu Malham Malikanesin'de Gordale'den Bir Görünüm'' 33,2 x 42,1 cm

James Ward'ın en önemli eserlerinden olan 'Gordale Scar' Romantizmin tüm unsurlarını, sanatçının bakış açısı ile izleyiciye aktarmaktadır. Çalışmanın neredeyse tamamını kaplayan kayalıklar İngiltere'nin Kuzey bölgesinde yer alan Settle, Yorkshire yakınlarındaki kireç taşı kanyonudur. Kayalıklar tüm heybeti ile tam karşımızda duvar görevi görmektedir, hiçbir unsurun geçmesine izin vermezken kendi içerisinden dışarıya doğru akan şelale coşum durumunu pekiştirir. Kayalıkların

[26] https://stringfixer.com/tr/James_Ward_(artist) Erişim Tarihi: 03.01.2022

karanlık ve keskin kısımları, arka planda göğü kaplayan koyu renkli bulutlar resmin korku etkisinin artmasına sebep olmaktadır. Bulutların fırtına etkisi ve sol ön planda yer alan ağacın savruluşu fırtınanın geldiğinin en önemli habercisidir.

Sanatçı izleyiciye kudretin kimde olduğunu gösterme çabası içerisindedir. Kayalıkların heybeti ve atmosferin genişliği karşısında küçücük kalan sığırlar, geyik sürüsü ve bölgenin hakimini seçmek için kendi içerisinde gövde gösterisi yapan geyikler bu yüceliğin karşısında ezilmişlerdir. Hayvan figürleri göz önünde bulundurulduğunda, insan böylesi bir ortamda koşulsuz hiçbir güce sahip değildir. Resimde duruşu ile doğaya karşı meydan okuyabilecek beyaz öküzdür. Sağ ön planda yer alan öküz vücudunun kaslı yapısı ve gösterişli duruşu ile resim içerisindeki hayvan figürleri arasında en net olanıdır. Bu durumda bize sanatçının onu oraya bilinçli bir biçimde yerleştirdiğini göstermektedir. Rüzgâra karşı gelen biçimi ile gücünü pekiştirirken, arkasında yer alan kayalıklara ve gökyüzündeki karanlık bulutlara aldırış etmemesi bölgenin tek hakimi olduğunun kanıtıdır

Resimlerinde sıklıkla karşımıza çıkan hayvan figürleri, ilk dönemlerde yaptığı çalışmalarda, Neoklasik etkileri sıklıkla kullanmıştır. Daha sonraki dönemlerde kendisinin geliştirerek doğanın heybetini ve gücünü izleyicisine göstermeye çalışmıştır. Bu gücü gösterirken yine hayvan figürlerinden yardım almıştır. Sanatçının son dönem çalışmalarında ise, hayatında çektiği zorluklar ve yalnız geçen zamanında etkisi ile resimlerinde yalın bir üslup görülmektedir. Ciddi anlamda zorluklar ve parasızlık ile baş etmeye çalışan sanatçı sipariş almaması ve yaptığı çalışmaları satamaması onu derin bir buhram sürecine doğru sürüklemiştir. Bu süreç içerisinde çalışmaların da doğa ilerisinde tek veya ikili, üçlü olacak şekilde ön planda kullanılan hayvan figürlerinden oluşmaktadır. Hayvan bedenleri üzerine uzun yıllar çalışan sanatçı resmin ana merkezine yerleştirdiği hayvanları, toprak çimen ya da göl kenarı gibi doğal yapıların üzerine ele almıştır. Arka planda ise zemin ve hayvan figürü ile uyumlu peyzaj çalışması yer alırken atmosfer de tüm gösterişini, büyüklüğü ile gösterirken yücelik kavramının pekişmesini sağlamıştır.

3.1.2. Caspar David FRIEDRICH (1774 - 1840)

Görsel 6: Caspar David Friedrich(d. 5 Eylül 1774, Greifswald-Almanya – ö. 7 Mayıs, 1840, Dresden-Almaya)

Caspar David Friedrich, 5 Eylül 1774'te İsveç'in hâkimiyeti altında bulunulan Greifswald'da dünyaya gelmiştir. Caspar on kardeşin altıncısıdır. Babası o yıllar içerisinde oldukça önemli bir iş olarak kabul gören mum imal eden varlıklı ve aydın birisidir.

Caspar küçüklüğünden ölümüne dek soğuk ve karamsar bir kişiliğe sahip olmuş. Sanatçının bu denli melankolik olmasının nedenlerinden bir tanesinin bu denli kalabalık bir aile içerisinde ortaya çıkan acılar, duygusal gelgitler ve de soğuk iklimde yaşamasının etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Melankolik durum hali Caspar'ın küçükken ölümle karşılaşması tüm hayatına yansımıştır. Annesi Sophie Dorothea Becjly, o daha yedili yaşlarına geldiğinde ölmüştür. Diğer bir trajik ölüm ise, onun hayatını, yaşam biçimini ve hayatı boyunca tüm resimlerine yansıyacak aynı zamanda olaya vurgu yapan bir resmide yaratmasına sebep olan travmatik bir acıyla yüz yüze gelmiştir. İsveç bölgesinde ve kuzey ülkelerde yaşamın bir parçası olan buzullar o yıllarda oldukça geniş alanları kapsamaktaydı, insanlar ve tabi ki çocuklar paten kaymak ve bir yerden diğer bir yere ulaşmak için sıklıkla buz üzerinde hareket ederek yaşam biçimlerini buna göre şekillendirmişlerdir. Çocuklar için eğlence alanı olan bu doğal yapı Caspar için ise ruhsal bir çöküşe sebep olmuştur, ağabeyi Johann Christoffe'nin donan gölün üzerindeki buz tabakasının kırılmasıyla suya düşüp

ardından ölmesine dayanmaktadır. Sanatçı bu olay karşısında hayatı boyunca kendisini suçlayarak bu duruma itafen ‘‘Buz Denizi’’ (Yıkılmış Umut) çalışmasını yapmıştır.

Friedrich, istediği şeyin çizim yapmaya başlamadan önce ustaların yapmış olduğu, antik heykellerin, kale ve manzaraların kopyalarını yaparak başlamış. Caspar özellikle 17. Yüzyıl Hollanda manzara resmiyle yakından ilgilenmiştir. Bu durum resimlerini oluştururken kullandığı kompozisyonlarda özellikle ilk yıllarda ortaya çıkardığı eserlerinde görülmektedir.[27], [28] Sanatçı bazı eserlerinde din konulu çalışmalara ağılık vermiş.

Caspar romantiklerin arasına katılmış, ancak sanatçının etrafı kalabalık olsa da o daima yalnız bir sanatçı olmayı başarmış. Zamanının büyük bir kısmını geçirdiği dağlar ve kırlarda edindiği izlenimleri, deneyimleri izleyicisine aktarırken soğuk bir tavır takınmaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Bu üslup onun imzasını taşıyan kalıplaşmış bir karakteri ortaya koymaktadır. Sanatçı doğal hayatı deneyimlediği bu yıllarda, atmosferik peyzajlar da sıklıkla suluboyayı kullanmıştır, çalışmalarında özellikle sepya rengine (kırmızımsı kahve tonları) önem vermiş ve çarpıcı bir biçimde kullanamaya çalışmıştır.[29]

Sanatçı yaşamının son yıllarında felç geçirmesinden dolayı resim yapma kabiliyetini büyük ölçüde kaybetmiş, ancak tek renkten oluşan çalışmalar yapmaya devam etmiş. 7 Mayıs 1840 yılında Dresden’de vefat etmiştir.

---

[27] CLAUDON, Francis. ‘‘Romantizm Sanat Ansiklopedisi’’ 1988. s. 76-77

[28] https://www.ekdergi.com/ucurumun-kenarindaki-ressam-caspar-david-friedrich/ Erişim Tarihi: 04.01.2022

[29] https://www.sanatlaart.com/romantizm-sanat-akimi-nedir/ Erişim Tarihi:

3.1.2.1. ‘‘Buz Denizi’’ (1823 – 1824)

Görsel 7: Casper David Friedrich – 1823-1824 ‘‘Buz Denizi’’ 96,7x126,9 cm Kunsthalle Hamburg, Germany

Casper David Friedrich’in Buz Denizi çalışması sipariş üzerine yapılmış eser olmasına karşın Romantizmin tüm tutkusunu ve coşkusunu içerisinde barındırmaktadır. Doğada kendini aciz durumda hisseden insan, yine doğanın yüceliği ile bütün hale gelmiştir. Doğanın canlılığı dışında ölümü de simgelediği kar insanı kasvete ve bilinmezliğe sürüklerken yalnızlığa da gönderme yapmaktadır. Friedrich’in sıklıkla kullandığı kar, özellikle mezarlık resimlerinde ön plana çıkarak uhrevi olan ile yaşam arasında aracı görevi görürken zemine kaplayarak bilinmezlik, belirsizlik etkisini de pekiştirmektedir. Bu olguda doğa göremediklerimizi görünür kılmak için bir araç görevi görmektedir. Resimlerinde gizli mesajlara anlatıma yer veren Friedrich, yaşamın geçiciliği, ölüm, alın yazısı, buhram, bilinmezlik ve inanç gibi birçok depresif durumu kendisine konu olarak seçmiş, izleyicisine bunları doğa yolu ile aktarmıştır.

> ‘‘Sonsuzluk konu olarak Romantizmin ruhunda hep vardı, ancak kadercilik, gelip geçen dünya ve boşunalık fikri de bu dönemin karakteristik özelliklerindendi. Bunu yapmanın en iyi yolu da bu kavramları zıtlarıyla resmetmek olmuştur. Örneğin sabah-akşam, ilkbahar-kış, aydınlık-karanlık, gündüz-gece vb. yaklaşımlarla ‘‘olmak’’ ve ‘‘ ölmek’’, var olmak ve yok olmak paradigmalarını Romantikler açık bir şekilde gözler önüne sermek istemişlerdir. (Kocadoru, 2015: 61)

Friedrich'in Buz Denizi çalışmasında yer alan gökyüzü, buzulların heybeti karşısında belirsizliğini korumakta. Resmin büyük bir kısmını üst üste binen buzulların görüntüsü ile kaplanan zemin, göğe doğru yükselişi ile de tüm yüzeylere hakim olduğunu göstermekte. Beyaz kütlelerden oluşan yapı konumu ve duruşu ile gerilim etkisini arttırmaktadır. Buz kütlesinin sağ planına baktığımızda batmak üzere olan bir gemiyi görmekteyiz, yoğun duygu durumu buz kütlelerinin dondurucu yapısı ile ifade edilmeye çalışılmıştır. Sanatçının yaşımı ile oldukça yakından alakalı olan çalışma onun iç dünyası yaşamı boyunca gördüğü acıların bir aktarımıdır.

Doğayı ölüm ile yoğun bir biçimde ele alan sanatçı bu sefer doğayı daha vahşi bir durumda konumlandırmıştır. Doğanın heybetinin eziciliği ve öldürücülüğü ile bizlere gücün kimde olduğunu bir kez daha farklı bir atmosfer, farklı bir biçim ve şekil ile aktarmaktadır. Buz kütlelerinin parçalanan sivri ve keskin tarafları göğe doğru çıkarken, alt tabanda yer alan toprak tonlarındaki kütleler ise yatay konumları ile kompozisyon içerisindeki dengeyi sağlarken çeşitliliği ve derinliği arttırmaktadır. Batan gemi ile tezatlık oluşturan buzulların boyutu mantıksal düşünüldüğünde, geminin heybeti karşısında yok olması gerekirken resmin duygu durumu ve yoğun acı hissiyatı zihnimizdeki mantıksal noktaları etkileyerek duyguyu ön plana çıkarmaktadır.

Friedrich'in çocukluk yıllarını kardeşini buz gölünde soğuk sulara batarak kaybetmesi yaşamında ciddi bir travmaya yol açmış ve bu durum bir biri ile aynı doğrultuda ilerleyen dönemin, ''özellikle toplumsal gelişmelerin ve Alman devletinin her türlü demokratik hak ve özgürlük arayışlarını temelden yok etmesi ve her şeyin değişmez ve statik hale gelmesi doğal olarak ''kış'' ve ''buz'' ile sembolize edilebilir'' (Kocadoru, 2015: 67). Sonuç olarak buz, kar gibi unsurları sanatına dâhil ederek o anı zihninde yaşadıklarını Romantik unsurlarla izleyicisine de aktarmaya çalışmıştır. Sanatçının insan figürüne yer vermediği çalışması, buzulların sivri uçları ve batan geminin dramını ile acı hissiyatını net bir biçimde yaşatmaktadır. Gürel durumu şu şekilde aktarmıştır,

> ''Kırılan umut'' belki de yalnızca bir geminin adıdır, kuzeydeki bir deniz kazasında yok olan o teknenin adı… Ama asıl büyük kırılma; hani

> o kahredici önünde durulmayan parçalanma, ne kuzeyin fiyordlarında, ne de güney denizlerinin kara ile kucaklaştığı falezlerde yaşanır; böylesine güçlü bir ufalanmaya neden olan şey, olsa olsa iç dünyalarında apansız kopan, ‘‘bütün’’ olma umutlarını elimizden alan bir kasırgadır… Artık kimliği aşan alanlarda, her şeyi sıfırladıktan sonra her şeye yeniden başlamaktan başka çare kalmamıştır. Bunu başaramazsak, nedenini bilemediğimiz boğucu bir sıkıntıyı (melancholy) çağrıştıran kutupların o bungun ışığı altında, titreyerek geceyi özleriz. (Gürel, 1998: 63)

Duygular ve gerçeğin dolaysız, içgüdüsel bir biçimde kavranarak ele alınması Romantiklerin en önemli silahlarını oluşturmuştur. Romantikler doğaya değer verdikleri gibi dini görüşlerine de sıkı sıkıya bağlıdırlar bu resimlerindeki yücelik kavramı ile sağlanmaktadır. Çalışmaların sıklıkla kullandıkları korku, kargaşa ve olası felaketler durumu doğanın tepkisinden ziyade tanrının dokunuşu ile oluşmaktadır. Bunu Edmund'un şu sözleri ile açıklaya biliriz, ‘‘Tanrı ne zaman görünür ya da konuşur olarak tasvir edilse, ilahi mevcudiyetin huşu ve mevcudiyetini arttırmak için doğadaki dehşet verici her şeye başvurulur.’’ (Edmund, 2008: 73)

3.1.2.2. ‘‘Yalnız Ağaç’’ (1822)

Görsel 8: Casper David Friedrich – 1822 ‘’Yalnız Ağaç’’ 55 x 71 cm Nationalgalerie, Berlin

Doğa tarih boyunca Alman Romantizmin en önemli dayanaklarından olmuştur. Dönem içerisinde ortaya çıkan Felsefe gibi düşünce biçimlerinin yanında, Sanatta gerçeğini doğada aramaya başlamıştır. Doğa ve insan ruhu arasında bulunan

yakın bağ onların sonunda yine bir birine yakınlaştırmıştır. İnsanı doğadan ayrı düşünmek, doğayı da insandan ayrı düşünmek olanaksızdır (Krausse, 2005: 57).

Gerçeğinin yansıması olan sanat romantikler için yansımadan ve tuvalden çok ressamın kendi içerisinde ne hissettiği ile yakın ilintilidir. Bu doğrultuda eserler veren en önemli Romantik ressam Casper David Friedrich olmuştur.

Alman asıllı Romantik sanatçıların en önemlileri arasında bulunan Casper David Friedrich kendi yaşamında da deneyimlediği yalnızlık, kaybolmuşluk ve hayatında oluşan derin sessizliği resimlerine açık bir biçimde aktarmaktan çekinmemiştir. Doğanın ruhuna büyük saygı duyan sanatçı, eserlerindeki yoğun uhrevi etkiler ile izleyicisinin, kendi yaşadığı acılara tanıklık etmesini sağlamıştır. Özellikle Romantik çalışmaları ile ön plana çıkan sanatçının, 1822 'Der einsame Baum' (Yalnız Ağaç) çalışmasında da akımın özelliklerini yoğun bir biçimde görmekteyiz.

Friedrich'in ustalıkla kullandığı renkler 'Yalnız Ağaç' çalışmasında büyük bir önem taşımaktadır. Sanatçının doğa üzerindeki hâkimiyetini, gözlem yeteneğini ve resimlerinde kullandığı unsurları ifade etme biçiminden anlaşılmaktadır. Resme arka plandan dahil olan ışık ile çalışmanın belirli bir alanındaki renklerde canlılık ve derinlik oluşması sağlanmıştır. Işığın değmediği alanlarda ise oluşan karanlık etkiler resmin melankolik ve yalnızlık gibi etkilerinin pekişmesini sağlamaktadır. Sanatçının resme adeta bir fotoğraf gibi yaklaşması onun doğayı ne kadar iyi tanıdığını göstermektedir.

Çalışmanın ana unsuru ve odak noktasında, tüm dikkatleri üzerine çeken unsur ağaçtır. Yakın plandan incelendiğinde, kırılmış, kurumuş ve farklı etkenlerden dolayı azalmış olan dalları aynı zamanda zayıf yapısı ile bizlere yaşlı bir ağaç olduğunun bilgisini vermektedir. Ağaç sanatçıdan öncede buradaydı ve tüm mücadelelere rağmen yaşadığını yapraklarıyla ve göğe doğru dimdik duruşu ile kanıtlar niteliktedir.

Söz konusu olan ağaç bir meşe ağacıdır. Meşe ağaçları oldukça uzun yıllar yaşamaları ile bilinirler, burada tamda karşımızda dimdik duran meşe ağacı herhangi bir müdahaleden uzak, yaratılışta ona sunulduğu gibi dimdik göğe doğru yükselirken sessizlik içerisinde yaşamaktadır. Bu heybetli yapısı meydan okuma gibi algılansa da yalnız yapısı ile doğanın bir parçası olduğunu anlatmakta. Gök kubbe ile yeryüzü arasındaki sütun duruşu ile üzerinde kök saldığı dünya ve öteki dünya ile bağlantı kuran bir arabulucu görevindedir.

Dönem içerisinde sanatçıların dışarıya çıkarak, açık hava doğaya karşı resim çalışmalarını yaptıklarını biliyoruz. Fakat Casper David Friedrich bu çalışmasında diğer sanatçılardan farklı bir teknik kullanmıştır. Dış mekânda belirli nesnelerin eskiz ve taslaklarını tamamladıktan sonra, çalışmasını en önemli kısmını atölyesinde yapmıştır. Çalışmasında belirli bir düzen içerisinde sunduğu unsurlarda bize 'Yalnız Ağaç' çalışmasının büyük bir kısmının kurgusal olduğunun izlenimini vermektedir. Zeminin örtüsünü incelediğimizde, Işık faktörü ve yapının etkisi ile yeşilin her tonunu görmekteyiz. Işıklı alanda yer alan çimenler daha canlı bir izlenim yaratırken, yer yer kurumuş olan çimenler ise ağacın yalnızlığına vurgu yapmaktadır. Ağacın besleyen su birikintisi sadece doğa için bir kaynak olmaktan çıkıp çevresindekileri besleyen büyüten bir unsura dönüşmüştür. Ağacın koyu gölgesi altında yer alan suyun dibinde göze ilk çarpan elinde sopası ile koyun sürüsüne doğru bakan çobandır. Resminde yer alan tek insan figürü olmasından dolayı tüm dikkati üzerine çekerek olaya dâhil olmaktadır. Çobanın bu geniş alan içerisindeki yalnızlığı, ağacın yalnızlığını pekiştirmektedir. Diğer bir yandan, doğanın görkemi ve meşenin heybeti karşısında oldukça küçük boyutlarda olan çoban ve koyun sürüsü, bize yaratıcının gücünü gösterir. Bu durum insan yaşamı ve doğa arasındaki durumu açık bir biçimde ifade eder. Meşe burada yaratıcının gözcüsü konumundadır etrafında olup biten her şeye şahitlik etmektedir. Toprağa tüm kökleriyle sıkı sıkıya bağlı ve göğe doğru yükselen bu meşe ağacı sayısız fırtınaya göğüs germiş ve de sayısız olaya tanıklık etmiştir. Meşe burada kendisinin çobandan öncede var olduğunu ve sonrasında da var olacağına gönderme yapmaktadır. Bu durumda bize Casper David Friedrich'in çalışmalarındaki doğanın tanrının seçkin yaratısı ile oluştuğunu, her şeyden ve herkesten üstün olduğunun kanıtlama biçimidir.

Caspar David Friedrich *''İnsanın doğadaki tanrısallığı ancak kendi içinde bulunduğu kadarıyla kavrayabileceğini söyleyen Schelling'in romantik doğa felsefesinin izinden giden'' (Krausse, 2005: 57)* bir insan, ressam olmayı başarmıştır.

Resmin biraz daha arka planında yer alan bölümlere bakıldığında, burada bir grup ağaç görülüyor bu durum meşenin gerçekten yalnız olduğunu sorgulatmaktadır. Meşe burada kendini toplu alandan sıyırarak, izole bir konumda yer alması ve yıpranmış vücudu onun yalnız olduğunu doğrulamaktadır. Biraz daha arka planda yer alan, ilk bakışta fark edilemeyecek konumda olan küçük bir kasabanın, kilisesinin gotik çatısını görmekteyiz. Çalışmalarında dinsel temalara ve gönderilere ağırlık veren Friedrich, insan ve yaratıcının ortaya çıkarttığı yapıları kıyaslamak için bir arada kullandığı söylenebilir. Gelişim gösterip güçlüklere rağmen ayakta duran eski ile insan müdahalesiyle ortaya çıkartılan yeni arasındaki etkileşimi özenli bir biçimde işleyen sanatçı bize tekniğinin ve bakış açısının ürününü göstermektedir.

3.1.2.3. ''Bulutların Üzerinde Yolculuk'' (Sis Denizinde Amaçsızca Dolaşan Adam (1818)

Görsel 9: Casper David Friedrich, 1818 "Bulutların Üzerinde Yolculuk" (Sis Denizinde Amaçsızca Dolaşan Adam) 98,4 x 74,8 cm

Sanatçının "Bulutların Üzerinde Yolculuk" eserini incelediğimizde, ön planda kayalıklardan oluşan bir tepenin üzerinde arkası dönük bir biçimde duran adam yer almaktadır. Üzerinde koyu tonlardan oluşan bir palto giymiştir, sağ elinde ise bastonuyla kayalıklardan güç almaktadır. Sarı saçlarının rüzgârdan dalgalanmaktadır. Burada dikilen adam önünde kopan sis fırtınasını izlemektedir. Adama üzerinde durduğu kayalıkların benzerlerini, beyazlardan oluşan sis örtüsünün içerisinden fışkıran yapılar şeklinde görülür bunlar batıdan doğudaki düzlüklere ve ormanlara doğru belli belirsiz bir biçimde resmedilmiştir. Burada kayaların çeşitli yapısal farklılıklarını, sanatçının gözlemlediği yerlerden yaptığı etütleri stüdyosunda birleştirerek "Bulutların Üzerinde Yolculuk" eserindeki kayalıkları ortaya çıkarmıştır. Adamın resmin içerisinde arkası dönük bir biçimde ele alınışı, izleyiciye onun manzarayı seyretmekten keyif alıp almadığının bilgisini vermemek ile birlikte tedirginlik ve huzursuzluk hissiyatını pekiştirmekte. Sanatçının neredeyse tüm çalışmalarında belirsiz ve tekinsiz bir durum bulunmaktadır. Bu yaşamı boyunca taşıdığı ağır travmaların bir sonucu olarak görüle bilir. Sanatçı eserinde beyaz ve koyu değerleri ustaca kullanmıştır, bu kompozisyonun yalın bir biçimde ele alınmış olmasına rağmen etkin bir biçimde ele alındığını vurgulamaktadır. Burada öylece duran soylu adamın manzaranın sessizliği ile eser gizemli bir yapıya bürünmektedir.[30],[31]

[30]Alina,Cohen 06.08.2018 https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-unraveling-mysteries-caspar-david-friedrichs-wanderer

[31] Christopher P. Jones 03.03.2020 https://medium.com/thinksheet/how-to-read-paintings-wanderer-above-the-sea-of-fog-by-caspar-david-friedrich-b8c8f0e20d45

3.1.3. Joseph Mallord William TURNER (1775 - 1851)

Görsel 10: Joseph Mallord William Turner (d. 23 Nisan 1775, Covent Garden, Londra-Birleşik Krallık – ö. 19 Aralık 1851, Cheyne Walk, Londra-Birleşik Krallık)

İngiliz romantiklerinden olan William Turner 1775'te Covent Garden Londra'da dünyaya gelmiştir. Turner küçük yaşlarından itibaren çok başarılı ve yetenekliydi bu yeteneğini 14 yaşına geldiğinde Kraliyet Sanat Akademisine girmeye hak kazanmış ve eğitimini burada sürdürmüştür. Turner her sanatçı adayı için özel ve hiçbir zaman unutulmayacak olan ilk sergisinde Kraliyet Sanat Akademisinde insanların beğenisine sunmuştur. Bu yenidünya içerisinde sadece fırça ve tuval ile uğraşmıyordu, çeşitli kabartmalar, freskler ve antik heykellerin alçı kalıplarını yapmasını öğrenmiştir. Bu çalışma anlayışı onu geliştirerek bir şeyleri taklit edip kendi özünü yakalaması için en alt basamakları oluşturmuştur. Turner hiç durmadan çalışmalar yapmış ve eserler ortaya çıkarmıştır bu çalışmalar arasında özellikle sulu boya çalışmalarının yeri oldukça ayrıdır. Yaz aylarında sulu boya üzerinden eskiz çalışmaları yapmak için Galler'e seyahat etmiş.

1804'lü yıllarda kendi galerisini açarak çalışmalarını burada da sergilemiş ve satışlar yapmış. 1807 yılında akademi içerisine girerek perspektif üzerine profesör

olma fırsatını yakalamış, bu süreç 1820'li yılların sonuna kadar öğrencilere ders vermiştir.[32]

William Turner hayatı boyunca yaşamış olduğu dramatik, politik, siyasal ve ekonomik sorunların yanında üretken bir süreç geçirmesinin yanı sıra tam anlamıyla dolu bir yaşam sürdürmüştür. Sanatçı ne kadar insanlar içerisinde bulunmasa da, incelendiğinde insanların tamda merkezinde bulunuyordu gerek eğitimci yanı gerekse sanatçı yanıyla yoğun bir kalabalık içerisinde bulunması zamanla yıpranmasına sebep olmuştur. Zamanın onda bıraktığı yankıların sonucunda asabi bir insana dönüşmeye başlamıştır. Bu durum sanatçının resimlerinde de izleyicisini etkisi altına almaktadır. Özellikle babasının ölümü sonrasında kendisine hiçbir şekilde özen göstermemiş kendisini bütünüyle sanatına yönlendirerek eser üretme üzerine yoğunlaşmıştır. (YEMENCİOĞLU, 2018, s. 1187-1188)

Sanatçı çalışmalarını oluşturmadan önce, klasik, dini ve edebi türdeki kaynaklardan beslenerek kendisini ve çalışmalarının sadece plastik anlamda değil içerik olarak ta güçlendirmiş. Turner'ın yaklaşmaya, ulaşmaya çalıştığı yücelik kavramı, eserlerinde; görkemli dağlar, ışık patlamaları, bir birine geçen renk karışımları, suda yansıma olarak görünen ışığı, rüzgârı ve de sisi kullanarak ardında ne olduğu belli olmayan puslu görünümleri kendi ruh halinin etkileşimi sonucunda karşımıza çıkmaktadır. Edmund Burke 'Yüce' kavramını acı ve korku ile ilişkilendirirken, sonucunu da dehşete ve korkuya kapılma durumlarına bağlamaktadır. Bunu Emund'un şu söyleri ile açıklana bilir.

> *''Yüce zihnin hissedebileceği en güçlü duyguyu ortaya çıkartır. En güçlü duyguyu diyorum, zira acıyla ilgili kavramların hazla ilgili olanlardan çok daha güçlü olduğuna inanıyorum. Hiç şüphesiz, katlanmak*

---

[32] https://www.eansiklopedi.com/j-m-w-turner-kimdir-j-m-w-turner-hayati-ve-biyografisi/ Erişim Tarihi: 07.01.2022

> *zorunda kalabileceğimiz eziyetlerin beden ve zihin üzerindeki etkileri, en tecrübeli zevk düşkününün aklına gelebilecek herhangi bir hazzın etkisinden ya da en canlı imgelemin, en sağlıklı ve çok hassas ölçüde duyarlı bir bedenin tadına varabileceği hazdan daha fazladır.'' (Emund, 2008: 42-43.)*

Hayatı boyunca özellikle deniz, su manzaraları üzerine yoğunlaşırken içerisine hayvan ve insan figürlerini sıklıkla eklemeye çalışmıştır. (İPŞİROĞLU, 1983, s. 145). Manzaraları özellikle puslu yapısı ile diğer sanatçılar arasından sıyrılmasını sağlamaktadır. Eserlerindeki yüceliği ve kaotikliği coşku biçimi ile aktarırken kendini geliştirmiş olduğu renk ve de tekniği kullanmaktadır. Resimlerinde oluşan etkiler, bir biri ardına denk gelen renkler ile sağlanırken, resim içerisinde renk çeşitliliğini ve renk yansımalarını sağlamaktadır. Özellikle son dönem çalışmalarında beyaz üzerine ince renk katmanları ile yaptığı çalışmalar, derin bir bilinmezlik taşırken izleyicinin çözümlemesi için merak unsurunu arttırırken içine girmesini ve onun ile yakınlaşmasını da sağlamaktadır.

William Turner'ın çalışmalarında göze ilk çarpan unsur rahat tavrıdır bunu destekleyen hareketler ise fırça darbeleri ve çeşitlilik biçimleridir. Geniş ve derinlik algısı yüksek olan resimlerinde kromatik bir spektrum anlayışı dikkat çeker, Turner bu tavrı sayesinde dahi olarak ün salmış, adeta doğanın değişen görsel şölenini harmanlayarak bir bütün halde değerlendirmiştir. Sanatçının son dönem çalışmaları incelendiğinde renklerini daha şeffaf bir biçimde kullandığını söyleyebiliriz, bu durum saf ışığa karşı duyduğu hayranlığı algılamamızı sağlamaktadır. Sanatçı artık ışığın kendisine yakın bir çalışma anlayışı benimsemiştir.[33], [34] Hayatı boyunca yaşadığı acılar ve zorluklar, kendisine vakit ayıramamasına ve ilgilenmemesine sebep olmuştur

---

[33] https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-t/turner-joseph-mallord-william/joseph-mallord-william-turner-hayati-ve-eserleri/ Erişim Tarihi: 08.01.2022

[34] https://www.dipnotsanat.com/resim/romantizm-akimi-ve-resim-sanatina-yansimalari/ Erişim Tarihi: 08.01.2022

bu durum sonucunda ise 76 yaşına geldiğinde 1851 yılında Londra'da koleradan ölmesine sebep olmuştur, Londra'daki Aziz Paul Katedrali'ne gömülmüş.

3.1.3.1. "Kar fırtınası: Hannibal ve Ordusu Alpleri Geçerken" (1810-1812)

Görsel 11: Joseph Mallord William Turner, 1810-1812 "Kar fırtınası: Hannibal ve Ordusu Alpleri Geçerken" 144.7 x 236 cm

''Hannibal ve Ordusu Alpleri Geçerken'' eserinde diğer çalışmalarında olduğu gibi, bkz. (Görsel 13) Kar Fırtınası ve (Görsel 12) Köle Gemisi eserlerinde büyük bir kaos vardır. Sanatçı doğa karşısında çaresiz, aciz olan insanı doğanın ezici gücü ile aktarmaktadır. Burada Hannibal'ın Alpleri geçerken doğanın büyük bozgununa uğradığı görülmekte. Karmaşayı sağlayan unsur dağların üstünü aşarak bir canavar gibi ele alınan fırtınadan kaynaklanır, insanları yutacak bir biçimde resmedilmiştir. Korku insanların hareketlerinden okunmaktadır, sanatçı insan figürlerini etkili bir biçimde ele almış bunu bedenlerin aktardığı korku ve tedirginlikten anlaşılıyor. Fırtınaya tezat düşen durum ise yukarıda altın sarısı rengi ile puslu bir alanda kalan güneştir. Ön planlara hakim olan soğuk renkler, arka planda güneşin ışıklarının ulaşması ile parlak alanları oluşturmuş. Sanatçının puslu teknik kullanımı bu çalışmada belirli alanlarda kullanılmıştır, özellikle fırtına ve arka planda yer alan çimenlerin ve dağlara doğru uzanan belirsizlikte. Ön planlar bunun aksine

durumu açıklamak için net bir biçimde ele alınmış bu da eserin espas ve kendi içerisindeki değerlerin güçlenmesini sağlamış.

3.1.3.2. “Köle Gemisi” (1840)

Görsel 12: Joseph Mallord William Turner 1840 "Köle Gemisi" 91 × 123 cm

Turner’in en önemli eserleri arasında olan “Köle Gemisi” dönem içerisinde yapılan köle ticaretine karşı çıkmak için resmedilmiş. Kölelerin elleri ve ayakları zincire vurulmuş, bağlı bir şekilde denize atılan 132 köleyi ele almış. İlk bakışta eser içerisinde dikkati çeken arka plandır. Burada geminin arkasında batan güneşin kızıllığından turuncuya ve sarı akan tonları gökyüzünü aydınlatırken, kaos etkisini de arttırmış. Tüm kargaşanın ortasında yer alan gemi güneş ışıklarının uzak olduğu bir planda denizin dalgaları ile kaybolduğu bir biçimde ele alınmış. Dalgaların yüksekliği, sertliği geminin fırtına yenik düşmesini sağlamış. Sanatçının suyu etkili bir biçimde ele aldığını, gemi etrafındaki suyun renginin değiştiği yerdeki köpüklerden anlaşılmakta, burada köpüklerin yutmaya çalıştığı kölelerin uzuvları açık bir biçimde görülmektedir. Kölelerin uzuvlarının dalgalar arasında ilerlediği yerlerde kuşları görmekteyiz, bunların martı olduğu söylenebilir. Ön planda da bedenlere yer veren sanatçı bu bölgede bedenleri trajik bir biçimde ele almış, dalgalarla boğuşan ellerin farklı hallerini görülmekte. Prangalara bağlı bacaklar ve çevresine üşüşmüş hayvanları net bir biçimde ele almış. Özellikle ön planda ki uzuvların etrafında balık sürüleri,

kölelerin bedenleri etrafında resmedilmiş. Bu durum gökyüzündeki kargaşa ile aynı durumdadır, suyun içerisinde yaşanan bu karmaşa batan güneşin ışıkları ile bütünlük sağlamış.

Sanatçı kullandığı teknik ile izleyicide huzursuzluk gibi etkilerin oluşmasını sağlamış, bunu boyayı hızlı kullandığı tekniğinden kaynaklanır. Kalın bir biçimde boyayı kullanması, fırça darbelerinin bir birinin içine geçmesi bu yoğunluğu azaltarak geniş planlar üzerinde yapılan ince boyanın içerisinde kaybolan detayları oluşturmaktadır. Renk seçimleri ne kadar yumuşak olsa da bu durum ele aldığı resimlerin konuları ile tezatlık oluşturmaktadır. Eserlerinde çok karmaşık yer yer huzursuz edici sahneler ve izleyiciyi rahatsız edecek detaylara yer vermiş. (Ertuğrul, 2020)

3.1.3.3. ‘‘Kar Fırtınası’’ (1842)

Görsel 13: Joseph Mallord William Turner – 1842 ‘’Kar Fırtınası’’ 91 x 122 cm

Yüceliğe resimlerinde büyük bir değer veren sanatçı, gökyüzü, deniz gibi yoğun hareketli doğal unsurlara resimlerinde büyük vasıflar yüklemiştir. Doğanın kudreti karşısında insanın hiçbir yetisinin olmadığını, onun tek ve en güçlü olduğunu adeta insanların ondan korkmaları gerektiğini resimlerinde anlatmaya çalışmaktadır.

Edmund Burke'nin güç ve yüceliği ele aldığı çalışması, Turner'ın eserlerinde bulunan kaotik fırtına etkisini neden sürekli kullandığının özetler niteliktedir.

> *''Tanrının kudreti karşısında şaşkınlığa düşmek için ise yalnızca gözlerimizi açmamız yeterlidir. Ancak bu kadar engin bir konu üzerine, her şeye kadir ve her yerde bulunan bir gücün, adeta kolunun altında, düşünüp taşınırken yaradılışımızın küçük ve önemsiz haline doğru büzülürüz ve bir biçimde onun önünde yok oluruz. Her ne kadar tanrının diğer özelliklerini düşünmek korkularımızı giderebilse de, yine de o gücün tatbikindeki adalete, ne de bu gücü yumuşatan merhamet duygusuna olan inancımız, karşısında hiçbir şeyin duramayacağı bir kudretten doğal olarak kaynaklanan korkuyu tamamıyla silemez. Sevinirsek, ürpertiyle karışık seviniriz ve bize iyilik yaptığında bile, bu kadar önemli iyilikler ihsan eden bir güç karşısında ürpermemek elimizde değildir'' (Edmund, 2008: 72).*

Çalışmaları arasında önemli bir yere sahip olan Kar Fırtınası ya da Denizde Kar Fırtınası çalışmasında, içeriden dışarıya doğru dehşet saçan bir fırtınayı betimlemektedir. (Karuse, 2005: 63) Mekezinde yer alan buharlı gemi, buharlı olduğunu gökyüzünde dalgaların koyuluğunda kırmızımsı renkte olan hareketten anlamaktayız. Bu sanayi devriminin en güçlü simgesi olarak doğaya karşı mücadelesinde yenik düştüğünün tasviridir. Doğaya karşı çıkmaya çalışan teknoloji ezici bir güç ile hezimete uğramıştır, yoğun dalgalar ve fırtına içerisinde tüm heybeti kaybolmaktadır. Geminin yelken bölümünde lekesel bir biçimde gözümüze çarpan beyaz renkteki yoğun ışık bize ilahi olana yaklaştırırken, geminin altında yer alan dalgaların karanlık yüzeyleri ile de açık koyu değerlerini net bir biçimde sağlamıştır. Burke'nin ışığı ele alış biçimi, Turner'ın ışığı ile benzerlikler taşımaktadır.

Sanatçı resimdeki yoğun hareketi fırtına ile sağlamaktadır, ancak bu durum resim içerisinde yaşanırken izleyicinin fırtınaya dışarıdan bakmasını değil de resmin içerisine girerek yaşamasını istediğini söylememiz mümkündür. Bu durumu hissettiren dalgalar ve kıvrımlı hareketlerdir, resmin içerisine doğru yönelen biçimleri hipnoz etkisi yaratırken, içerisindeki belirsiz unsurlar izleyicinin çözümlemesi için unsurunu

pekiştirmektedir.[35] Bu kıvrımları takip ettiğimiz yol boyunca çeşitli renk katmanlarının oluşturduğu lekesel fırça izleri ve natüralist tavırdan sıyrılırız ve kendimizi hiç bilmediğimiz tanımlayamadığımız belirsiz bir mekan içerisinde buluruz.

Dalgaların ve gökyüzünün bilinmezlik ile üzerimizde yarattığı korku resmin belirsizliğe giden durumunu pekiştirmektedir. İçeride yaşanan kaos bizim ile beraber dışarı taşmaktadır, çalışmada sınırları aşan yüce bir durma vurgu yapılmaktadır. Bu durum korku ile pekişince insanın hayal gücü ile doruk noktasına ulaşmaktadır. Emund Burke, 'herhangi bir şeyi çok korkunç bir hale getirmek için belirsizliğin şart' olduğuna vurgu yapmaktadır.(Burke, 2008, s.62)

Bu çalışmasında sanatçının kompozisyon bilgisinin oldukça önemli olduğunu söyleyebiliriz. Bir diğer önemli unsurlar ise renktir ve çizgilerdir.

Işığı hayatının merkezine yerleştirerek resimlerini yapan sanatçı bunları geliştirdiği renkler ile çeşitlendirmiş, doğanın yüceliğini insanlara kanıtlama biçimi ile de kendi üslubunu oluşturmuştur. ''Romantikler ışık kullanımı konusunda kendilerine Barok sanatçılarını örnek alır. Barok sanatçıların, ışığın her halini her hava koşulu altında gözlemlemeleriyle oluşan birikim, ışık kullanımı konusunda Romantik sanatçılara yardımcı olur'' (Karavit, 2006: 94). Işığı geliştirip doğa ile harmanlayarak, dönem içerisinde önemli bir noktaya çıkaran romantik sanatçılar kendi aralarında teknik ve kullanımları yayarak farklı bir çeşitliliğin oluşmasını da hızlandırmışlardır. Işığın kaynağını tam olarak bilmediğimiz resimler yapan Turner, bize eseri hakkında net bir bilgi vermez ve içerisindeki unsurları çözümlememiz için çağrıda bulunmakta.

---

[35] ERDOĞDU ÖZGENÇ, Neslihan. ''Turner'ın Yüce Estetiği: Edmund Burke Üzerinden Bir Okuma'' 2017, Cilt 6, Sayı 37, s.2436. Erişim adresi:https://docplayer.biz.tr/105483064-Turner-in-yuce-estetigi-edmund-burke-uzerinden-bir-okuma.html

3.1.4. John CONSTABLE (1776- 1837)

Görsel 14: John Constable (d. 11 Haziran 1776, East Bergholt-Bileşik Krallık – ö. 31 Mart 1837, Londra-Birleşik Krallık)

11 Haziran 1776 tarihinde İngiltere'de Suffolk'ta bulunan East Berghott köyünde dünyaya gelmiştir. Çocukluğu babasının çevresinde Dedham ve Flatfort değirmenleri çevresinde geçmiştir. Constable 17 yaşına geldiğinde babasının değirmenlerinde bir işçi gibi çalışmış, aynı zamanda da resim yapma büyük bir ilgi duyuyordu. Günümüzde de olduğu gibi o yıllarda da Contable'ın babası oğlunun kendi sürdürdüğü geleneksel mesleği devralarak devam etmesini arzulamıştır. Bu olası durum oğlunun sanatçı olma isteğine karşı çıkmasına neden olmuştur. Fakat belli bir süre sonra durum değişerek sanat üzerine eğitim almasına ve bu yolda yürümesine izin vermişler. 1799 yılında Londra'da bulunan 'Royal Academy of Art', Kraliyet Sanat Akademisi'ne öğrenci olarak kayıt yaptırmış. Bu sanat okulu içerisinde bulunan aynı zamanda ressam olan Joseph Farington'un ve Benjamin West'in öğrenci olmuş.

Tomas Gainsborough, Thomas Lawrence ve Joshua Reynolds gibi sanatçıların üsluplarından etkilenerek bu tarzda bir takım portre çalışmaları yapmıştır. Sanatçı bulunduğu ortamın şartlarına ve yaşadığı sorunlar karşısında tarihsel ve dinsel konulara ne kadar ağırlık vermiş olsa da belli bir süre sonra kendini yeniden doğaya ve onun güzelliklerine bırakarak peyzaj resmine yönelmiş. Ustaları taklit ederek çalışmalar yapan ve bu sayede deneyim kazanan Constable, dönem içerisinde bulunan Peter Paul Ruben, Salomon van Ruysdael ve çok fazla etkilendiği Claude Lorrain gibi

ustaların eserlerini incelemiştir. John Constable'ın eser üretmesi ve çalışma biçimi konusunda ciddi etkileri olmuştur. Ancak sanatçı bu etkiyi farklılaştırarak alt sınıf bir taklitçi durumuna hiçbir zaman girmemiştir, Constable, elde etmiş olduğu güzel etkileri kişiselleştirerek kendine has bir tarzda ortaya çıkarmıştır. Resimlerinde havanın ve adeta ışığın titreşimlerini, rüzgârın gücünü, bulutlar ve de denizin dalgalanması ile oluşan köpükler gibi devingen unsurları tuval üzerinde saptamış ve Janr (Genre) tarzında oluşturulan resimlerin tüm kurallarını değiştirmeyi başarmıştır.

Sanat Okulunda öğretmeni olan Sir George Beaumont, Constable'a Claude Lorrain'in bugün hala Ulusal Galerinin bünyesinde yer alan 'Agar' adlı eserini göstermiştir. Bu çalışma, John Constable kompozisyonlarında Claude Lorrain'in kendi resimlerinde kullanmış olduğu kompozisyon biçimine sağdık kalmış.

Sanatçı, içerisinde yaşadığı bu çağda diğer ressamların tercih etmekten vazgeçmediği ve alıcısının fazla olduğu en geçerli konular olarak kabul edilen, tarih, din ve efsanevi olayları ele alan konulara karşı takındığı ilgisiz tutumu onun geleneklere karşı çıkmasına sebep olmuş.

John Constable'ın çalışmalarını bu denli önemli kılan, doğayı ele alış biçimidir. Doğanın en ücra köşelerine kadar giden sanatçı, yeşilliklerin içerisine tarihi yapıları ekleyerek çevresel her türlü çeşitliliğe vurgu yapmaktadır. Kendisinden önce gelen ve uzun süre hüküm süren kalıplaşmış doğa konularını değiştirerek bu alana öncülük etmiştir.[36] 1814 yıllarında Hadleigh Şatosunu ziyaret ederek gözlem yapmış ve kalenin bir dizi eskizlerini almıştır.

[36] KAZEL İ, GÜLDEN. 'Görsel Söylem Örneği Olarak İngiliz Manzara Ressamı John Constable' 31.12.2020, Cilt 4, Sayı: 11, s.227

John Constable'ın (Görsel 15) Wivenhoe Parkı, Essex, (Görsel 17) Saman Arabası adlı çalışmaları en ünlü İngiliz sanat eserleri olarak kabul görmüş olsalar da, hayatı boyunca maddi açıdan hiç başarılı olamamıştır. Constable'ın sanat anlayışını şu sözler ile açıklayabiliriz,

> *''...John Constable (1776-1837) tamamen yaşadığı çevrenin doğal görüntülerine ve İngiltere kırsal çevrelerine büyük bir sevgiyle yaklaşmıştır. Doğanın değişen anlık görüntüleriyle göğün ve kırların görsel şirini aktaran Constable ışık ve renk kullanımına getirdiği yeniliklerle canlı bir doğayı ele almış ve bunu çok iyi bir biçimde seyirciye aktarmayı başarmıştır. 1824'te Paris Salonu'nda sergilenmesiyle büyük beğeni kazanan ve ressamına en büyük ödül kazandıran ''Saman Arabası'' veya ''Arabanın Dereyi Geçişi'' Avrupa Resim tarihinin en güzel ve önemli eserlerinden biri olup, esasında 1821 tarihinde yapılmıştır.''* (YALÇIN, 2018, s. 63)

Sanatçının doğup büyüdüğü ortamın çeşitliliğini zaman içerisinde kazandığı renk, üslup bilgisi çalışmalarının plastik anlamdan gelişmesini sağlarken, sonraki yıllarda oluşturduğu çalışmaların çeşitlilik kazanması için zemin hazırlamıştır. Aynı zamanda çalışmalarının yapısını çocukluğundaki deneyimlerinden yola çıkarak oluşturuyordu, kendi doğup büyüdüğü ülke olan İngiltere'den daha çok Fransa'da yer alan izleyicilerden yoğun bir ilgi görmüştür. Bunun sebebi resimlerinde izleyiciye geçen yoğun romantik hissiyattır. Bu duygu ise İngiliz ekolünün diğer üyelerinden farklı olarak ülkesinin ıslak kırlarını ve çoğunlukla kapalı olan gökyüzünün büyük bir ustalıkla tuvallerine aktarmalarından kaynaklanmaktadır. İngiltere'nin doğal güzelliklerini deneyimlemek amacı ile 1832 yılında yarım kalmış eserlerin reprodüksiyonlarından oluşan bir dizi çalışma yayınlamış ve 1835'te Kraliyet Enstitüsü'nde manzara resim sanatının geçmişi ile ilgili bir konferans serisi düzenlemiş aynı zamanda Kraliyet Sanat Akademisi'nde resim alanında dersler vermiştir. [37]

[37] https://www.biyografi.info/kisi/john-constable Erişim Tarihi: 10.01.2022

John Constable, 31 Mart 1837 tarihinde Londra, İngiltere'de 61 yaşında vefat etmiştir.[38], [39] (Gülden İrem, 2020)

3.1.4.1. ‘‘Wivenhoe Parkı, Essex’’ (1816)

Görsel 15: John Constable – 1816 ‘‘Wivenhoe Parkı, Essex’’ 56,1 x 101,2 cm

Turner'ın eserlerindeki ışık etkisinin bir benzerini, John Constable çalışmalarında da gözlemlenebilir ancak, buradaki ışık kaynağı belli olan ve nereden geldiğine dair bize net bir bilgi verir.

Constable doğa ile iç içe yaşadığı çocukluğu onu doğaya, doğanın yaşam kaynağı olan ışığa yakınlaştırmış, ailesinin mesleğini sürdürmek yerine resim sanatına yönelmiştir. Çalışmalarında genellikle şiirsel bir dil kullanmış özellikle ışığın ve onun ulaşamadığı alanları dramatik bir biçimde ele aldığı üslubu ile çağdaşları arasından

[38] https://delphipages.live/tr/gorsel-sanatlar/boyama/ressamlar/john-constable Erişim Tarihi: 10.01.2022

[39] Ufuk ÇETİN. ‘‘John Constable’’ Yüksek Lisans Tezi, 2008

sıyrılmayı başarmıştır. Sanatçı natüralist tavrını doğanın hareketli, değişen yapısını tuvaline ışık ve gölgeli alanlar ile kartarırken içerisinde yaşamı ve canlılığı da eklemeyi unutmamıştır. Constable, 17. ve de 18. yüzyıllar da gelişmiş olan resim içerisinde ki açık-koyu değerlerin vurgusunu çok iyi çözümlemiştir. Bu söz konusu etki eserlerin ön planında topraktan yola çıkarak yaratılan koyu kahve tonlarında zemin yer alırken arka planlara doğru, doğa tasvirlerinde grimsi yeşiller ve gökyüzünde zemin olarak mavi tonlar üzerinde bulut kümeleri kullanılmaktadır. Sanatçı tüm bu kalıpları kırarak kendi resimlerinde koyu ve açık değerler arasında geniş bir renk yelpazesini kullanırken ilk kez canlı renklere ağırlık vermiştir.[40]

‘‘Wivenhoe Parkı, Essex’’ eserini incelediğimizde doğayı tüm gerçekçiliği ile bize sunan sanatçı doğanın sakin ve sessiz yapısını da aktarmaktadır. Eserlerindeki bu sessizliği kendi yaşamına bağlamamız mümkündür, yaşamı boyunca iyi imkânlar sahip olması onun resme yönelmesinde ve bu alanı bırakmamasındaki en önemli etkendir. Park içerisinde yer alan yeşil alanlar ışığın etkisi ile oluşan karşıt koyuluklar resimde çeşitliği arttırırken derinlik ve resimde yeni bir anlayışın ilk belirtilerini yansıtmaktadır. Göl içerisinde bulunun beyaz kuğular ve bir ileride tekne üzerinde balık tutmaya çalışan insan figürleri doğanın sessizliği karşısında kaybolmaktadırlar. Diğer figürlere oranla ön planda yer alan sığırlar gün ışığının tüm sıcaklığı altında canlı yeşillikler arasında karınlarını doyurma çabası içerisindedir, burada sanatçının hayvan anatomisini ne kadar iyi tanıdığını net bir biçimde görülmektedir. Doğa içerisinde küçük boyutlarda olmasına karşın yapısal olarak vücut formları onları ele vermektedir. Park’ın tümüne hakim olan huzur izleyiciye ulaşarak, sakinlik, dinginlik gibi hisler uyandırmaktadır. Çalışmadaki ışık etkisi daha önceki ressamlarda alışık olmadığımız

[40] Per, M. ‘Resim Sanatında Rengin Tarihsel süreçte İncelenmesi’ 2. Sayı/No:4, 2012, s.109. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799465 Erişim Tarihi: 12.02.2022

türdendir. Sanatçı yaşadığı bölgenin tüm yapısını resimlerine aktarırken, karakteristik yapısını ve yaşam biçimini de bize ulaştırmayı başarmıştır.

3.1.4.2. ‘‘Beyaz At’’ (1819)

Görsel 16: John Constable – 1819 ‘‘Beyaz At’’ 131,4 x 188,3 cm

1819 yıllarında büyük bir titizlik ile yapmış olduğu ‘‘Beyaz At’’ adlı çalışması sanatçının çalışma biçiminin ne kadar geliştiğini tam olarak göstermektedir. Hareket hissiyatını yaratan kıvrımlı fırça darbeleri resmin gerçeklik unsurunu pekiştirmiş içerisindeki öğelerin etkin bir biçimde ele alınışı resmin plastik açıdan net bir biçimde çözümlenmesini sağlamaktadır. Sanatçının kusursuz renk anlayışı ile birleşen sahne ile John Constable sanat tarihine adının yazılmasını sağlayan önemli eserlerdendir.

Çalışmayı incelediğimizde, John Constable’ın ‘‘Beyaz At’’ eserinde havanın kapalı oluşu resmin karanlık yapısını açıklamaktadır. Bu karartılı mekân içerisinde ilk dikkati çeken beyaz unsurlar olmaktadır. Bunlardan arka planda yer alan yöresel köy evi adeta ağaçların içerisinde gizlenmiş bir biçimde ele alınmıştır, bacası, penceresi ve çatısı detaylı bir biçimde işlenmiştir. Detay kullanımı ön planlarda da açık bir biçimde

görülmektedir, özellikle resmin sol bölümünde yer alan boş kayık ve onun yanında, içerisinde ayakta duran kırmızı elbiseli bir adam ve beyaz bir at yer almaktadır, burada yer alan at resmin ismi oluşturacak kadar önemlidir. Adam burada kayığın içerisindeki atını nehirden geçirmeye çalışmaktadır. Çalışma içerisindeki renkler mavi, yeşil ve kahverengidir, bu renkler kendisinden daha açık olan beyaz rengin ön plana çıkmasını sağlayarak resimdeki hareket unsurlarını ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın içerisinde at kadar ön plana çıkmayan sığırlar da bulunmaktadır. Bunlar nehri ikiye ayıran ağaçların arkasında yarısına kadar suyun içerisinde sazların arasında yer almaktadırlar. Çalışma yağlıboya olarak yapılmıştır. İçerisinde yer alan formların sade bir biçimde ele alınmıştır. Bu çalışma da Suffolk ile Essex, eyaletlerinin engin yeşillikleri arasında yer alan Stour nehrini eşsiz bir kır manzarası ile birleştirmiştir. Aynı mekânı farklı açıdan, Saman Arabası adlı çalışmasında da kullanmıştır. Üzerinde yoğun bir biçimde çalıştığı resimde, gökyüzünün karanlık bir alandan aydınlık bir atmosfer içerisine yöneldikçe belirginleşen renk anlayışı dikkat çekmektedir. Kümeler halinde duran bulutlar, bir birleri ile düzen içerisinde duran çimenler, ağaçlar izleyicide huzurun hissiyatını yaratmaktadır. Gelişim süreci boyunca hafızasında yer alan çocukluğunun geçtiği yerleri birer sanat eserine dönüştürmeyi başarmıştır.

3.1.4.3. ‘‘Saman Arabası’’ (1821)

Görsel 17: John Constable – 1821 ‘‘Saman Arabası’’ 130,2 x 185,4 cm

John Constable’ın National Galery’de yer alan, ‘‘Saman Arabası’’çalışması, sıradan bir köyü ve gerçekleşen bir anı tuvalinde sabitlemiştir. Bunların içinde en önemli unsur olarak nehri geçmeye çalışan bir saman arabası betimlemesi dikkat çekmektedir. Constable, yeşil tonlarının hakim olduğu doğayı ve ağaçların yapraklarındaki yağmurun yarattığı yansımaları güçlü bir biçimde ifade ediyordu. İnce bir çalışma biçimini benimsemiş, yaptığı işi yoğunlaşarak titizlikle gerçekliği yaratırken romantizmin coşkunluğunu da yansıtmayı başarmıştır. (YEMENCİOĞLU, 2018, s. 1187-1188)

Romantik manzara sanatçıları arasında ışık faktörü oldukça önemli bir etkiye sahip. Kuzeyli sanatçılarda bu durum daha puslu bir etki ile karşımıza çıkmaktadır. Sanatçını gökyüzü atmosferi üzerinde ne kadar uzmanlaştığını bulutların gerçekçi bir biçimde ele alındığından anlaşılmakta. Burada bulutların berrak renkleri zaman diliminin öğlen olduğunun bilgisini vermektedir. Bulutların güneş ışıklarını kapatarak bazı alanların gölgeli bir biçimde ele alınması resim içerisindeki derinlik etkisini artırırken, renk anlamında da zenginliği sağlamaktadır. Gökyüzüne dayalı aldığı

etütlerin etkilerini butların ele alınma biçimden anlaşılır. Resmin geneline hakim olan yeşil tonları, güneşin ışıklarından sarardığı bölgeler yer yer yüksek otlar ufka doğru geniş bir alanı kaplamakta. Sanatçı burada sıcaklığı çimenlerin sararması ile verirken, gelgeli bir planda akıp giden nehrin serin yapısı ile karşıtlık oluşturmuştur. Sanatçı yaşadığı bölgenin doğal güzelliklerini keyif alarak eserinde yer vermiştir. Evin ve nehrin ilerlediği yön boyunca ağaçları görmekteyiz burada sanatçının ağaçları ele alış biçimini ve titizliği görülmektedir, aynı zamanda arka planda kalan ormanın belirsizliği ve fırça vuruşları espas değerinin artırırken ön plandaki unsurlar ile etkileşim halindedir. Ön planda yer alan hasat edilmiş sapların oluşturduğu saman dolu araba, arka planda hasat ile uğraşan çiftçiler ile uyum oluşturmaktadır. Sanatçı burada gözün eser içerisindeki detaylara takılmasına ve eseri yakından incelemeye çağırmaktadır. Bir yandan kırsal hayatın, köylülerin, çiftçilerin yorucu sürecine doğal biçimde vurgu yapsa da, bu türden doğa sahneleri sanatçının yaşadığı pastoral cennetini yaratma çabasını göstermektedir. Constable ‘‘Saman Arabası’’ eserinde tipik bir İngiliz manzarasını ele aldığını söylenebilir, bunu sol planda yer alan çiftlik evinden mekânın ele alınışından anlamaktayız. En önemli eserlerinden birisidir burada, Suffolk ve Essex bölgelerinin açık bir tasviri olmasının büyük bir önemi vardır. Eserin merkezinde yer alan aynı zamanda adını da veren saman arabası, üç at ile nehir boyunca ilerlemekte olduğu görülür. Burada nehrin sağ planı Essex’i oluştururken, sol taraf ise Suffolk’a aittir. Eser tarihsel bir önemede sahiptir, sanatçının babasına ait olan Flatford değirmeninin civarını göstermektedir.

3.1.5. Andreas ACHENBACH (1815 - 1910)

Görsel 18: Andreas Achenbach

(d. 29 Eylül 1815, Kassel-Almana - ö. 1 Nisan 1910, Düsseldorf-Almanya)

Andreas Achenbach 29 Eylül 1815'te, Almanya'nın Hessen eyaletine bağlı bir şehir olan Kessel'de doğmuş. Almanya'nın önemli manzara ressamlarından kabul edilmektedir, özellikle deniz manzaraları ile ünlenmiş. Aynı zamanda Düsseldorf Okulu'nun kurucularından birisi olarak kabul edilmiştir. Sanatçının, Oswald adında bir kardeşi daha bulunmaktadır. Oswald'da kardeşi gibi sanatçıdır ancak o Roma yakınlarında, sıcak tonları kullanarak yaptığı manzaraları ile ün salmış. Sanatçılar genellikle isimlerinin kısaltmalarını kullanmışlar, A-lpha, O-mega olarak biliniyorlardı.

Ailesi ticaretle uğraşan bir tüccardır. 1816 yıllarında dönemin gelişen mekanik üretimi ve işçi sınıfının artışı ile açılan fabrikalardan birine müdür olarak atanmıştır. Bu yılları takiben iki yıllığına St. Petersburg'a taşınmışlar, ancak bekledikleri yaşamı kuramayan aile 1823 yılında Ren Eyaletine dönmüşlerdir. Babası bu ani dönüşü sonucunda, Düsseldorf'ta yerel sanat topluluklarının sıkça uğradığı bir handa, bira fabrikası kurmuştur. Sanatçı burada 1827 yılında, Almanya'nın önemli klasik sanatçılarından olan Friedrich Wilhelm Schadow ve Heinrich Christoph Kolbe ile birlikte çalışmalar yapmıştır. Ardından 'Kunstakademie Düsseldorf 'a (Düsseldof Sanat Akademisi) katılmış, 1831 yılında düzenlenen yerel bir sergiye katılmış ve ilk kez bir çalışmasını satmıştır. Akademide ve devamında yaptığı çalışmalar ile klasik

üslupta çalışmalar yapan Johann Wilhelm Schirmer'den manzara üzerine dersler almış.

Achenbach'ın çalışmalarında şelale unsuru önemli bir faktördür sanatçı genel olarak izleyicinin gerçek mekanın içerisindeki coşkuyu ve sesi doğal yapı olan şelaleler ile aktarmaya çalışmış. Bazı çalışmalarında kuzeyin sakin ve dingin yapısını da ele almıştır.

1 Nisan 1910 yılında Düsseldorf'ta görkemli bir biçimde son yolculuğuna uğurlanmıştır.

3.1.5.1. ''Kar Ormanı'' (1835)

Görsel 19: Andreas Achenbach – 1835 ''Kar Ormanı''

1835 yılında tamamladığı, **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çalışması, bize mekânın dondurucu atmosferini beyazın çeşitli tonları ile aktarmaktadır. Tamamının neredeyse karlarla kaplı olduğu orman, çam ağaçlarının, yer yer görünen yeşil yaprakları ile renklenmekte. Bütününe hakim olan soğuk hava atmosferini, bozan sanatçının ışığı ustaca kullanmasıyla ılımlı bir hal almıştır. Mekana güneş ışığını dahil etmesi ile mekânın ruhani etkisini pekiştirmektedir. En dikkat çekici ve resim ana

unsuru olan dikey konundaki beyaz, mermer olarak algıladığımız kaya bize buranın bir mezar ya da anıtsal bir durumunun olduğunu ifade etmektedir.

Kış aylarında bir örtü gibi tüm doğayı kaplan kar altıdakileri bir yandan korurken üste yer alan yaşımı ise ıssızlaştırır, sessiz bir mekâna dönüşür. Sessizlik insan üzerinde belirsizliğe sahiptir, durum ne olduğuna ve nasıl gerçekleşeceğine göre değişkenlik gösterir. Bunun değişmesini içerisinde bulunduğu mekânın etkisi belirler. Sanatçı bize mekân içerisinde ses yaratacak bir canlıyı ele almamış. Taşa odaklanarak tüm unsurları ona hizmet etmesi için konumlandırmış, bunlardan en önemlisi yatay formda yıkılmış ağaçtır. Taşın anıtsal duruşu uhreviyata vurgu yapar ve ölümü, öteki dünyaya gidildikten sonra bedenimizim toprağın, doğanın bir parçası olan kar ile örtülerek zaman içerisinde tamamen yok olacağına, geride kalanın ise bu insan yapımı olan yapının kalacağına vurgu yapmaktadır. Sanatçı yaşamının büyük bir kısmını kuzeyde geçirmesinden dolayı kış mevsimine oldukça aşina olmuş, bu eserinde de yaşadığı, deneyimlediği etkileri kendi geliştirdiği üslubu ile etkin bir biçimde kullandığı görülmektedir.

Sanatçı yaşadığı bölgenin iklimi ve içerisinde yer alan doğal yapıları etkin bir biçimde ele almış, bu durum özellikle şelale resimlerinde açık bir biçimde görülmektedir.

3.1.5.2. ‘‘İsveç’teki Trollhattan Şelaleleri’’ (1850)

Görsel 20: Andreas Achenbach – Mart 1850 ‘‘İsveç’teki Trollhattan Şelaleleri’’ 38 x 44 cm

Özellikle su üzerine yoğunlaşmasında İsveç’e yaptığı seyahatlerin büyük bir önemi vardır. Kuzeyin vahşi doğasında bulunan şelalelere eserlerinde büyük bir önem vermiş. İsveç’in vahşi yapısı insan elinin değmedi taşlar, kayalar arasından fışkıran suların Andreas Achenbach’ı oldukça etkilemiş ve burada bir dizi eser ortaya çıkarmıştır, bunlardan bir tanesi 1850 yılının mart ayında tamamladığı ‘The waterfalls of Trollhattan in Sweden’ eseridir.

Sanatçının, ‘‘İsveç’teki Trollhattan Şelaleleri’ incelendiğinde ilk göze çarpan, tün gücü ile tepeden akarak köpüren, kayalara çarparak resmin alt köşesinden geçip giden şelaledir. Bu coşum hareketi izleyiciye mekânın hareketini ve gürültüsünü aktarırken aynı zamanda korku hissiyatını da yaşatmaktadır. Sanatçılar eserlerini yarattıklarında, sonraki yıllardaki izleyicilerinde o ana o yere gidebilmelerini isterlerdi burada şüphesiz ki Achenbach bizim orada olmamızı o seslerin ve akışın onda bıraktığı etkiyi deneyimlememizi isterdi.

Yüksek kayalıkların tam üzerine kurulan binalar, insanların doğayı nasıl kullandıklarının sert bir ifadesidir. Şelalenin engellenemez akışı önüne geçen her şeyi alıp götüreceğini ifade etmektedir. Söz konusu dönemlerde suyun akışkan yapısını kullanarak, su kenarlarına kurulan su değirmenleri çeşitli gıdaların işlenmesini sağlarken ahşap, met gibi işçiliklere büyük anlamda kolaylıklar sağlamıştır. Kolaylık ile gelen zorluk ise burada yaşamın farklı gödenlerdeki sıkıntılarıyla karşımıza çıkar, resmin bütününe hakim olan kapalı hava, kuzeyin vahşi doğasındaki sıradan bir görünümdür. Şelalenin gürültüsü ile birleşen kapalı hava atmosferi, ağaçların savruluşu fırtına hissiyatını yaratsa da aslında bu durum mekânın yapısından da kaynaklanmaktadır. Sanatçının seçtiği açı ve resmini tamamladığı saat kuzey resimlerinde farklı ifadelere neden olmaktadır. Andreas Achenbach'ın çalışmalarının neredeyse hepsinde taşan akıp giden, bir yerden bir yere fışkıran su görüntülerini görebiliriz.

3.1.6. Peter Christian Thamsen SKOVGAARD (1817 - 1868)

Görsel 21: Peter Christian Thamsen Skovgaard (d. 4 Nisan 1817, Danimarka – ö. 13 Nisan 1868, Kopenhag-Danimarka)

P. C. Skovgaard 4 Nisan 1817 yılında Norveç'te doğmuştur. Danimarka'da gelişen sanat anlayışının öncü figürlerinden olmuştur. Romantik tarzda, büyük ölçekli Danimarka manzaralarından oluşan çalışmaları ile bilinmektedir.

Sanatçı merkezi bir konumda olan Ringsted yakınlarında, çiftçilik yapan Tham Masmann Skovgaard ve eşi Cathrine çiftinin oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Küçük yaşlarından itibaren yaptığı çizimler ile ailesini etkilemeyi başarmıştır.

İlk eğitimini Danimarka'da oldukça ünlü olan Cladius Detlev Fritzsch'in yanında çalışarak başlamıştır. Sanatçı stilize edilmiş çiçeklerden oluşan natürmortları ile bilinmekte, bu durum ileriki yıllarda çiçek ressamı olarak anılmasını sağlamıştır. Danimarka Kraliyet Sanat Akademisi'nde sanat üzerine iyi bir eğitim alabilmek için Kopenhag'a gitmiştir. 1830'lu yıllarda klasik üslupta ustalaşmış olan Johan Ludwing'ten dersler almıştır. Akademi içerisinde bulunduğu sürede çok sayıda ustadan dersler almış, Christoffer Wilhelm Eckersbeg Akademi bünyesinde olan öğrencilerin açık havaya çıkarak resim yapmaları için doğa ve çeşitli geziler düzenleyerek öncü bir adım atmıştır.

P. C. Skovgaard, ilk ve orta dönem resimlerinde ağırlıklı olarak insan figürleri, portrelerden oluşan çalışmaları ile dikkat çekmekmiş, bu durum sanatçının manzaraya belirli deneyimler sonucunda yöneldiğini göstermektedir. Özellikle ilk yıllarında sulu boyaya karşı büyük bir ilgi duymuş ve çeşitli çalışmalarda bulunmuş.

Kuzeyli sanatçılar bulundukları bölgenin manzarasını, kusursuz bir şekilde resmetme çabası içerisindeydiler. Skovgaard'da bu sanatçıların taşıdı özellikler gibi Danimarka'nın doğasının büyüsüne kapılmış ve en yakında olan doğa görünümlerini resmetmeye başlamıştır.

Dönem içerisinde yer alan Kraliyet Sanat Akademileri'nin tümünde başarılı öğrencileri, kişileri belirli dönemlerde ülke dışına göndererek sanatlarını geliştirme, farklı deneyimler kazanma imkânı sağlamaktaydı. Skovgaard da bu desteği kullanmamış, Danimarka'nın doğasına geziler düzenleyerek kendi kültürünü ve çevresini ele aldığı peyzaj çalışmaları yapmıştır. Daha sonraki yıllarda, yaz aylarında Danimarka'nın kuzey kesiminde yer alan Sjaelland'ı gezerek çeşitli eskizler ve küçük çalışmalar yapmıştır. Kış aylarında ise, iklimin sert geçmesi de bunun büyük bir ölçüde etkilemiştir, atölyesine çekilerek büyük boyutlarda çalışmalar yapmış.

Danimarka'nın önemli peyzaj sanatçı olarak tanınmasının ardında, çalışma istikrarı ve kendi ülkesinin güzelliklerine karşı duyduğu saygıya dayanmaktadır. Sanatçı özellikle Danimarka'nın Kuzey kesimlerini dolaşarak çalışma yapmaktan büyük bir zevk aldığını belirtmiş.

P. C. Skovgaard, ilk yıllarında manzara çalışmalarında Danimarka'nın değişken doğasını ele alma konusunda büyük bir rol üstlenmiştir. Çalışmalarında teknik ve kompozisyon açısından etkili unsurlar kaçınarak, sade ve basit ifade biçimlerine yer vermiş. Çalışmalarında şatafattan ve abartıdan oldukça uzak olan sessiz ve neredeyse figürden yoksun çalışmalar yapmıştır. Çalışmalarında gerçekçi doğa tasvirlerine yer verdiği gibi anıtsal türde eserleri de bulunmaktadır. Özellikle ayrıntılı çalışmalarında, önceden tecrübe kazanabilmesi için küçük ebatlarda detaylı çalışmalarda bulunmuştur.

3.1.6.1. ‘‘Arka planda Kullen ile Kattegat'ın karşısında Zeland'ın Kuzey Sahili'nden görünüm’’ (1832)

Görsel 22: Peter Christian Thamsen Skovgaard – 1832 "Arka planda Kullen ile Kattegat'ın karşısında Zeland'ın Kuzey Sahili'nden görünüm '' 32,5 x 48,5 cm

Kattegat ve Kullen bölgelerini arkasına alarak bize deniz manzarasını ve de kuzeyin berrak doğasını gösterdiği çalışmada diğer eserlerinden farkı, doğanın eşsiz

güzelliği, berrak atmosfer yapısı ve olası bir ses yaratacak unsurun görünmemesidir. Çalışmaya derin bir sessizlik hakimdir aynı zamanda huzur verici olduğunu söyleyebiliriz. Çalışmada mevsimin yaz olduğunu doğanın taze yapısından ve renklerinden anlamaktayız, ön planda yeşilin çeşitli renklerini toprak tonları ile birlikte kullanan sanatçı suya doğru açıklığı bizlere sunarak doğanın güzelliğine davet etmektedir. Klasik sanatta kompozisyonların arka planını kaplayan sonsuza açılan pencere unsuru burada bütünü oluşturmaktadır. Sol da yer alan sütün konumundaki ağaçlar, kuzey tekniği ile boyanmış bulutların hareketi bizleri çok uzaklardaki, ufağa yakın dağlara yönlendirmektedir. Kuzeyin doğasının temiz havasını ve sakin yapısını açık bir biçimde sunmuştur. Sanatçının bu sakin görünümlü manzara ile arasında, geçmişine dair samimi bir bağ vardır.

Danimarka sanat anlayışının gelişiminde büyük bir katkı sağlamıştır. Danimarka'nın sakin doğasına ve değişken yeşilliklerine büyük bir ilgi duymuştur. Özellikle kuzey ülkelerinde bulunan kayın ormanlarında dolaşmaktan büyük bir mutluluk duymuş, bu ormanları, yeşilliklerden oluşan çalışmalarının iç olaylarını, karada yaşayan insan ve hayvan figürleri doldurmuştur. Doğayı büyük bir titizlik ile incelemiş ve resimlerinde doğanın getirdiği unsurları kullanmaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Sanatçı istikrarlı olan çalışma anlayışında bir üst seviyeye çıktığı deneyim kompozisyon kullanımıdır. Eserlerinde kullandığı açık, koyu değerlerinde yanında nesnelerin ve dahi ağaçların kullanımları resmin bütününe hizmet edecek biçimde ele alınmıştır. Bu durum sonraki yıllarda kompozisyon ustası olarak anılmasını sağlamıştır. Gelişim sürecinden sonraki çalışmalarında büyük çaplı atmosfer ve özellikle ışığa büyük bir önem vermiştir. Diğer bir öncü ve dikkat çeken hareketi ise kullandığı tuvallerin boyutudur. Yapmış olduğu çalışmaların boyutu, dönemin Danimarka'sı için büyük bir başlangıç olmuştur.

Skovgaard özellikle 1800'lü yılların önde gelen kuzeyli peyzaj ressamlarından biri olarak kabul edilmektedir. Danimarka'da manzara resmi geleneğinin, gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük bir etkiye sahip olmuştur.

Sanatçı'nın ölüm sebebi geçirdiği Apopleksi rahatsızlığıdır. 58 yaşında vefat etmiştir. [41]

3.1.6.2. ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ (1841)

Görsel 23: Peter Christian Thamsen Skovgaard – 1841 ‘‘Frederiksborg Sarayı’’

1841 yılında Frederiksborg Sarayı'nın yakınından geniş açılı görünümünü yapmıştır. Bu resim günümüzde de sarayda asılı bulunmaktadır. Resimde gözümüze ilk çarpan unsur Frederiksborg Sarayı ve canlı renkleridir. Sarayın resmin genelinden farklı rengi doğa içerisinde ki konumunu bizlere göstermektedir. Monumental yapıdaki saray resimde kusursuz bir incelikte, işlenmiştir güçlü, kaba sütün ve yapısı göz önünde bulundurulduğunda dahi izleyicide narin bir his izlenimi bırakmakta. Bu söz konusu durum ise, kuzeyli sanatçıların eserlerinde sıklık ile rastladığımız bir durumdur. Yaşadıkları konumun ışık açısından yoğun olduğu dönemlerde gökyüzünün berraklığından ve doğaya karşı duydukları büyük hayranlıktan kaynaklandığını

[41] https://en.wikipedia.org/wiki/P._C._Skovgaard Erişim Tarihi: 12.01.2022

söyleyebiliriz. Çalışma üslubunu sarayın ve etrafındaki doğanın gerçekçi biçimde ele alınışından net bir şekilde algılanmaktadır.

3.1.7. Johan Christian CLAUSSEN DAHL (1788 - 1857)

Görsel 24: Johan Christian Claussen Dahl (d. 24 Şubat, 1788, Bergen-Norveç – ö. 14 Ekim1857, Dresden–Almanya)

24 Şubat 1788 yılında doğmuş. Çocukluk yıllarını, balıkçılık yapan babasının yanında geçirmiştir. Bergen Katedrali'nde aldığı eğitimler ile rahip olacağına inandıkları Claussen, aradan geçen zaman içerisinde dikkat çekici derecede sanatsal yeteneğinin fark edilmesiyle hayatı tümüyle değişmeye başlamış. 1803 ile 1809 yılları arasında Bergen'deki Johan Georg Müller'in atölyesine girerek çalışmış. Bu süreç içerisinde sanatın sadece resim alanında bağlı kalmamış tiyatroya karşı da büyük bir yakınlık göstermiş.

1811 yılında Kopenhag Sanat Akademisinde resim eğitimi almış. Sanatçı kendisini tamamen peyzaj resmine adayarak büyük ölçekli çalışma geleneğini sürdürmüş.

John Christian Dahl, yaptığı manzara çalışmalarında ortamın genel yapısını olabildiği şekli ile ele alarak tek bir görüntü içerisinde sunmayı amaçlamıştır. Resimlerinde izleyiciye doğrudan geçen bir anlatı olmamasının yanında küçük detaylar ve yaşanmışlığa dair izler barındıran çalışmaları bulunmakta. Sanatçının ruh hali genellikle melankolidir. Birçok çalışmalarında görebildiğimiz kar, bazı

çalışmalarında daha çok ön plana çıkmıştır. Özellikle yaz aylarında yapmış olduğu bazı manzara resimlerine erimeyen karın ele alınışı, onun üzerine düşen ışığı ve kendi yansıttığı özel renkleri tam olarak izleyiciye sunmuş, aynı zamanda karı ölümün sembolü olarak gördüğü için anıtsal ve ruhani yapıdaki resimlerinde kış mevsime ve kar görüntülerine yer vermiş.

J. C. Dahl, Kopenhag'daki üstün başarılarının ardından, kimseye bağlı olmadan kendi kendini idare edebilecek bir sanatçı olarak yaşamak istemiş ve bu yönde adımlar atmış. Ancak girdiği bu zorlu süreçte en büyük darbeyi seçmiş olduğu manzaralarından aldı. Söz konusu dönem içerisinde dini ve insan figürlerinin olduğu resimler talep görürken, manzara resmi adeta gerçeğinin yapay bir taklidi olarak görülmesinden dolayı eser satamamış. Bu dönemde manzara resimleri diğerlerinin aksine en alt sırada yer alıyordu ve bazı kesimlerce sanat olarak bile görülmüyordu. Akademik unsurlar tarafından kabul gören manzaralar ise sadece, ideal yapıda, pastoral, dönemin ve tarihi olayları içeren kahramanlıklar ve var olmamış olan hayali manzaralardır.

1820 yılında Dresden Sanat Akademisine kabul edilmiş, aynı yıl Prens Christian Frederik'in daveti ile İtalya'ya giderek, burada bulunduğu süre boyunca dahl'ın sanat anlayışı ciddi anlamda değişime uğramış, bu durumun oluşmasında güney ışığının ve açık hava atmosferinin etkisi görülmektedir. Işığı temel alarak çalışmalar yapmış bu onun ustaların çalışmalarını daha iyi bir biçimde anlamasını ve uygulamasını sağlamış. Doğaya yönelik çalışmalarının çoğunu Dressen ve çevresinde gerçekleştirmiş, vakti ve imkânı olduğu sıralarda ise resimlerini geliştirebilmek için uzun geziler ve seyahatlere çıkmış. Dahl, birçok sanatçı ile birlikte çalışma imkânı yakalamış.

Çalışmalarında doğanın temkinli hallerini ele alırken bolca mavi ve yeşil tonlara yer vermiştir, sadece yanardağları yakından ele aldığı çalışmalarında kırmızıya yoğun bir yer vermiştir. Yaşadığı bölgenin iklimini havasını ve atmosferik yapısını ince tarzı ile aktarmıştır.

Yaşadığı şehrin Barok mimarisini birçok çalışmasında yer vermiş. Dresden ve çevresinde yaşadı süre boyunca doğasından çok fazla etkilenmiş, bu görüntüleri tuvallerine aktararak, anı sonsuzlaştırmıştır. Sanatçının resimlerindeki düzlük ve ıssızlık etkisi yaşadığı merkez bölgenin doğal yapısından kaynaklanırken, hırçın dalgalar ve kayalıkların olduğu çalışmalar ise seyahatlerinden ve en yakın dostu olan Caspar'dan edindiği deneyimler sonucundan geliştirdiği, kullandığı unsurlardır. Sanatçı fırtınayı daha iyi hissedebilmek için kendisini deniz kıyısına atarak gözlemler ve taslaklar yapmıştır. Kendisini her zaman İskandinav bir sanatçı olarak görmüş ve bu yönde çalışmalar yapmış.

Genellikle isminin kısaltmaları ile bilinen, JC Dahl veya IC Dahl şeklindedir. Sanatçı Norveç'in ilk büyük romantik ressamlarından kabul edilmiş. Norveç sanatını yükselmesi ve gelişmesi için büyük çaba harcayan sanatçı, bu sayede kendi sanatını tüm dünyaya tanıtma fırsatı yakalamış. Bu derece büyük bir üne sahip olmasının ardında Norveç'in resim tarihinde Altın Çağ olarak bilinen dönemde yaşamış olmasından kaynaklandığı söylenilebilir. Norveçli manzara ressamlarının arasından sıyrılarak, isimleri oldukça popüler olan Avrupalı sanatçılara yakın bir üne sahip olmayı başaran tek Norveçli ressam olmuş. Hayatını büyük bir kısmını yurt dışında geçirmesine rağmen, ülkesine karşı sevgisini resimlerinde kullandığı karakteristik motiflerde ve disipline edilmiş üslubundan anlaşılmakta. Aynı zamanda Orta Çağ'da sıkça kullanılan ve İskandinav yapısı olan çıta kiliselerinin korunmasında büyük bir çaba sarf etmiş ve Trondheim'da bulunan Nidaros ve Bergenhus Kalesi'nin restore işlemlerinde büyük bir rol üstlenmiştir.

Johan Christian Dahl, 1850 yılında Norveç'e yaptığı seyahat hayatının son ziyareti olmuş. Ne kadar yaşlanmış ve yorgun olursa olsun burada, doğduğu topraklarda bulunduğu son yıllarında dahi dağlara, kıra kuzeyin vahşi doğasına çıkarak etkili manzaralar yapmaya devam etmiş. J. C. Dahl veya I. C. Dahl, son çalışmalarının

ardından kısa bir süre sonra 14 Ekim 1857 yılında 69 yaşında iken, Almanya Dresden'de vefat etmiştir. [42]

3.1.7.1. ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ (1814)

Görsel 25: Johan Christian Claussen Dahl – 1814 ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ 52,5 x 78 cm

Dahl'da, P. C. Skovgaard gibi Frederiksborg Sarayının resmini yapmıştır. Sanatçının seçtiği açı kompozisyon biçimi, renk algısı ve mevsimin etkisi ile daha kasvetli bir çalışma ortaya çıkarmıştır. Skovgaard'ın ‘‘Frederiksborg Sarayı’’ çalışmasının sakin etkileri yerine burada atmosferin ve Dahl'ın gökyüzünü ele alış şekli ile kasvetli bir ortama bürünmüştür. Ön planda ışığın olmadığı yüksek bir plandan suya doğru izleyiciyi yönlendiren sanatçı bunu açık renk değerleri ile sağlamış. Suyun ilerisinde yer alan ağaçlar sarayın işlenme biçimine göre yalın ve sade bir şekilde ele alınmış, bunu sarayı ön plana çıkarma çabasından kaynakladığını söylememiz mümkündür.

[42] https://en.wikipedia.org/wiki/Johan_Christian_Dahl Erişim Tarihi: 15.01.2022

3.1.7.2. ‘‘Napoli Körfezi ve Yanar Dağ’’ (1820)

Görsel 26: Johan Christian Claussen Dahl – 1820 ‘‘Napoli Körfezi ve Yanar Dağ’’ 44.5 x 67 cm

Dahl’ın tüm eserlerinde doğanın yüce durumuna açık bir gönderme bulunmakta. Eserlerini oluştururken doğanın unsurlarının boyutunu ve biçimini ele alışı insanların ve mekân içerisindeki canlıların cılız bedenleri karşısında ezilmekte olduğu bir biçimde ele almıştır. Eserinde sanatçı bize Napoli körfezinden Vezüv yanardağını kusursuz incelikle aktarırken atmosfere verdiği değeri göstermektedir. Romantizm dönemi içerisinde insanlar ve özellikle sanatçılar doğadan kaçmak yerine ona sığınmışlar, ona karşı büyük bir hayranlık duymuşlar.

Eseri incelediğimizde, güneşin yavaşça çekilen ışıkları, ufukta belli belirsiz dalgalanan sis bulutları, ufka doğru ilerleyen bulut kümeleri ve gökyüzünün koyulaşan yapısı Vezüv’ün üzerinden çıkan dumanlar açık bir biçimde okunabilmektedir. Burada doğa karşısındaki yüce durumunu sol planda yer alan koyun sürüsü ve insan figürlerinden anlayabiliriz. Arka planda ağız kısmından dumanalar çıkan bir yanardağı ele alan sanatçı ön planda gündelik yaşamına devam eden, etmek zorunda olan olay örgüsünü gösterirken insanın çaresizliğini de vurgulamaktadır. Kayalıklarda oturan figür ve dönüş yolunda olan koyun sürüsü zamanın geçip gidişine, geçiciliğe vurgu yaparken, doğa ise tüm haşmeti ile arkalarında kalacağını bir göstergesidir, ancak burada yanar dağ içerisindeki güç ile bir değişime gebe olduğunu göstermektedir.

Olası bir sorun ile görünen tüm güzelliğin yok olabileceğini gösteren unsur olarak doğanın içerisinde yerini almaktadır.

3.1.8. İvan Konstaninoviç AYVAZOVSKI (1817 - 1900)

Görsel 27: İvan Konstaninoviç Ayvazovski (d. 29 Temmuz 1817, Feodosya – ö. 2 Mayıs 1900, Feodosya)

İvan Ayvazovski geç romantik dönem ressamlarındandır. 29 Temmuz 1817 yılında Kırım'da bir liman şehri olan Feodosya'da yoksul olan Ermeni bir ailede dünyaya gelmiştir. Feodosiya kültürel gelişimi ve yoğun tarihi yapısı ile Ayvzovski'nin sanatsal kişilinin oluşmasına ve gelişmesine büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Feodosiya şehri Karadeniz'in Kuzey kesimlerinde yer alan Kırım'ın doğu bölümünde bulunmaktadır. Etrafında yer alan kırsalın uzaklarında göğe doğru yükselen küçük tepeler dışında başka herhangi bir engel bulunmuyordu, alabildiğine düz olan bir ortamdan oluşmaktadır. Günlük yaşamı içerisinde bu farklı kültürlere ve dillere maruz kalmış ve kendisinin de bir parçasını oluşturmuştur. Feodosiya, şehrinin toplumsal yapısı, mimari anlayışı, kozmopolit bir yapıya sahip olmasının yanında dönemin önemli bir deniz şehri olması nedeniyle Ayvazovski'nin üzerinde büyük bir etki sahibi olmasına sebep olmuştur. Çocukluk yıllarından itibaren bu bölgede, kimi zamanlarda süt renginde köpüren limanın dalgalarını kimi zamanlarda ise fırtınalı, gün ağarken ve gün batarken ve denizin bütün değişken hallerini gözlemleyip

deneyimleme fırsatı yakalamıştır.[43] 1833 yılında St. Petersburg'a, ülkenin başkentine gitmiştir. Burası ülkenin sadece siyasi değil aynı zamanda, kültürel başkentidir. Ayvazovski'nin Akademi'de bulunduğu süre boyunca manzara sınıfının başında bulunan Vorobiov, atmosfer kuralları üzerinde yoğunlaşarak hava perspektifini ve gökyüzünü savunan bir ressam olarak devam etti. Ayvazovski sanat yaşamı boyunca eserlerinde hocalarından etkilendiği ve düşünce biçimini benimsediği görülmekte.

Rus sanatı içerisinde oluşan toplumsallık tartışmaları gündeme gelmeye başlayınca, resimlerde Rus kültürünü anlatacak olan köylü figürleri ve gündelik yaşam biçimini ele alan sanatçılara imtiyazlar sağlanmış. Rus bir sanatçı tarafından Rusya'nın manzaraları fazlasıyla değer ve beğeni kazanmaktaydı. Ayvazovski bu süre boyunca Kırım bölgesinin güney sahillerini dolaşmış ve Karadeniz donanmasının düzenlediği seferlere katılarak gözlemler, taslaklar ve çalışmalar oluşturmuştur. [44]

Donanma ile olan güçlü ilişkileri daha da gelişerek önem kazanmış ve Rusya'da önemli olan denizciliğin tarihini yayıp geliştirmek için donanmaya katılarak bir dizi eser yapması için teklif gönderilmiştir. Ayvazovski'nin büyüme çağında, batı sanat anlayışında romantik tavır oldukça yaygındır. Bu durum sanatçının yaptığı resimlerde de görülür, denizde kazaya uğramış tekneler ve yüksek dalgalarla mücadele eden gemileri ele almıştır.

Ayvazovski hayatı boyunca romantik resim geleneğinin doğayı ve doğayı ele alan olayları ön plana çıkarma çabasını sürdürmüştür. Ancak hayatının son yıllarında mitolojik ve klasik olaylara ilgi duymuş, sanatının vazgeçilmezi ise denizdir. İlk

---

[43] https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-a/aivazovsky-ayvazovski-ivan-konstantinovich/ivan-konstantinovich-aivazovsky-biyografi/ Erişim Tarihi: 18.01.2022

[44] https://tr.wikipedia.org/wiki/İvan_Ayvazovski Erişim Tarihi: 19.01.2022

günlerinden itibaren denize ve suya karşı duyduğu bu büyük ilgi onu farklı deneyimlerle karşılaştırmış.[45]

Su birçok eski ve yeni kültürlerde semboller ile saklanmış özel, kutsal bir alandır. Azgın ve coşkulu durumlarda üzerindekileri içine alarak karanlıklara doğru sürükleyen su, gelgitler ve mevsimsel dönüşümler sonucunda, aldığı bu şeyleri kıyılara geri bırakması ile sonuçlanır. Ayvazovski daha küçük yaşlarında bu türden deneyimler yaşamış olmalıdır. Deniz ona küçük yaşlarından itibaren dünya hakkında tecrübeler kazandırmıştır.

Eserlerinin büyük bir kısmının sadece atmosfer ve hidrosfer (Hava ve Su) ile çevrili olduğunu söylenebilir. Ancak bu bütünleyici yapıyı bozan unsurların en küçükleri arasında insan bedenleri dikkat çekmektedir. Bu durumda bizlere sanatçının insan figürü konusunda oldukça deneyimsiz olabileceğini göstermektedir. [46] Ayvazovski'nin eserlerinde figürlerden daha çok etkili olan ve yer kaplayan unsurlar gemiler ve de teknelerdir. Hemen hemen bütün resimlerinde sıklıkla rastladığımız bu nesnelerde dramatik etkilerin yanı sıra acı hissiyatını da izleyiciye büyük bir ustalık ile aktarmaktadır. Denizler üzerinde küçüklü büyüklü yelkenleri ile eski tarihlerden günümüze kadar ulaşan bu araçlar hiç şüphesiz ki insan olunun en zor yolculuklarına

[45] Fatma, ÜREKLİ. ''Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı Sarayında Nişanlarla Takdir ve Taltif Edilen Ressam Ayvazovski'nin Bilinmeyenleri' https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/781765 Erişim Tarihi: 20.01.2022

[46] http://celinesymbiosis.blogspot.com/2018/04/ivan-ayvazovskinin-gozunden-istanbul.html Erişim Tarihi: 22.01.2022

çıkarken kullandığı bu araç Ayvazovski'nin eserlerinde ruhani bir boyut kazanarak bizlere kendi dünyasında yarattığı değişimleri aktarmış.[47]

3.1.8.1. ‘‘Gemi Enkazı’’ (1876)

Görsel 28: İvan Konstaninoviç Ayvazovski - 1876 ‘‘Gemi Enkazı’’ 136 x 170 cm

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. adlı çalışmasında denizin hırçın dalgalarının üzerindeki her şeyi kıyıya doğru savurduğunu bu kargaşa içerisinde güçlerinin tükendiğini, çaresiz insan figürlerini görmekteyiz. Doğanın ve unsurlarının hakim olduğu çalışmada, insan figürleri tükenmiş ve oldukça küçük bir biçimde ele alınmış. Doğa resmin bütününü ele alarak bizlere kimin güçlü olduğunu gösteren bir biçime sahiptir. Burada donanma ile çıktığı yolculardan edindiği bilgileri, suyu ve onun değişken hareketlerini ele alma biçimindeki ustalığını, dalgaların kıyaya

[47] https://turkishpaintings.com/index.php?p=59&l=2&modPainters_artistDetailID=377 Erişim Tarihi: 22.01.2022

çarpmasındaki gerçekçi hissinden anlaşılmakta. Burada güneşin buzulların üzerine düşmeni havanın kapalı bir etkiye sahip olması akşam vaktinin yaklaştığının bilgisinin verirken, dalgalara teslim alanın gemi mürettebatının hallerinin belirsizliğine işaret etmektedir. Güneşin kızıl rengi buzulların üzerinde etkili bir biçimde ele alan sanatçı resmin renk açısından dengeli bir hal almasını da sağlamış.

3.1.8.2. ‘‘Geceleyin Çeşme Muharebesi’’ (1848)

Görsel 29: İvan Konstaninoviç Ayvazovski – 1848 ‘‘Geceleyin Çeşme Muharebesi’’ 195x185 cm

Ayvazovski’nin ışığı ele alışı aslında yaşanılan olayların coşkusu ile pekişerek kaosun etkisini arttırmış. ‘Battle of Çeşme at Night’ eserinde ön planda yer alan Rus ve aka planda alevler içerinde kalmış Osmanlı donanmalarının amansız karşılaşması ele alınmıştır. Çalışmada Rus donanmalarının, Osmanlı donanmasını Çeşme körfezine kıstırdıktan sonra bombardımana tutulması sonucunda infilak ettiği ana vurgu yapmaktadır. Osmanlı donanması olduğunu arka planda yer alan geminin üzerinde dalgalanan bayraktan net bir şekilde görmekteyiz. Gökyüzünde ki kara bulutlar, ayın berrak ışığını kapatırken, denizden güçlü bir ışık yukarı doğru

fışkırmaktadır. Ateşin oluşturduğu sisli duman göğü bütünüyle kaplayarak içine almış resmin kaotik yapısının artmasına sebep olmaktadır.

Her rengin farklı bir ışık değerine sahip olması nedeniyle parıltılı renkler resimdeki en aydınlık alanlarda kullanılarak ışık olarak adlandırılmaktadır (Avcı, 2014; s.54). İvan Ayvazovski'nin tüm çalışmalarında ışığı değişik biçimlerde kullandığını görebiliriz. Avrupalı ressamlar, geceye ve karanlık odalara egemen olan karamsarlığı dağıtan mumları ve kandilleri, ustalıklarını sergileyen açık ya da gizli odaklar gibi kullanırlar… bazı sanatçılar da ışığın kendisini temel konu olarak almışlardır.[48] (BEYAZİD, 1997)

Ayvazovski'nin çalışmalarında denizi kendi karmaşası, kaosu içerisinde görürken bu eserinde daha yıkıcı bir güce şahit olmaktayız, bu durumun ifadesinin güçlü olmasından bir tanesi de söz konusu dönem içerisinde Ayvazovski donanma ressamı olarak atanmasına bağlaya biliriz ancak sanatçı Rus donanmasının kahramanca kazandığı savaşta bizzat yer almamıştır. Denizin içerisinden adeta bir havai fişek gibi göğe yükselen ateş kendi içersin de gürültüye sebep olurken diğer bir yandan derinlere bakıldığın insanların kaçış mücadelelerine şahit oluyoruz. Söz konusu çalışmasında Rus filosunun mürettebatının coşkusunu, sevincini etkili bir biçimde ışığı, gölgeyi ve renk unsurunu kullanarak izleyiciye tarihsel bir olayı aktarmıştır. Deniz ressamı bize büyük bir şenlik ateşini ansıtan eserini, coşkular,

[48] Ayşe Fethiye BEYAZİD. ''Resimde Işık Etkileri'' İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran,1997 s.21,77.

çığlıklar çıtırtılar ve çalışmalarından alışık olduğumuz denizin dalgalarının sesi ile baş başa bırakarak olayın içine girmemizi sağlar.[49],[50]

3.1.9. Hans Fredrik GUDE (1825 - 1903)

Görsel 30: Hans Fredrik Gude (d. 13 Mart 1825, Oslo–Norveç – ö. 17 Ağustos 1903, Berlin–Almanya)

Hans Gude, 13 Mart 1825'te Christiania'da doğmuş, 17 Ağustos 1903'te Berlin, Alman İmparatorluğu sınırlarında ölmüştür. Annesi Marie Elisabeth Branth, Babası ise Norveçli bir yargıç olan Ove Gude'dur. Hans Gude, ilk sanat adımlarını, dönemin Danimarkalı ressamlarından olan Johannes Flintoe'den özel eğitim almış. 1838 yılında Flintoe'nun Kraliyet Çizim Okulu'nda ki akşam derslerine gitmeye

---

49 https://arthive.com/ivanaivazovsky/works/14189~The_battle_of_Chesme_on_the_night_of_2526_June_1770 Erişim Tarihi: 13.02.2022

50 https://en.opisanie-kartin.com/description-of-the-painting-by-ivan-aivazovsky-chesmensky-battle/ Erişim Tarihi: 14.02.2022

başlamış çalışmalarında kullandığı kompozisyonları ve kusursuz doğa algısının gelişmesini sağlamış.

Norveçli romantik sanatçı olan Gude, Norveç'in ve civar manzaralarını ele alması bu alandaki çabaları sonucunda Norveç Ulusal Romantizmin dayanak noktası haline gelmiş. Dönemin diğer öneli manzara sanatçısı olan, Johan Cristian Claussen Dahl ile manzara üzerine eserler vermişler ve Norveç'in önde gelen peyzaj ressamları olmuşlardır.

1842 yılı sonbahar aylarında Düsseldorf Sanat Akademisine kabul edilmiş. Manzara konusunda hızlı sonuç veren Schirmer'in atölyesine katılmıştır. Akademide ki manzara resmi atölyesi, kendisinden önce kurulmuş olan figür atölyesinin karşıtı olarak yeni oluşturulmuştu. Söz konusu yıllarda figür çalışmaları oldukça önemli bir seviyede yer alıyordu. Manzara resimleri seyircilerin ve alıcıların gözünde figür resmine göre değerli görülmemektedir. Bunun en önemli sebebi ise, insan bedeninin kusursuz güzelliğini boya ve fırça ile tuvale aktarılarak ortaya çıkan eserinde gerçek güzelliği tasvir ettiğine inanılmasındandır. [51]

Hans Gude' un yapmış olduğu çalışmalara baktığımız zaman, berrak görünümleri ile Romantik dönemin, önde gelen ressamlarının peyzaj eserleri arasından kolayca sıyrılır Hans ülkesi olan Norveç'in ışıltılı güneşi ile kaplı gerçekçi unsurlar taşıyan pastoral manzaralar yapmıştır.

Sanatçı 1860'lı yıllar da suya ve denize büyük bir ilgi duymuştur ve bunun sonucunda deniz ve kıyılardan oluşan eserlerini yapmaya başlamıştır. Bunlardan en önemlisi ise Örn,(Görsel 31) ''Hardanger'daki Gelin Alayı'' eseridir. Sanatçının denize ve suya bu denli ilgi duymasının sebebi geçim kaynaklarının balıkçılık

[51] https://mimirbook.com/tr/54471531703 Erişim Tarihi: 22.01.2022

olmasındandır. Soğuk bir iklim yapısını sahip olan Norveç'te balıkçılık önemli bir yaşamsal faaliyettir. Söz konusu dönem içerisinde de bu yaşamsal durum sanatçıyı oldukça etkilemiştir. Resimlerinde kalabalık, yoğun bir doluluktan ziyade yalınlık ve sessizlik oldukça ön planda olan bir unsurdur bu durum ise Kuzey ülkelerinin kültürel yapılarından kaynaklanmaktadır.

Yaşamları sürekli hareket halinde olan sanatçıların eserlerinde yoğun bir canlılık ve coşku durumu tuvalin çerçevelerinden taşacak durumda ele alınırken, sanatçıda izleyiciden resmine baktığı o anda yaşadığı coşku durumu ile bakmamızı aynı coşumu resimden hissetmemizi bekler.

Bu sanatçılar doğayı tutkulu bir obje olarak gördüler ve ona sıkı sıkıya bağlı kaldılar, onun bütün kusursuzluğunu göstermeye çalıştırlar. Sanatçılar içe dönüş hareketine kapılmışlardır. İç dünyalarında yaşadıkları durumları bir birleriyle harmanlayarak tutkulu bir yaklaşımı benimsemeleri uzun yıllarını aldı. Yalnızlık hali onların kendilerini ifade etmenin çeşitli yollarını ortaya çıkartarak bu duruma sıkı sıkıya tutunmalarını sağlamıştır. Hislerine, duygularına ve hayallerine diğer sanatçılardan farklı bir biçimde değer vermişler. İçlerindeki coşku durumunu, özellikle doğaya atfetmişlerdir, doğaya karşı ele aldıkları çalışmalarında büyük bir sevinç, umut, mutluluk, acı, hüzün gibi yaşamlarından anılarla, doğayı yücelten, yücelik duyguları ile pekiştiren çalışmalar yapmıştırlar. Bu çeşitli dönemlerde ve sanatçıların yaşadıkları bölgelere, ifade biçimlerine göre değişiklik gösterdiğini söylememiz mümkündür. Ancak sanatçılar tek bir şeyden vaz geçememişlerdir, evden, sıcak yuvalarından. Bu bazıları için soğuk bir zemin, bazıları için yeşil kırlar, hiddetli kayalıklar ve öfkeli şelaleler olmuştur.

Hans Gude ilk yıllarında çalışmalarını dışarıda gözleme dayalı taslaklar ile başlamış ardından bu eskiz niteliğindeki çalışmalarını atölyesinde beyaz tuvallerine aktararak renklendirmeye başlamıştır. Bunun devamında sanatçı eserler üretmeye devem etmiş ve bu onun kendisini bulmasını sağlamıştır. Sanatçı bir ressam olma yolunda olgunlaşmasının ilk sinyallerini vermeye başladığı eserlerinde, hava atmosferi

keskin bir berraklık ile ifade ettiğini söyleyebiliriz. [52] Tarihi olayları kendisine konu olarak tercih etmediğini ve resimlerine bu türden unsurları eklemediği söylenebilir.

Doğanın tüm güzelliklerini tuvaline aktarabilmek için yaşamı boyunca doğayla uyumlu bir biçimde hareket etmiş. 1903 yılında Berlin'de vefat etmiş.[53], [54]

3.1.9.1. ‘‘Hardanger'daki Gelin Alayı’’ (1848)

Görsel 31: Hans Fredrik Gude - Adolph Tidemand – 1848 ‘‘Hardanger'daki Gelin Alayı'' 93,5 x 130 cm

[52] https://www.atlasofplaces.com/painting/nasjonalromantikken/ 23.01.2022

[53] https://tr.isecosmetic.com/wiki/Hans_Gude Erişim Tarihi: 24.01.2022

[54] https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Gude Erişim Tarihi: 01.02.2022

Sanatçının ‘Hardangerfjord’da Gelin Alayı’ eserine baktığımızda bu titizliği açık bir şekilde görmekteyiz ancak bu durumu, Flaman sanat ile yoğun bir etkileşim sürecinden geçen kuzey sanatıyla ilişkilendirebiliriz.

Eserde canlılık ve sessizlik hakim ancak içerisindekileri incelediğinde sesleri yoğun bir biçimde hissedebiliriz, ön planda yer alan teknede çeşitli insan figürleri büyük bir incelikle işlenmiştir. Teknede havaya ateş eden, şarap dolduran, keman çalan ve tabi ki gelin ve damadı görmekteyiz. Burada kayık çeken figürler diğerlerin farklı bir kıyafet görünümü ile olaydan sıyrılırlar ancak burada en önemli incelik, küreklerin ucundan damlayan su damlalarıdır. Fiyortta teknelerin bir biri ile kesişerek, arka arkaya ilerlediğini görmekteyiz, biraz arkaya baktığımızda birkaç tekne görülür arkalarında ise el sallayanlar, kayalıklarda ise geline veda etmek için gelenler ve tören sonrasında geri dönen figürleri görmemiz mümkündür. Resimde sakinlik ve coşku büyük bir titizlik ile alınmıştır. Sanatçının manzara resminde de bu unsurlar açık bir biçimde okunmakta, bu durumdan yola çıkarak H.F. Gude’nin narin bir tarzı olduğunu söyleye biliriz. Çalışma biçimi ve mekanı olarak Dahl’ın çalışmaları ile benzerlik gösterse de üslup olarak bir birinden ayrılırlar Dahl’ın manzaralarında daha soğuk, kasvetli, kaba ve katı unsurlara yer verirken, kendisi gibi kuzeyli olan P. C. Skovgaard ile kıyasladığımız da ise çalışmalarının konusu, üslup kullanımı, renk skalaları ve sanatlarını ifade ediş biçimleri arasında benzerlikler görülmektedir. Bunda kuzeyin berrak ve sakin doğasının etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Gude’nin eserleri için şu sözleri söyleyebiliriz, *‘‘Sanatında çok değer verilen kompozisyon sorunu önemsizdir. En uzaktaki nesneler bile en öndekiler kadar ince ince çalışılmıştır.’’* (İPŞİROĞLU, 1983, s. 83), (AVCI)

3.1.9.2. ‘‘Sandviksfjorden’’ (1879)

Görsel 32: Hans Fredrik Gude 1879 "Sandviksfjorden"

Sanatçının**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eseri incelendiğinde, tuvalin büyük bir bölümünü denizin kapladığını görmekteyiz. Eserlerinde gökyüzü atmosferine önem verirken bu eserinde gökyüzünü küçük bir planda ele almıştır. (Görsel 31) ‘‘Hardanger’daki Gelin Alayı’’ eserinde suyun berraklığı ve gökyüzünün ele alınış biçimindeki titizlik "Sandviksfjorden" eserinde görülmemektedir. Burada renk ve ışığın etkisi ayını zamanda bulutların yoğun bir biçimde ele alınmasından kaynaklı olarak kapalı bir atmosfer etkisi bulunmakta. Sanatçı bölgede yer alan yüksek bir tepeden bakış ile ele aldığı çalışmasında bölgenin doğal yapısını açık ve gerçekçi bir biçimde ele almış. Çalışmanın içerisinde adaya yanaşan ve kalkışa geçen gemi ve küçük lü büyüklü teknler görülmektedir. Bölgeni ve iklimin soğuk olmasından dolayı bitki örtüsünün zayıflığı resmin canlılık etkisini azalmış, ıssızlık etkisinin pekişmesini sağlamış. Denizin titizlik ile ele alındığını renk ve işleniş biçiminden algılanmakta, düz yüzeyi kaplayan deniz gözü arkalarda yer alan koyu dağlık bölgelere yönlendirirken resmin içerisindeki çeşitliliği ve derinlik etkisi bu şekilde arttımış.

4. BÖLÜM IV

4.1. BARBİZON OKULU

4.1.1. Barbizon Okulunun Oluşum Süreci

Görsel 33: L'Aurberge Ganne en (Ganne Babanın misafirhanesi)

Barbizon sanat okulu, Fransa'nın Barbizon bölgesindeki doğal sahnelerden etkilenen ressamlarca bir araya gelerek oluşturdukları gruptur. Fransa resim sanatı ve manzara sanatında önemli bir hareket olarak kabul edilen 'Barbizon School' terimi, 1830 – 1870'li yıllar arasında Fontainebleau ormanı yakınlarında yer alan Fransa'nın Barbizon adında ki köyüne ve çevresine yerleşmiş olan bir grup yenilikçi manzara ressamı ifade edebilmek için kullanılmaktadır. Ressamların oluşturmuş olduğu bu topluluk Barbizon köyünde çalışmalar yaparak ve çeşitli dönemlerde burada toplandıkları için köyün adını ekole vermişlerdir. Bu terim sadece Barbizon bölgesi için değil civarında bulunan Marlotte, Chailiy gibi köyler içinde kullanılmaktadır. Bu doğacı ressamlar bulundukları ortamın yapısını ele alarak tuvallerinde köy yaşamının

işleyişini aktardılar. Resimlerinde çoğunlukla peyzaj, hayvan ve insan figürlerinin birleşiminden oluşan doğal temaları işlenmişlerdir.[55]

Bu ekol anlayışı kendisinden önce gelen akademik ve romantik üsluptaki peyzaj çalışmalarını, ihtişamlı, abartılı, üst zümreye hitap eden, tarih, savaş ve kahramanlık gibi konuları ele almış olan sanatçıların düşüncelerinden uzaklaştırmaya çalışmışlardır. Bir grup sanatçının bir araya gelerek manzara resim anlayışını yeni bir yola taşıma çabaları, 19. yy burjuva sanatına ve ona hizmet eden düşünce yapısına karşı yer almasına ve farklı bir tarz yaratmalarına sebep olmuştur. Barbizon sanatçıları dönemin kalıplaşmış romantik manzara ressamlarının melodram tarzında doğayı sadece alegori ve tarihsel anlatılar için bir zemin olarak kullandıkları klasik akademik gelenek ve düşünce tarzından uzaklaştırmışlardır. [56]

Barbizon sanatçıları peyzajı gerçekçi bir biçimde ele almalarının zemininde, kendilerinden önce gelen dönemlerden farklı olarak gün ışığına çıkarak doğada resimlerini yapmaya başlamışlardır. Güneş ışıkları onlar için büyük bir tutkudur. Bunu şu sözler ile açıklaya biliriz;

> *''Var olan hiçbir şey yoktur ki güneşi sevmesin. Bize ısı ve yaşam bahşeder o; soğuk karı ve kış buzullarını eritir; bitkileri yeşertip çiçekleri açtırır. Uzun yaz akşamları sunar bize, hani o karanlığın asla uğramadığı. Karanlık yalnızca birkaç saatliğine ortadan kalktığında ve tıpkı bir cesedin soluk gözleri gibi soğuk ve mesafeliyken dahi güneş, kış ortasının tatsız günlerinden kurtarır bizi.''* (GAİMAN, 2017, s. 205)

Barbizon sanatçıları ''Ganne'' Baba'nın hanında belirli dönemlerde bir araya gelip Fontainebleau ormanının büyüleyici doğası içerisinde eserlerini ortaya çıkaran

[55] https://www.istanbulsanatevi.com/resim-ekolleri/barbizon-ekolu-nedir-ozellikleri/ Erişim Tarihi: 01.02.2022

[56] https://tr.wikipedia.org/wiki/Barbizon_ekolü Erişim Tarihi: 02.02.2022

sanatçılar bu süreç içerisinde bir birleriyle iletişim halindeydiler. Okulun en tanınmış kurucuları; Charles-François Daubigny, Jean-François Millet, Narcisse Virgilio Diaz, Jules Dupré'dir. Barbizon ressamlarının bir sığınak olarak kullandıkları Ganne Baba'nın hanı, daha sonraki yıllarda manzara resmi çalışan ressamların uğrak mekânı haline gelmiştir. Manzara üzerine çalışan ve çalışmak isteyen ressamların bir araya geldiği bir bölge olmuştur, zaman içerisinde sanatçılar kendini bu mekânda belli bir vakit geçirme zorunluluğunda hissettirmiştir. Her türden sanatçının uğrak mekânı olan bu merkez diğer öncü sanat öğretileri hakkında da bilgi almak ve onu pekiştirmek için güncel bir mekân olarak görülmekteydi. Sanatçılar farklı bir davranış sergileyerek eserlerini gün ışığında, doğanın içerisine çıkarak gerçekleştirmişlerdir. Bu doğacı anlayışın bu denli güçlü kılan şeylerden biriside bir birlerinden aldıkları bu güçtür. Sanatçılar burada yeni bir tutkunun peşindeydi bunu şu şekilde açıklaya biliriz.

Ressamlar öncelik olarak manzara üzerine yoğunlaşmışlar ve bu alan üzerinde kendilerini geliştirmek için sayısız eskiz, taslak ve eser üretmişlerdir. Sanatçılar yaşadıkları ortamın, çevrenin ve hava şartlarını göz önünde bulundurarak resimler üretmişlerdir. Görebildiklerini boyamak için ormanlar, nehirler ve diğer doğal olaylar gibi doğanın etrafında toplanmışlardır. Resimlerini incelendiğimizde ağırlıklı olarak yeşil ve sarı tonları ağır basmaktadır, ağırlıklı olarak ise ılımlı renk tonları bulunan eserler üretmişlerdir. Resimlerindeki doğa manzaraları, kasvetli olay örgüleri yerine resmin ana unsuru olarak bütünü oluşturmaktadır. Sanatçıların çoğunluğu dış mekânda aldıkları eskiz ve taslaklardan oluşan çalışmalarını atölyelerinde tamamlamışlardır. Bu peyzajları oluşturmak için ortamın hareketliliğine ayak uydurmak zorundaydılar, seçtikleri zaman dilimi, mekân, hava, ışık, mevsim vb. etkenleri göz önünde bulundurmak zorundaydılar. Eserlerinin oluşumu büyük oranda gözleme dayanıyordu. Kırsal alanın yapısını, işleyişini, doğal ortamın döngüsünü ve onu ekip, biçen köylüleri gözlemlemelerine dayanıyordu. Barbizon okulu ressamların peyzaj, köy yaşamı ve hayvanları bu denli etkili bir biçimde resmetmesinin altında doğayı ve doğal ortamın içerisinde bulunmaları onunla sürekli temas ve gözlem halinde olmalarından kaynaklanmaktadır. Sanatçılar bu süreçte hayvan bedenlerini yakından inceleyip onların anatomik yapılarını analiz etme ve bunları çalışmalarına aktarma fırsatı bulmuşlardır. Tarlada çalışan insanlar, köy yaşamı, köylü figürleri ve

eve dönüş yolunda olan hayvan sürülerini gözlemleyerek kendi üsluplarında tuvallerine aktarmışlardır.[57]

Manzara ve doğa çıkışlı ve natüralist unsurlara yönelen sanatçıların hepsi, sanatlarını kendilerine has konu, gözlem ve derin bir doğa sevgisiyle yaklaşmış olan 17. yüzyıl Fransız, Hollandalı ve çağdaş İngiliz manzara ressamlarının çalışmalarına dayanmaktadır. Barbizon ekolu ressamları da diğer sanatçılar gibi kendilerinden önceki ressamlardan oldukça etkilenmiş onlardan beslenmişlerdir, doğaya karşı olan tutkularının daha da güçlü bir biçimde ortaya çıkarmalarına ve ifade etmelerine zemin hazırlamıştır. Ekolün en köklü bağları Meindert Hobbema, Jacob van Ruisdael gibi peyzaj ve gökyüzü atmosferi üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmış Hollandalı sanatçılara dayanmaktadır. Diğer bir yandan ise İngiliz peyzaj ressamları olan Richard Parkes Bonington ve John Constable gibi natüralist üslupta eserler üretmiş olan ressamlar kendilerinin edinmiş olduğu bilgilerle Barbizon sanatçılarına öncülük etmişlerdir. Sanatçıların yapmış olduğu peyzajlar Barbizon okulunda yer alan sanatçıların kompozisyonlarının oluşumunda ve gelişimlerinde önemli rol oynamıştır.[58] Barbizon sanatçıları yaratmış oldukları bu üslup ile izlenimcilik akımının ilk sinyallerini taşıyan eserler üretmişlerdir. Bu eserler doğadan gözlemlere ve samimi bir şekilde analiz edilip incelenmesine dayanan ilk eserlerdir. Ressamlar dönemin etkili eleştirmenlerinden olan Théophile Thoré tarafından desteklenmiş olmalarına karşın, yapmış oldukları çalışmaların izleyicide bıraktığı bitmemişlik izlenimi

[57] https://sezer-eser.blogspot.com/2021/05/bir-ressam-bir-resim-14.html Erişim Tarihi: 04.02.2022

[58] ‘‘In the Forest of Fontainebleau: Painters and Photographers from Corot to Monet’’ https://www.nga.gov/features/slideshows/in-the-forest-of-fontainebleau.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

uyandıran, taslağa benzetilen çalışmalarından dolayı uzun bir süre boyunca ağır eleştirilere maruz kalmışlardır.

Sanatçıların kendilerine has üslup ve özel ilgi alanları doğrultusunda ortaya çıkardıkları eserleri farklı konularda çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Rousseau'nun kasvetli ve rüzgârlı manzaralarına çoğunlukla karanlık ve ürpertici meşe toplulukları egemen olmaktadır. Diaz, renklerini oluşturduğu boyalarını kalın katmanlarla kullanılarak boyamış olduğu resimlerinde ise ışınlar saçan gökyüzü genellikle orman resimlerinde hayvan otlatan insan figürlerine yer vermişler. Troyon manzaralarında otlayan koyunlar ve sığırlar görülmektedir, ekol içerisinde bulunan diğer ressamlara göre insan figürünü daha az kullanarak hayvan sürülerine yer vermiştir. Genellikle üstü tenteyle örtülü bir sandalda çalışan Charles François Daubigny ışıldayan ırmak ve gölet resimleri yapmıştır.[59], [60], [61]

[59] https://www.cotegite.eu/pages/la-foret/barbizon-le-circuit-des-peintres.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

[60] https://nalanyilmaz.blogspot.com/2016/01/barbizon-okulu.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

[61] ''Sanat Tarihi: Barbizon Fransız Ressamlar Okulu'' Kırsal yaşamda hakikat ve güzellik arayan 19. yüzyıl Fransız sanatçıları https://ichi.pro/tr/sanat-tarihi-barbizon-fransiz-ressamlar-okulu-162235587503291 Erişim Tarihi: 06.02.2022

4.1.2. Barbizon Okulu Manzara Sanatçıları ve Eser Analizleri

4.1.2.1. Jean Baptiste Camille COROT (1796 –1875)

Görsel 34: Jean-Baptiste-Camille Corot (d. 16 Temmuz 1796 – ö. 22 Şubat 1875, Paris-Fransa)

Jean Baptiste Camille Corot, 16 Temmuz 1796 tarihinde Fransa'da Paris'te doğmuş. Ailesi ticaretle uğraşan ve durumlarının iyi olmasından dolayı da Corot'yu varis olarak görmüşler. Onunda ticarete atılıp her şeyi öğrenmesini işin başına geçmesini istemişler, tüm eğitim yaşamını da bu yönde aldırmışlar. Doğa yürüyüşleri yapan sanatçı bu durumdan büyük keyif duymuş ve sanatını oluşturmasına zemin hazırlamış. 26 yaşına geldiğinde ressam Achille Etna Michallon'nun yanın bir süre sanat eğitimi almıştır. Paris'te Jean Victor Bertin'in atölyesine sanat eğitimi için girmiş. Sanatçı burada doğa resimleri yapmaya başlamış, akabindeki yıllarda ise kuzey Fransa Normandiya'da, Fontainebleau ormanı ve Ville'd Avray'da doğanın içerisinde vakit geçirerek çalışmalar yapmış.

1825-1828 yılları arasında İtalya'ya giderek Roma, Napoli ve Venedik'te bir süre kalmış, bu bölgelerde kaldığı dönemlerde sanatın akademik anlamdaki yönlerini öğrenmiş ve deneyimlediği bilgileri daha sonraki yıllarda köyde yapmış olduğu peyzaj çalışmalarının kompozisyonlarında kullanmış. Bu yeni deneyimlerle yaptığı

çalışmalar diğer peyzajlarından farklı olsa da sanatçı yapmış olduğu tarihsel ve ağır konuları işlediği peyzajları büyük sergilere göndermeye devam etmiştir. [62]

Camille Corot, yenilikçi bir harekete öncülük ederek atölye içerisinde resim yapma geleneğini kırmış ve tabiata çıkarak doğanın içerisinde, gün ışığının altında yenilikçi eserler üretmiştir. Doğayı betimlemedeki gelmiş olduğu düzey, sanatını ifade etme biçimi ve resim tekniğindeki büyük ustalığı dikkat çekmekte. Sanatçının yakalamış olduğu teknik ve üslup sakin ve akıcıdır. Eserlerindeki en önemli unsur ışıktır, fakat sanatçı geliştirdiği bu özel tekniği, ilk yıllarda göstermeye cesaret edememiş. Zaman içerisinde kendi üslubunu ve tarzını geliştiren sanatçı, ilham kaynağı olarak herhangi bir şey, günlük bir eşya ya da bir çiçekten ilham alabiliyordu. Corot'ya göre insan bedeni ile toprak arasında hiçbir fark bulunmuyordu. Onun için insan figürü de bir peyzaj kadar derin ve çeşitliydi. [63]

Corot'nun Barbizona yerleştikten sonra yaptığı çalışmalarının tamamında bölgenin ağaçlarına çokça yer vermiş. Doğanın ana yapılarından birisi olan ağaç buradaki ressamların tamamı için değerlidir, onlar için boyaları, fırçaları, beyaz tuvalleri ne kadar önemli olmuşsa ağaçlar ormanlarda bu sanatçılar için o kadar önemliydi ve onların hammaddesiydi

Sanatçı son yıllarını kendi kabuğuna çekilerek sakin bir yaşam sürmüş.[64]

---

[62] https://tr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste-Camille_Corot Erişim Tarihi: 06.02.2022

[63] https://www.theartstory.org/movement/barbizon-school/artworks/ Erişim Tarihi:

[64] https://www.biyografi.info/kisi/jean-baptiste-camille-corot Erişim Tarihi:

4.1.2.1.1. “Göl” (1796 - 1875)

Görsel 35: Jean Baptiste Camille Corot - 1861 ‘‘Göl’’ 133 x 157,5 cm

Camille Corot gezdiği ülkelerde edindiği bilgileri ve deneyimleri ile ülkesine, Barbizona geri döndüğünde burada tüm yenilikleri ile doğayı, hayvanları tekrardan ele almaktan büyük bir keyif alıyordu. Sanatçının ‘‘Göl’’ çalışmasında genel tavır olarak yumuşak uçuş uçuş olarak tanımlayabileceğimiz bir tavrı vardır. Resmin içerisine doğru yöneldiğimizde ilk göze çarpan sığır figürleridir, sanatçı figürleri detaydan uzak yalın bir biçimde ele alıyordu ancak bu durumun onun figürlerin anatomik yapısına hakim olmadığından değil üslup olarak farklı bir anlayışı benimsemesinden kaynaklanmaktadır. ‘The Lake’ eserinde göze direk çapmayan insan figürü kendi benliğini sergilemektedir, ancak bu sığırları otlatan tek çoban değildi, sanatçı sağ planda ağaçların altındaki koyu tondaki yeşilliklerin arasına başka bir figür daha eklemiştir, belli belirsiz bir ifade biçimi burada daha yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Resmin bütününü kaplayan ve tüm rolleri üzerine toplayan irili ufaklı gövdeleri ile ağaçların yeşil yaprakları ile kapladığı gökyüzüdür. Resmin bütününde puslu bir havanın hakim olması seçilen renk değerlerinin soğuk tonlara yakın olması resmin son bahar mevsimine yakın olunduğuna işaret etmektedir.

Sanatçı çalışmasında da titizlik ile işlenmiş detaylara yer vermemiştir. Özellikle Johan Christian Claussen Dahl, P. C. Skovgaard, Hans Fredrik Gude'un çalışmalarında karşılaştığımız ince işçiliği ve berraklığı burada görmemiz mümkün değildir, aksine burada transparan lekeler üzerine giderek çeşitli detaylandırmaların söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Corot'nun üslubunda fırça darbelerinin büyük bir önemi vardır, çalışmalarını gün ışığında hızlı bir şekilde yaratırken, rüzgâra, ısıya belki de yer yer çileyen yağmura karşı bir sığınaktı onun için bir tutkuydu. Anın içerisinde ortaya çıkarma hissi onu daha çok üretmeye ve gördüğünü belirli elemanlar ile en etkili biçimde tasvir etmeye yönelterek onun detaydan uzaklaşmasını sağlamış, buda çözümlemelerinin ve üslubunun değişmesi ile sonuçlanmıştır.

4.1.2.1.2. ‘‘Voltarra’den Citade’’ (1834)

Görsel 36: Jean Baptiste Camille Corot - 1834 ‘‘Voltarra’den Citade’’ 47 x 82 cm

Corot ‘nun Voltarra the Citadel’ eseri İtalya'ya seyahat ettiği yıllarda yaptığı bir dizi çalışmadan bir tanesidir. Sanatçının bölgenin renk değerlerini açık bir çimde bizlere aktarmaktadır. Sanatçının önceki yıllarda oturmuş olan renk skalası yeşil değerlerinden görülmektedir. Çalışmasında arka planda klan binalar ile bine dönemin mimarisinin rengi, biçimi ve şekli hakkında bize bilgi verirken tarihsel bir yapıyı da günümüze ulaştırmıştır. Aslında bu türden çalışmalar bir nevi tarihsel belge niteliği de taşımaktadır.

Çalışmada İtalya'ya özgü toprak tonlarından oluşan tarlalar güneş ışığı ile daha da canlanıyordu, Fransa'nın havasından farklı bir yapıda olan bölge sanatçının önemli bir gelişim sürecini oluşturmaktadır. Seçmiş olduğu konum, yön birlikleri resmin içerisinde çeşitlilik katarken ufuk noktasına doğru ilerlerken Voltarra kalesinin yakınlarında yok olan yol ise çalışmaya yön hareketi katarak bizi derinlere doğru çekmektedir. Ön planda olmalarına rağmen ağaçlar lekesel bir biçimde ele alarak formları ne kadar iyi yapabildiğinin ispatıdır. İçerik olarak küçük lekelerden yoğun olan çalışma gözü yormamasını renk değerlerinin bir birine yakın olmasından kaynaklanırken, bunu destekleyici olarak gökyüzünde ise basit bir atmosfere yer vermiştir. Sonraki yıllarda yaptığı Avignon manzarası eserinde renk ve atmosfer etkisi gelişmiştir.

4.1.2.1.3. ‘‘Batıdan Avignon’’ (1836)

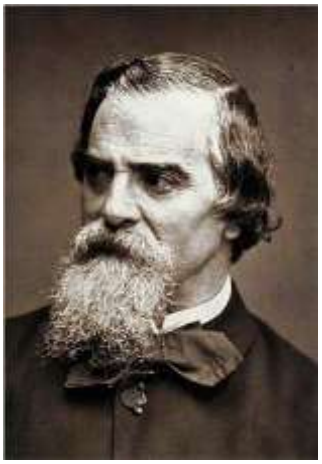
Görsel 37: Jean-Baptiste-Camille Corot, 1836 "Batıdan Avignon" 34 x 73,2 cm

Corot'nun yaptığı Batıdan Avignon manzarasında, birçok çalışmasında olduğu gibi yüksek bir mevkiden geniş açılı manzarayı tuvaline aktardığını görülmekte. Eserinde bakışını ve izleyicinin açısını tepeye konumlandırırken burada ışığın olmağı gölge bir plan üzerinde durduğunu, toprağın açık koyu ışıklı ve gölge alanlarından ayrım yaparak algılamaktayız. Tepede sol planda yaprakları olan cılız bir ağacı dikey konumda ele alarak çalışma içerisindeki yatay biçimlere karşı denge sağlamaktadır. Karanlık planın güneş ışıkları ile buluştuğu ilk plan solda yer alan

büyük bina görüntüsünden oluşmakta, bunu devamında çeşitli tarlalar ve yüksek tepelerden oluşur. Burada mekân ve sanatçı mekânın renklerini kullanmasının yanı sıra yön ve mekânın yapısına uygun canlı renkler kullanarak çalışmanın alanlar üzerinden geçiş yapmasını sağlamıştır. Canlı renklerin arkasında soğuk renk planları kullanan sanatçı bunu doğanın unsurlarını kullanarak doğal bir şekilde ele almış.

Dönem içerisinde bulunan sarayın açık bir görünümden oluşan çalışma merkezinde sarıyı ele alan sanatçı güneş ışıkları ile saraya vurgu yaparken etrafındaki koyu soğuk yeşil ile ele aldığı orman zıtlık yaratarak binaların ön plana çıkmasını sağlamıştır. Sarayın önünde yeşilin çeşitli tonlarını ilerleyen nehir boyunca görmektedir. Arka planlarda giderek belirsizleşen manzara yüksek dağ görünümleri bulutlarla birleştiği gökyüzü ile son bulmaktadır. Özellik mavi tonlarını yoğun bir biçimde kullanmıştır bunu toprak tonlarının canlı ve koyu değerleri ile dengeleyerek resmin plastik açıdan güçlenmesini sağlamıştır.

4.1.2.2. Narcisse Virgilo DİAZ DE LA PENA (1807 – 1876)

Görsel 38: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena (d. 20 Ağustos 1807 – ö. 18 Kasım 1876, Menton-Fransa)

İspanyol bir aileden gelen sanatçı savaşlardan kaçarak geldikleri Bordeaux'da doğmuş. Sanatçı ailesini 10 yaşındayken kaybetmiş. Genç yaşında yetim kalmasından dolayı maddi sıkıntılar çekmiş ve parasız kalmış. Diaz de la Pena, 13 yaşlarına geldiğinde bir böcek sokması ve de yılan ısırması nedeniyle ortaya çıkan bir enfeksiyondan kaynaklı sol bacağını kaybetmiş. Bu sanatçının tahta kütüğü ile meşhur

olacağı sürecin başlangıcını oluşturmuş. Diaz 15 yaşlarında Paris Sevres'de yer alan bir Çin porselen fabrikalarında resim çıraklığına başlaması onun bu süreç içerisinde diğer bir önemli ressam olan, Jules Dupré ile tanışmasını sağlamış.

Diaz, 1820'lerin sonlarına doğru bağımsız bir çalışma sürecine girmiştir, tarih ressamı olan François Souchon (1787-1857) tarafından eğitim alarak, ustalardan yapmış olduğu çalışmalar onu olmak istediği üsluba doğru yönlendirmiş. Sanatçının erken dönem çalışmalarında romantik, süslü resimler, mitolojik ve duygusal unsurlar bulunmaktadır.

1833 yıllarından itibaren Barbizon Ekolü olarak bilinen peyzaj ressamları ile yakın bir ilişki kurmuş ve ardından Fontainebleau ormanına yerleşerek bu doğal ortamı ve ışığı keşfetmeye başlamıştır. Ressamlar birbirlerine aktardıkları natüralist tavırları sanatçının resimlerinde de görmekteyiz. Barbizon okulu bünyesine dâhil olan Étienne Pierre Théodore Rousseau, Diaz ve arkadaşları Jean-Baptiste-Camille Corot **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve de Charles François Daubigny ile birlikte doğayı yeniden keşfederek tuvallerine aktarmışlar, Diaz'ın resimlerinde romantik bir üslup görülmektedir.

1870'lerde eserleri ünlenerek yıldan yıla değerlemiş. Sanatçı 1876 Kasımında Mentone'da ölene kadar refah ve onur içinde yaşamış.[65]

[65] https://en.wikipedia.org/wiki/Narcisse_Virgilio_Díaz Erişim Tarihi: 07.02.2022

4.1.2.2.1. ‘‘Ormanda’’ (1874)

Görsel 39: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena - 1874 ‘‘Ormanda’’ 79,3 x 105,4 cm

Özellikle ‘‘Ormanda’’ isimli çalışmasında sanatçı bizi ormanın iç kısımlarını gösteren çalışmasından oluşmakta. Eserlerinde yerleşmiş olan yol ve ileriye doğru uzanışı, derinliği artırarak yönü kendisinin belirlemesine, izleyicinin resmin içine kapıldığında neler ile karşılaşacağına ve nasıl ne şekilde çıkabileceğine kendisi karar vermektedir. Bu durumdan yola çıkarak bizi ansızın bir ormanın ortasında yapa yalnız bırakan sanatçı, diğer çalışmasında kullandığı gibi fırça darbeleri ormanın içini ele aldığı çalışmasında ise hırçınlık hissiyatı arttırarak kapalı ortam içerisinde kendimizi daha fazla tedirgin hissetmemizi sağlamaktadır. Ön planda koyu tonlar kullanan sanatçı resmin orta planında güneşin ışıkları ile ışığı resme dahil etmiş, birkaç adım ileri tekrardan karartılar içerisindedir. Ancak (Görsel 40) ‘‘Fırtına’’ çalışmasında olduğu gibi çalışmasın da olduğu gibi ışığı kullanarak resme canlılık ve izleyiciye nefes alacak ve umut imkanı sağlayacak bir pencere açmıştır. Sanatçıyı Claudon’un,

‘‘...kedini yalnızca doğa betimlemesine vererek bu anlayışından uzaklaştı. Bu tarzda, çoğu zaman alabildiğine belirginleşen, sert fırça darbeleriyle gerçekleştirilen kuvvetli ışık ve gölge zıtlıklarıyla çalıştı.’’ (Claudon, 1988) Sözleri ile açıklayabiliriz.

4.1.2.2.2. ‘‘Fırtına’’ (1871)

Görsel 40: Narcisse Virgilio Diaz de la Pena - 1871 ‘‘Fırtına’’ 62,2 x 76,5 cm

Ağaçları tuvallerinde yoğun bir biçimde kullanan sanatçı Narcisse Virgilio Diaz de la Pena’dır. Sanatçı diğer ressamlara göre çalışmalarında karamsar değerlere daha fazla yer vermiştir. 1871 yılında yaptığı ‘‘Fırtına’’ çalışması Barbizon civarında gerçekleşen bir doğal döngüyü aktardığı eseridir. Büyük bir gökyüzü atmosferine yer verilen çalışmada kaotik etkiyi yaratan bulutların hızlı bir bicinde hareket ediyormuş hissi yaratan ifade ediliş biçimleri ve renk değerinin izleyici üzerinde yarattığı etkidir. Bir diğer etken ize at zeminde bir iki ağaçtan oluşan hareketlilik dışında neredeyse hiçbir şeyin olmayışıdır, her şey, her canlı içlerinde yatan doğal güdü ile fırtınanın geleceğini anladığında sığınacak bir barınak aramak, kendisini korumak için uzaklaşır.

Burada en önemli unsurlardan biri sağ planda ağacın önünde karartılar içerisinde ortamın etkisi ile belirsizleşen avcı ve iki av köpeğidir. Sanatçı bize burada yolu yön hareketini sağlamak için kullanmıştır, izleyiciyi resmin içine çekerek bu yoldan ilerlemesini sağlarken yolun sonunda ilerideki fırtınanın gerçekliği ile baş başa bırakmaktadır. Tam da bu noktada devreye içerideki diğer elemanlar devreye girer ve kendimizi onlara yönlendirerek yoldan geri dönerek bu noktadan uzaklaşmaya

sürükler, burada aslında bizi kedimizi avcı gibi hissetmemizi sağlar. Havanın bozulmasıyla hayvanların kaçacağını ve hiçbir şey vuramayacağını bilen avcı, ıslanmadan evinin yolunu tutmuştur burada gök gürültüsü kadar hareketli olanlar iki av köpeğidir bunu hareketli duruş biçimlerinden anlamaktayız.

Sanatçı bize avcının eve dönüşünü aktarırken aslında arkasında çok büyük bir olayı bıraktığını göstermektedir. Uzaklardan yavaşça gelerek bir biri ile mücadele ederek kabaran bulutların öfkesini bir anda kusabileceği anı tuvaline sabitlemiştir. Bu kargaşaya rağmen sanatçı bize gökyüzünde açık bir pencere bırakmış bu bize Rönesans döneminde kullanılan pencere durumunu anımsatarak, bölgenin nefes alması ve bu kaotik durumun sonu olacağına, geçip gideceğine kalıcı olmayacağına dair bir işarettir. ‘‘Fırtına’’ konulu çalışmasındaki benzer etkilerini sonraki yıllarda da yaptığı bir dizi orman çalışmasında görülmekte.

Sürekli tarlaların yanlarında geçip giden yoları yer yer büyük ağaçların gölgesinin düştüğü yol ve ilerde beliren ağaç topluluklarını tuvallerine aktaran Diaz de la Pena daima yolda olduğunu, hareket halinde olduğu tarlalarda zamanın geçtiğini ve bu ağaçların altında dinlendiğini söyleyebiliriz. Barbizon sanatçılarının gözünde doğanın yerini şu sözler ile açıklayabiliriz; Dönem içi tarlalar doğal alanlar oldukça değerli bir kaynaktır.

Diaz, ışık alanlarının ve gökyüzü çizgisinin belirdiği, dışarıdan karanlık görünen ormanların iç mekânlarını resmetme konusunda uzmanlaşmıştır. Sanatçının ağaç dallarında yakalamış olduğu dramatik etkiler, çalışmalarının kaotik yapısını ön plana çıkarmaktadır. Akademik tekniğin yanı sıra rengi ve yoğun ve kalın bir biçimde uygulamış olduğu kaba boya dokusunu resimlerinde sıkça kullanmış.

4.1.2.3. Constant TROYON (1810 – 1865)

Görsel 41: Constant Troyon (d. 28 Ağustos 1810 – ö. 21 Şubat 1865, Paris-Fransa)

Fransız asıllı Barbizon Okulu ressamı, kendisini tamamen doğaya adayarak ilk yıllarından beri peyzaj ve hayvanlar üzerine eserler üretmiş. Gelişim gösterip değiştikçe sanatı da gelişmiş ve zaman içerisinde hayvanların ressamı olarak anılmasını sağlamış. Sanatçı dekoratör olarak genç yaşlarında çalışmaya başlamış ve alanın tekniklerini, disiplin anlayışını benimseyerek bu yönde çalışmalar yapmış. Sanatçı 20'li yaşlarında başladığı dekoratör işinde tüm ülkeyi yeniden gezebileceği kadar para biriktirmeyi başardığı zaman, ona birçok deneyimin kapısını açan bu işi bırakarak sanat anlamına ilk adımlarını atmaya başlamıştır.[66]

Sanatçı, Alfred Riocreux adında bir ressamdan kısa bir süre öğrenim gördükten sonra yine onun sağlamış olduğu bir destek ile Barbizon Ekolü sanatçılarıyla tanışması, hayatının kökten değişmesine sebep olmuş, okul içerisinde yer alan sanatçıların çalışmalarından ve mekânın güzelliğine kapılarak bu gruba dâhil olmuştur. Troyon diğer sanatçıların yapmış olduğu taslak, eskiz vb. çalışmaları

[66] https://en.wikipedia.org/wiki/Constant_Troyon Erişim Tarihi: 08.02.2022

gözlemleyerek ve sanatçılarla diyaloglar kurarak onları takip etmeye onların izinden giderek çeşitli çalışmalar yapmış.[67]

Constant Troyon peyzajdan çok hayvanların ressamı olarak bilinmekte. Özelliklede sığır resimleriyle ön plana çıkan sanatçı bu hayvanların yapılarını ve ortam içerisindeki konumları etkileyici bir biçimde izleyicisine aktarmasından kaynaklanır. Sığır çalışmaları genellikle tarla ve göl içerisinde uzakta ya da arka planda yer alan ağaç kümelerinin oluşturduğu bir kompozisyon içerisinde ana unsur olarak göze çarpar.[68]

[67] http://tr.swewe.net/word_show.htm/?446528_1&Barbizon_Okulu Erişim Tarihi: 09.02.2022

[68] https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=74&sold=1 Erişim Tarihi: 10.02.2022

5.1.2.3.1. ‘‘Bataklık’’ (1840)

Görsel 42: Constant Troyon - 1840 ‘‘Bataklık’’

Constant Troyon ne kadar hayvan ressamı olsa da manzaraları, hayvan figürlerinin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Hayvanları ele aldığı çalışmalarında arka planda yer alan mekânı ustaca kullanmasının arkasında ‘‘Bataklık’’ eserinde olduğu gibi doğal manzaralar üzerinden uzmanlaşmış olmasının etkisi büyüktür.

Barbizon civarında resmetmediği mekân kalmayan sanatçı, bölgenin yapısından dolayı sulak alanların olduğunu bünyesinde barındırdığı sanatçıların çalışmalarında da görülmekte. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eserinde de bu etkileri görebiliriz. Çalışma içerisinde izleyiciye küçük bir gölet ve etrafında ağaçlarla çevrili olan bir mekân yer almaktadır. Eser plan olarak zengin bir açısı yoktur, ufuk bölgesine doğru yükselerek daralan alanların etkisinden kaynaklanır. Sanatçı kendisini göletin yakının da mekânından daha alt bir planın konumlandırmış. Bu durum eserin açısını kısıtlayarak, sanatçının sunmak istediği şeylere odaklanmaya itmektedir. Renk olarak yeşil ve mavi tonların ağılıkta olduğu manzaranın ön plana çıktığı çalışmasında, küçük renk planları göze çarpmaktadır, bu alanları yakından incelediğinde onların köylü kadınlar olduğunu görülür. Kadınların hareket halinde bir iş ile uğraştığını

algılanabilir. Dönem içerisinde şartlardan dolayı kadınların belirli günlerde bir araya gelerek çamaşırlarını yıkaması, Bataklık resminin ana unsurlarındandır. Mekân içerisinde insan dışında göletin içinde büyüyen sazlıkların arasında sığırları, arka planlarda da belli belirsiz bir biçimde de görülmektedir. Doğanın sıradan bir anını ele alan sanatçı onu tüm sadeliği ile tuvaline aktarmış.

4.1.2.3.2. ‘‘Orléans yakınlarındaki La Ferté-Saint-Aubin'de Manzarası’’ (1837)

Görsel 43: Constant Troyon "Orléans yakınlarındaki La Ferté-Saint-Aubin'de Manzarası" 1837, 129 x 192 cm

Constant Troyon kendisini peyzaj çalışmaya adamış, bu doğrultuda eserler ortaya çıkarmış olsa da hiçbir zaman peyzaj sanatçısı olarak anılmamış. Sanatçı köyün doğal çiftlik yaşamı içerisinde insanların geçim kaynağı olarak baktıkları hayvanları gözlemleyerek kendi üslubunda tuvallerine aktarmıştır. Hayvan bedenlerini inceleyerek anatomik yapılarını çözümlediği çalışmalar ortaya çıkarmıştır. Belirli bir dönemden sonra resimlerinde peyzajdan çok hayvan figürleri dikkati çekmekte, bu hayvanlar arasında genellikle kümes hayvanları, koyun sürüleri, inek, sığır ve bu sürüleri toplamak için kullanılan köpek figürlerine yer vermiş.

4.1.2.3.3. ‘‘Otlayan İnekler’’

Görsel 44: Constant Troyon - ‘‘Otlayan İnekler’’ 66,6 x 101 cm

Constant Troyon manzaralar dışında hayvanlara büyük bir önem vermiş, onları gözlemleyerek eskiz ve renkli çalışmalarda bulunmuş. Bu hayvanlar arasında en çok ele aldığı sığırlar olmuştur, onlar üzerinde zamanla ustalaşmış ve çalışmaktan büyük bir keyif duyduğunu ortaya çıkardığı çalışma yoğunluğundan anlayabiliriz. Sanatçı kompozisyon değerlerine değer verse de kurallara bağlı değildi, her yaratısında doğallığı aramaktadır. Her iki çalışmasında da ışığın parıltısının sığırların üzerindeki duruşu onların anatomik yapılarını açık bir biçimde görmemizi sağlamaktadır. Ağaç kümelerinin içerisinde çoban ve hayvanların yer aldığı çalışmaları olsa da, ön plana yakın ve ya daha uzaklarda yer alan ağaç kümelerinin olduğu çalışmalarda yapmıştır. ‘‘Otlayan İnekler’’ eserinde ağaç kümeleri resme derinlik katarken ön plandaki koyu değerler ile denge unsurunu devreye geçirmiştir, arka planda çayırın sarı parlak ışı tüm etkiyi üzerine çekse de sığır figürlerine hizmet eden bir plana yerleştirilmiştir. Gökyüzü ise tüm berraklığı ile resmin atmosferik yapısını genişleterek resmin nefes almasını da sağlamaktadır. ‘‘Otlayan İnekler’’ eserinde ise daha puslu bir hava hakimdir. Sanatçı bu etkisi ile bize zaman kavramı hakkında bilgi vermektedir. Burada sığırların beden yapısı, ışık kullanma şekli ve ortamın bizde verdiği hissi huzur olarak tanımlanabilir. Burada ön plana yakın bir konunda kullandığı ağaç kümeleri içerisinde çeşitli ağaç öbeklerinin ışık ile aydınlanasıyla ortaya çıkmaktadır. Ağaçların ortasında

belli belirsiz bir biçimde ele alınmış insan figürü gözümüze çarpmaktadır. Sanatçı bize yaşamın ve insanların olduğunun bilgisini köylü figürü dışında sağ planda, gökyüzü ile ağaçların kesiştiği alanda gözümüze çarpan şato ile de sunmaktadır. Burasının tarihi bir mekân olduğunu ve burada köylülerinde gelip hayvanlarını otlattığını, yaşadığının bilgisini günümüze kadar ulaştırmıştır. Sanatçının Çalışmalarında hayvan figürlerinin yaşamını ve değişen doğal süreçleri aktarmaya çabalamıştır. Özellikle sığırlara karşı büyük bir ilgi duymuştur. Barbizon sanatçıları bu ortamda köylüler gibi yaşarken bir birleriyle sürekli etkileşim halindeydi, buda biri birlerinden etkilenmelerine sebep olmuştur. Ancak grup içerisinde bazı sanatçılar bölgeyi sahiplenip orasını tek yuvası olarak görürken bazıları ise daha uzaklara, yeni ışıklara bulutlara yüzünü çevirmek için çeşitli seyahatler yapmış, bu yeni ufuklardan kazandıkları deneyimlerin sonucunda geri dönen sanatçılar buradaki kırsaldaki ressamlara kazandıkları deneyimleri aktarmıştır. Bu süreç onların bir biri arasındaki bağı güçlendirmiş ve giderek çeşitlenmesine sebep olmuştur.[69]

[69] totallyhistory.com/constant-troyon/ Erişim Tarihi: 16.02.2022

4.1.2.4. Jules DUPRÉ (1811 - 1889)

Görsel 45: Jules Dupré (d. 5 Nisan 1811 – ö. 6 Ekim 1889, L'lsle-Adam-Fransa)

Fransa Nantes'de doğmuş, ilk başlarda babasının mesleği olan porselen fabrikasındaki çalışmalarını sürdürmüştür.

1830'lu yıllarda manzara ressamı olan John Constable**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ın çalışma tarzından ve dehasından etkilenmiş. Ondan doğanın hareketlerinin nasıl ifade edilebileceğini öğrenerek, Southampton çevresinde yer alan geniş düzlükleri, doğal alanları, su, gökyüzü, toprak ve fırtına bulutlarının fırtınalı hareketlerini, rüzgârın yönlendirdiği yeşilliklerin hareketini inceleyip resmederek büyük bir deneyim yakalama imkânı sağlamış. Bu dönem içerisinde edinmiş olduğu bilgileri ve resim anlayışını daha sonraki yıllarda geri döndüğü Fransa'da İngiliz tarzında manzara resim anlayışını sürdürmüş. Sanatçı tüm hayatı boyunca Fransa'nın civarındaki manzaraları ve Barbizon köyünün çevresini, doğasını resmetmiş.

Barbizon çatısı altından toplanan sanatçılar doğayı kendi evleri olarak görmüşler ona sığınmışlar ve ondan beslenerek yaptıkları eserler ile güzelliklerini yaymaya çalışmışlardır. Tek bir alanı benimsemeyip gidebildikleri kadar uzağa farklı ufuklara yelken açmış, her bölgenin havasını tuvallerine işlemişlerdir. Jules Dupré İngiltere'de bulunduğu yıllarda Constable'dan edindiği gökyüzü atmosferi bilgilerini burada kendi kültürü ve iç selliği ile harmanlayarak farklı bir etki yakalamış, bu etkiyi çalışmalarının gökyüzünde görmemiz mümkündür. Constable'ın bulutlarını andıran

ve hissiyatını taşıyan üslup kullanımı resimlerinin büyük bir bölümünü kaplasa da zeminde yer alan unsurları da büyük bir titizlik ile ele almıştır.

Jules Dupré'nin bütün çalışmalarında bir sığınak durumu hakimindir. Bu kimi zaman kalabalık bir sürü, çalışan köylüler, dumanı tüten bir ev ve yanında yaşlı bir ağaç kimi zamanda ‘‘Barbizon Manzarası’’ çalışmasında olduğu gibi ağaç topluluklarının bir ara gelmesiyle oluşan korudur. Çalışmaya uzaktan bakıldığın ilk dikkati çeken ağaçlar ve önünden akıp aralarından süzülerek ilerleyen dere olsa da sağ planda yeşillik üzerinde otlayan sığırlar ve elinde çantasıyla dolaşan çobanda Jules Dupré için önemli bir unsurdur.

Sanatçı özellikle Barbizona yerleştikten sonra burada uzun yıllar kalması onun resimlerine açık biçimde yansımış, özellikle gökyüzü atmosferlerinde ilk yıllarında daha açık tonlarda bir skalaya hakim olan Dupré sonraki yıllarda bu daha koyu mavi tonlarına yerini bırakmış. Boya kullanımdaki yoğunluk eserlerinde rölyef etkisinin oluşmasını sağlamış.

Sanatçı Barbizon Okulunun en dramatik üyelerinden birisi olmuş.[70]

[70] https://www.nga.gov/collection/artist-info.1253.html Erişim Tarihi:02.01.2022

https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=34&sold=1 Erişim Tarihi:02.01.2022

4.1.2.4.1. ‘‘Barbizon Manzarası’’

Görsel 46:Jules Dupré ‘‘Barbizon Manzarası’’ 91,4 x 149,8 cm

Romantizm dönemini de içerisine alan bu süreç te özellikle de Barbizon Okulu sanatçıları için doğayı şu şekilde tanımlamaktalar*, ‘‘Doğa gerçek bir modeldir. Dahası, doğa ve yeryüzü ressam tarafından öncelikli olarak ele alınması gereken ve derin duyguların aktarılmasında araç olan vazgeçilmez bir modeldir.’’(Lucien Freud, ‘‘Constable’’,’’Le Petit Journal des Grandes Expositions’’, (Büyük sergilerin Küçük Dergisi’’), Paris, 2003, s. 3)* (TANDIRLI, Resim Sanatında Doğal Çevre, 2009).

Barbizon bölgesinde belirli bir mekânı tuvaline aktaran sanatçı, mekânın yapısı hakkında da bilgi vermektedir. Doğanın en önemli kaynağı olan suyu, (Görsel 42) ‘‘Bataklık’’ eserinde de görebiliriz, bu Barbizon sanatçılarının civarı resmettiği çalışmalarının tümünde görülmekte. Göletin etrafında oluşan sarı değerler suyun durgun olduğunun bilgisini verirken, Dupré’nin dokuyu ele alma biçimini göstermekte. Sarı değerler ve sol planda kırmızı tonlarında ele alınan tarla resmin sıcak tonlarının ağır basmasını sağlamış bunun dengelenmesi için gökyüzünde mavinin baskın tonlarını kullanmıştır. Gökyüzündeki bu keskin tavır butların ışık ile belirginleşmesiyle çeşitlendirilmiş. Açık ve koyu değerlerin kesiştiği en önemli plan olan ağaç topluluğu, burada ışığın kaynağını gizleyerek ağaçlara vurgu yapmıştır. Barbizon bölgesindeki koruyu ve civarını gösteren sanatçı, dönemin ağaçlarını çeşitliliğini de eserinde göstermekte. Korunun sağ planında sığırlarını otlatan çifti ve

hayvan figürleri görülmekte. Geniş düz plandan oluşan çalışmada en önemli unsurun ağaçlar olduğunu ve içerisindeki tüm elemanların onlara hizmet etmektedir.

Barbizon içerisinde yer alan sanatçılar doğayı yüceltmeye çalışmadılar, onun tüm güzelliklerini ortaya çıkarmak istediler. Doğaya karışı büyük bir hayranlık duymuşlar, bundan dolayı uyum içerisinde yaşamışlar. Bu sanatçılar içerisinde kendisini buraya en çok ait hisseden Constant Troyon olmuş. Sanatçı doğayı kendi evi gibi görmüş köylülerle birlikte işler yapmış ve çiftlik hayvanlarına karşı büyük bir ilgi duymuş. Sanatçı yapmış olduğu eserlerinde sadece doğaya karşı olan sevgisini belirtmeye çalışmış.

4.1.2.4.2. ‘‘Orman Manzarası’’ (1840 - 1842)

Görsel 47: Jules Dupré – 1840-1842 ‘‘Orman Manzarası’’ 39 x 58 cm

Sanatçının **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** adlı eserin olduğu gibi idealize edilmişlikten ziyade, her karesinde yer alan güzellikleri keşfetmeye çalışan üslubu ile dikkatleri çekmektedir. Resminde ağaç toplulukları ve onun çevresine toplanmış hayvan grupları göze çarpmaktadır. Burada ağaçların heybeti tuvalin tamamını kaplarken kullandığı üslubu ile ağaçların formunun etkin bir biçime de aktarılmasını sağlamış. Ayrıca fırça ve boya kullanımındaki yoğunluk anlayışı eserlerinde kalın bir tabakanın oluşmasını sağlarken, rölyef hissiyatını oluşmasına da

sebep olmakta. Dupré'nin renk kullanımındaki seçimi koyu tonlardan oluşmakta, yeşilin tonlarını eserlerinde yoğun bir biçimde kullanmayı tercih etmiş.

4.1.2.5. Étienne Pierre Théodore ROUSSEAU (1812 - 1867)

Görsel 48: Étienne Pierre Théodore Rousseau (d. 15 Nisan, 1812 – ö. 22 Aralık, 1867, Barbizon-Fransa)

Parisli ressam, resim sanatına 14 yaşlarında ustalardan kopyalar yaparak öğrenmeye ve kavramaya başlamış. 1830'lu yıllarda doğaya ve onun güzelliklerine yönelmeye başlamış. Fontainebleau Ormanı'nda doğayı gözlemleyerek tüm çıplaklığıyla resimler yapmaya başlamış. 1840'ların ortalarına doğru Fontainebleau ormanının yakınlarında yer alan Barbizon köyünden etkilenerek bu köye yerleşmiş. Daha sonraki yıllarda ise Jean François Millet , **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve diğer öncü sanatçılarla beraber burada doğayı ele aldıkları Barbizon okulunun temellerini oluşturmuşlar.

Okul içerisindeki çalışmalarında diğer bir manzara ressamı olan John Constable'ın etkileri görülmekte, özellikle gökyüzündeki renk kullanımlarında ve atmosferinde açıkça görülmekte. Rousseau tabiatı, saflık, içtenlik, sevgi ve tüm samimiyetiyle izleyerek bu gözlemlerini tuvale aktarma çabası içerisindeydi. Ancak

yaşamı boyunca anlaşılamayan bir sanatçı olarak kalmıştır.[71] 1850'den sonra ise daha çok nesnel bir bakış açısı izlemiş ve atmosfer etkileri üzerine yoğunlaşmış. Sanatçının değişik dönemlerde yapmış olduğu manzaralardaki farklı mevsimlerin getirdiği ışık etkisini parıltılı renkleriyle kullanması onu İzlenimcilere (Empresyonistler) yakın olan ressamlar arasında yer almasını sağlamış.[72]

4.1.2.5.1. ‘‘Fontainebleau Ormanından Gelirken Gün Batımı’’ (1848-1849)

Görsel 49: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1848-1849 ‘‘Fontainebleau Ormanından Gelirken Gün Batımı’’ 142 x 197,2 cm

Sanatçının yaptığı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eserinde sanatçı çalışmasını ağaçlar ile kuşatmıştır. Bakış açısını ormanın içerisinden dışarıya doğru

[71] https://maksivizyon.blogspot.com/2019/06/theodore-rousseau-ressam.html Erişim Tarihi: 05.02.2022

[72] https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=68&sold=1 Erişim Tarihi:05.02.2022

oluşturan sanatçı, ormanı oluşturmak için kullandığı koyu değerler ile resimde odak noktası oluşturmayı amaçlamış. Tuvalin içerisinde yeni bir çerçeve oluşturan sanatçı, ön plandaki yeşil değerler ile devamında dairesel bir çember oluşturarak gözü ileride duran ağaca yönlendirmeyi amaçlamış. Ağacın ele alınış biçimi sanatçının üslubu hakkında bilgi vermekte bu durum onun kalın boya kullandığını göstermektedir. Bu türden etkiyi gökyüzündeki fırça darbelerinde de görülmekte. Ormanın yüceliği içerisinde incelendiğinde sığırlar göze çarpmakta. Hayvan Figürlerinde çalışmalarında sıklıkla yer ayırmış, genellikle az sayıda hayvandan oluşan figürler kullanmış.

Ormanın her saatte değişen manzarasını kavrayıp resmedebilmek için oduncular köylüler gibi yaşamış. Théodore Rousseau sanatçılardan kopya yaparak başladığı resim sanatına, doğayı gözlemleme ve ona bakarak manzaralar yapmada oldukça acemi ve yeni bir aşamada iken, yapmış olduğu ilk manzaralarla bu türün öncü temsilcilerinden olmuş. Doğa tasvirlerindeki vahşi ve onu denetlenmeyen bir güç olarak göstermesi birçok romantik sanatçıya esin kaynağı olmuş ve beslemiş. Barbizon köyüne yerleştikten sonra sanatçının eserlerinde daha çok dingin bir havanın ağır bastığını söyleyebiliriz. Özellikle Barbizon bölgesinde il yıllarda yaptığı çalışmalarda tarla resimlerine ve eskizlerine ağırlık vermiş, bunlardan en önemlisi ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’ eseridir.

4.1.2.5.2. ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’ (1832)

Görsel 50: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1832 ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’

Theodore Rousseau tarlaları resminin ana unsuru olarak kullanıyordu. Köylülerim geçim kaynağı olan toprak onun çalışmalarında renkli bir dünyaya dönüşüyordu. Belirli sınırla ile belirlenen kişisel bölgeler her yıl farklı ürün edilerek hasat ediliyor işleniyor ve emek harcanıyordu, sanatçı tüm bu değişen süreci izlerken kendini bu görüntüyü resmetmekten alıkoyamamış ki ortaya böylesi bir çalışma çıkmıştır. 1832 yılının yaz aylarında yaptığı ‘‘Tarım Arazisi ile Peyzaj’’ resmi belirli bir düzen içerisinde konumlandırılmış sanki birisi tarafından özenle renklendirilmiş tarlaların tuval üzerindeki görünümünden oluşurken, çevresindeki manzarayı da tüm bu olaya dâhil ederek kompozisyonun elemanlarını çeşitlendirmektedir. Dönem içerisinde alt tabaka ile yoğun bir biçimde zamanlarını geçirirken onlara tepeden bakmak yerine onlar gibi yaşadılar. Köylünün o zamanda neler yaşadığını şu şekilde açıklayabiliriz;

> *‘‘Fransa’da… 1789 Devrimi’ne dek feodalizm, mirasçılarının soyluluk ve ünvanlarını korumaya yönelik bir çaba içerisinde varlığını sürdürmüştür. Kırsal bölgelerde sahip olunan topraklar var olan serflerin sayısına bölünerek ya da köyün ortak mülkiyetinde olan ova, mera ve tarıma açılan ormanlık alanların küçük parçalara bölünerek köylüye kiralanması sonucu feodal soyluluk toprak rantını kendi elinde tutmuştur. Diğer yönden topraksız serfleri toprağa bağlı*

> *kılmanın ve onları köleleştirmenin yolunu da açmış oluyorlardı'' (* (Neslihan. Ö, 2020, s. 599)

Sanatçılar ise köylü ve alt tabakanın yoğun bir biçimde maruz bırakıldığı bu yorucu süreç sonucunda ayaklanmanın en güçlü kalkanı oldular.

Theodore Rousseau köylülerin tarlalarını en açık biçimde ele alan sanatçıdır. Çalışmada ön planda sarı tonlarında toprak bize yol açan sanatçı bakış açısından tepeden bu araziye baktığını net bir biçimde göstermektedir. Alt planlara indiğimizde ince detaylandırmalardan uzak, kendine has bir üslup ile tarlalarda kendimizi buluyoruz, bazıları sürülmüş ekime hazır beklemekte, bazıları ekilmiş bazıları ise beklemekten yeşermiş bir birinden farklı dokular ve renkler ile görsel bir çeşitlilik sunmaktadır. Bu çeşitliliği sol planda yoğun bir biçimde ifade edilen orman koyu tonları ile desteklemektedir, resmin en koyu planını oluşturmakta ancak resmin geneline baktığımızda koyu ve orta değerlerin yoğun olduğunu görmekteyiz. Ağaçların hizalanışı bizi ilerideki tepeye oradaki yeşil tarla planlarına ve ormana yönlendirirken gözümüzü orada ki binalara iliştirir. Burada bir yerleşim yeri olduğunu resmin içerisine girdikten sonra algılaya biliyoruz, sanatçı insanların yoğun yaşadığı yeri ve doğayı bir birinden ayırmıştır. Doğaya büyük değer verirken binaları kolay bir biçimde göze çarpmayacak bir plana ve detaya girmeden birkaç fırça darbesi ile belirtmiştir. Alt mekânı olabildiğince planlara ayıran sanatçı gökyüzünde daha basit bir tavır takınmış, koyu ve açık alanlar ile atmosfer üzerinden de derinliği yönlendirerek zenginleştirmiştir.

4.1.2.5.3. ‘‘La Faucille'den Mont Blanc Manzarası’’ (1865)

Görsel 51: Étienne Pierre Théodore Rousseau - 1865 "La Faucille'den Mont Blanc Manzarası"

Sanatçının ‘‘La Faucille'den Mont Blanc Manzarası’’ çalışmasında izleyiciyi bir tepe manzarası ile karşı karşıya bırakan sanatçının burada yıllar boyunca edindiği deneyimi görmekteyiz, daha yalın geniş planlardan oluşan büyük yeşil orman resmin büyük bir kısmını kaplamaktadır. Aynı zamanda açık koyu değerleri barındıran ana unsur konumunda kullanılmaktadır. Burada Kuzeyli sanatçıların benzer etkileri olduğunu söylememiz mümkündür özellikle, P. C. Skovgaard ‘ın yapmış olduğu çalışmalar ile benzerlik taşır. Çalışmaya uzaktan bakıldığında iki plana bölünmesi, gökyüzü atmosferinin yalınlığı, zeminde sade ve değişmeyen unsurlara yer verilmesi ve de olası bir sesin oluşacağına dair bir belirtinin olmaması resimde derin bir sessizlik yaratırken izleyicide yoğun bir sakinlik hissiyatının oluşmasını sağlamaktadır.

4.1.2.6. Jean François MILLET (1814 - 1875)

Görsel 52: Jean François Millet (d. 4 Ekim 1814 - ö. 20 Ocak 1875, Barbizon-Fransa)

Fransız Barbizon ekolü kurucularından olan ressam Jean François Millet 1814'te Greville yakınlarındaki Gruchy'de doğdu. Ailesi çiftçilerinden Jean-Louis-Nicolas ve Aimée-Henriette-Adélaïde Henry Millet çiftinin ilk çocuğu olarak doğmuş. Gençliğini ailesinin yanında tarlada, saman ve toprağı işleyerek geçimlerini sağlamaya yardım ederek geçirmiştir. Doğaya karşı duyduğu sevgi ve ilgi onu toprağı büyük bir emek ile işleyen köylülere, durmak bilmeden hareket eden hayvanları gözlemlemeye yöneltmiş. Ardından da bu görüntüleri kâğıtlarına, tuvallerine aktarmaya başlamış.

1840'lı yılların ortasında kendisinin de ilişkilendirildiği Barbizon Ekolü sanatçılarından **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Charles Jacques ve Étienne Pierre Théodore Rousseau gibi ressamlarla doğanın içinde çalışmalar yapmıştır.

Tüm resimlerinde; *''Millet... sade ve basit bir köy yaşamının bir anını yakalamak istemiştir'' (Sanat Magazin 2012).* (Neslihan Ö, 2020)

Bunun sonucunda geliştirdiği üslubu ile dönemi içerisinde yeni bir hareketin başlangıcını oluşturmuş. *''Dolayısı ile ressamın, ressamdan öğrendikleri zorunlu olarak bir sonraki kuşağın yetkinliğine rol oynamaktadır''.* (AVCI, s. 100)

Geliştirdiği teknik ve üslup kullanımları ile izlenimcilik akımının oluşmasını sağlamış ve en önemli öncülerinden birisi olmuş. Dönem içerisinde birçok sanatçının da maruz kaldığı ve beslendiği gibi Millet de 1848 devriminin sonuçlarından etkilenmiştir. Köylü figürlerinin çalışmalarında bu denli büyük çapta girmeye başlaması, bulunduğu bölgenin şartlardan kaynaklanmaktadır. Resimlerinde yoğun olarak insan ve hayvan figürlerinin bir arada görüldüğü çalışmalar yapmıştır. Köylü figürlerin hayvan gütmelerini ya da tarla görüntülerinden oluşan çalışmalarının yanı sıra bir dizi çiçek çizimleri ve resimleri de bulunmaktadır. Yaşamının neredeyse tamamını Barbizon'a adayan sanatçı, burada resimler üreterek geçirmiş.[73]

4.1.2.6.1. ‘‘Saman Yığınları, Sonbahar’’ (1874)

Görsel 53: Jean-François Millet 1874 "Saman Yığınları, Sonbahar" 85,1 x 110,2 cm

Sanatçının ‘‘Saman Yığınları, Sonbahar’’ çalışmasını yaşadığı köyün çevresinde oluşturduğunu söylememiz mümkündür. Eserin genel sarı tonu mevsimin yaz olduğunuz açık bir kanıtıdır. İlk dikkat çeken unsurların büyük saman yığınları

[73] https://www.wiki.tr-tr.nina.az/Jean-François_Millet.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

olduğu söylenebilir, çalışmanın büyük bir kısmını kaplayarak merkezi bir konumda yer alan saman yığınlarından oluşmakta. Köylünün özellikle kışın hayvanlarını beslemek için önemli gıda kaynağı olan samanlar, dönemin şartları ve geleneksel toplama biçimi eserde estetik bir duruş ile karşımızdadır. Heybetli yapıları çalışmada gücü, yüce olma durumuna vurgu yaparken, arka planda gökyüzünde dolaşan karanlık bulutlar bunu pekiştirmektedir. Saman yığınlarının arka planını incelediğimizde başakları biçilmiş hasat edilmiş tarlalar görülür. Sağ planda köyün parçası olan binaları ele almış bu ön planda otalayan koyunların ve başlarında duran çobanın, olası fırtınadan dolayı eve dönüş yolunda olduğuna işaret etmekte. Koyunlar arka planda ön plana doğru dağınık bir biçiminde resmedilmiş. Köylülere ve hayvanlara büyük bir önem veren sanatçı özellikle koyun sürülerine çalışmasında sıklıkla yer vermiş, bunlardan bir diğeri ‘‘Koyun sürüsü ve Mehtap’’ isimli eseridir.

4.1.2.6.2. ‘‘Koyun sürüsü ve Mehtap’’ (1856 - 1860)

Görsel 54: Jean François Millet 1856-1860 "Koyun sürüsü ve Mehtap" 45,3 x 63,4 cm

Millet’nin ‘‘Koyun sürüsü ve Mehtap’’ eserinde akşam vakti Barbizon ve Chailly bölgeleri arasında kalan yarım ayın ovayı esrarengiz bir biçimde aydınlatarak mekana ışık tutmaktadır. Köylünün yaşamak için hayatta kalma mücadelesinin bir görüntüsü olan bu çalışma, mekânın bilinmezliği ile tüm sıkıntıları da içerisinde

saklamaktadır. Bütün gün boyunca dışarıda kırlarda hayvanların otlaya bilmesi için oradan oraya koşan, onları yönlendiren ve olası bir sorun karşısında ilgilenen, mevsim şartları ne olursa olsun tüm bu süreci her gün yaşamak zorunda olan çobanın bu zorlu günün ardından karanlığın getirdiği yorgunluk ile ağıla, eve koyun sürüsünün getirdiği çalışmaya bakmaktayız. Karanlık burada birçok unsuru gizlerken sessizliği sakinliği de farklı bir biçimde dile getirmektedir. Sanatçı gökyüzünde ayın aydınlatması ile gördüğümüz tatlı bir mavi rengini kullanmış, gökyüzünde ise ay ışığını vurduğu küçük bulut kümesi göze çarpmaktadır. Bunun dışında birkaç küçük yıldız ile sade bir atmosfer oluşturmuştur bu durum tüm ilgiyi sopasını tuttuğu elini yukarı doğru kaldıran çobana ve koyun sürüsüne yönlendirmekte. Mekânın içerisindeki unsurlardan mevsimin kış olmadığını ve koyun sürüsünün eve havanın oldukça geç bir saatte geldiğini düşündüğümüzde mevsimin yaz, hasat sürecinde olduğunu söylenebilir. Bu ortamda çeşit çeşit hayvanın seslerinin olduğunu cırcır böceklerinin o sesi belki de sanatçının bu çalışmayı oluşturmasında etken olmuştur. Sanatçı bu çalışmasında diğerlerinden farklı, içsel bir dünyaya götürür. O büyülü tat tümgün boyunca çalışan köylülerin akşam olduğunda bütün yorgunluğunu alıp götürür karanlığın içerisine. Her çalışmasında olduğu gibi köylünün yüzleştiği süreci ve akışı koyun sürüsü ile birlikte ele almıştır. [74]

[74] https://tr.hrvwiki.net/wiki/Jean-François_Millet Erişim Tarihi: 17.02.2022

4.1.2.7. François Louis FRANÇAIS (1814 - 1897)

Görsel 55: François Louis Français (d. 17 Kasım 1814, Plombières-les-Bains-Fransa – ö. 28 Mayıs 1897, Paris-Fransa)

17 Kasım 1814 doğumlu olan Fransız manzara ressamı, küçük yaşlarından itibaren bir kitapçıda, kitap kapakları için gravür çalışmaları yapmış. Gravür çalışmaları ileriki yıllarda Barbizon okulundan olan Corot gibi sanatçıların çalışmalarına yer vermesiyle kendisini doğaya ve dışarıda resim yapmaya doğru başlamış. Bu çalışmalar onu Barbizon sanatçılarına ve bölgeye yaklaşmasını sağlamış. Hayatı boyunca peyzaj resimlerine ağırlık veren sanatçı, kendi tarzını bulması için doğa içerisinde uzun saatlerini geçirmiş. Resimlerinin geneline ağaç figürleri hâkim iken bazı çalışmaların içerisinde dere ve su kenarında insan figürlerine, uzaklarda yer alan köy yaşamını gösteren binaları açık bir şekilde görülmekte. [75] Sanatçının mitolojiden aldığı konuları resmettiği çalışmaları da bulunmaktadır.

[75] https://www.universalis.fr/encyclopedie/francois-louis-francais/ Erişim Tarihi: 11.02.2022

Tüm sanatçıların uzun yıllar boyunca uğraştığı şey kompozisyon kullanımıdır bunun için çalışmalarını yapacakları açıyı özenle seçmiş, bu söylem manzara sanatçıları içinde geçerlidir. Freud'un söylemi açısından bakıldığında; ''Bir ressamın ilk önce ulaşması gereken şey etrafını saran doğal çevresini etüt edebilme becerisine ulaşmasıdır.'' (FREUD, 2003, s. 3) bu Barbizon sanatçıları için yaşamlarının bir tür yasası, vazgeçemedikleri çeşitli güzelliklere gebe olan malzemeleridir. Bazı sanatçılar romantik üslubun gereklerine sıkı sıkıya bağlı kalıp eserlerini bu kurallar çerçevesinde oluşturmuş ve geliştirmiştir. James Ward doğanın yüce olanı ön plana çıkarmak için onun ezici gücünü ön plana çıkarmaya çalışmıştır, bunun sebebi ise romantizm getirdiği unsurlara sıkı sıkıya bağlı kalmasından kaynaklanmaktadır. Barbizon da ise bu durum daha naif bir tavır almıştır.

4.1.2.7.1. ''Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere''

Görsel 56: François Louis Français "Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere" 101,3 x 76,2 cm

Barbizon okulu içerisine girdikten sonra sanatı değişen ve gelişen sanatçı, dönem içersin de yapmış olduğu eserlerinde büyük bir sakinlik ve dinginlik görülmekte. Bu durum resimlerini yapmak için seçmiş olduğu dere kenarlarının, doğası gereği oluşturduğu ıssızlığın, yarattığı sessizlikten kaynaklanmaktadır. Örn,

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'' adlı eseri bu etkileri barındırmaktadır. Dikey bir kompozisyon olarak ele alınan eser ruhani ve ilahi bir duruşu simgelemekte, doğanın en önemli unsuru olan ağaçları ve onların yaşam kaynağı olan suyun akışını doğal bir biçimde ele almış. Ormanın iç planından yüksek bir plana doğru bakışı ele alan sanatçı bu sayede açık ve koyu planları etkili bir biçimde ele almış. Ön plandalar da yer alan derin koyu alanlar, arka plandaki yeşilin canlı tonları ile etkileşime geçerek resmin içerisindeki derinliği sağlamakta. Çalışmanın genelinde titiz bir üslup olduğu görülmektedir, bu özellikle ağaçların yapraklarında ve suyun akışının ele aldığı kayalıklarda görülmekte. Mekânın dinginliğini bozan yine insan ve hayvan sürülerinin sesleri olmuş. Koyun sürüsünün her an arka plandan yeşilliklerin içerisinden belli belirsiz görünümleri ile izleyicide mistik bir hissiyat yaratmaktadır. Diğer çalışmalarının aksine ‘‘Saint-cergues'den görülen Mont-blanc'' eseri ise yüksek bir tepeden geniş açılı manzarayı göstermektedir.

4.1.2.7.2. ‘‘Plombières yakınlarındaki Ormandaki Dere'' (1869)

Görsel 57: François Louis Français – 1869 "Saint-cergues'den görülen Mont-blanc" 128 x 162cm

Romantik sanatçıların yapmaya çalıştığı doğanın yücelik kavramının ön planda tutma hareketine dâhil olmayan sanatçı, daha çok doğanın gerçek heybetini

doğal bir biçimde gözünün görebildiği güzellikleri ve büyüklüğünü tuvaline doğallığı ile aktarmaya çalışmıştır. Çalışmayı incelediğimizde yüksek bir tepeden manzarayı ve ufukta yer alan dağlara kadar doğayı önümüze açık bir biçimde sunmaktadır. Sanatçı yüksek bir planda olmasına rağmen daha yüksekte olduğunun bilgisini bize seçmiş olduğu açı ve ön planda bulunan alçak, yüksek alanlar ile vermekte. Bizi doğanın çeşitli unsurları çözümlemek ile baş başa bırakıyor daha ilk adımı attığımızda. Sağ planda daha aşağılardan yukarlara kazan uzanması, gelişmesi yıllarını almış olan bir ağacın yeşil yaprakları gözümüze çarpıyor, solda ise özenle işlenmiş irili ufaklı kaya parçaları yer alıyor bu plan sanatçının bulundu plandır bu tepe kıvrılarak bir alt plana iniyor bunun hissiyatını bize derinlik etkisi renk kullanım biçimi ile vermektedir. İlerideki bu tepecikte ise keçiler göze çarpmakta, çalışma içerisinde canlı hareketliliği sağlayan tek elemandır. Keçilerin sakin yapısı kendilerini doyurmak için içlerinden gelen otlama güdüsü izleyiciye ortamda hiçbir sorun, tehlike olmadığının sinyallerini vermektedir.

Otlayan keçilerin arkası sıra yatanları görmekteyiz ilerideki güzel manzaraya doğru dönmüşler bize ne kadar güzel bir yer olduğunu ifade edercesine vurgu yapmaktalar. Sol planda dikey unsur olarak kullanılan iki çam ağacı, sol plandaki çam ağaçları ile kaplanmış olan dağın bir bölümü ile dengeleri sağlamaktadır. Aslında ikisi de resmin içerisinde yer alan yön hareketlerine hizmet edecek biçimde gösterilmiştir. Ağaçlar dikey duruşları ile arka planda kullanılan düz yüzeyler sayesinde gökyüzündeki aya yönlenmektedir. Zaman dilimi gündüz ancak bazı dönemlerde, güneşin ışıl ışıl parladığı bir anda bile gökyüzünde ayı görmemiz mümkündür, sanatçı bu olayı etkili biçimde kullanarak, suyla karanın birleştiği kesime bulutlardan sıyrılarak toprağa düşen ışığın görüntüsünü sağ plandaki yol kıvrımına doğru yönlendirerek aslında resim içerisinde ustaca kullanılmış doğal bir kompozisyon oluşturmuştur.

4.1.2.8. Charles François DAUBİGNY (1817 - 1878)

Görsel 58: Charles François Daubigny (d. 15 Şubat 1817 – ö. 19 Şubat 1878, Paris-Fransa)

Fransız Barbizon Ekolü Ressamı Charles François Daubigny 1817'de Paris'te ressam bir ailede doğmuş. Charles Francoisay Edme'nin oğlu olan Paul Delaroche'dan resim dersleri almış. Babası Edmond François Daubigny klasik manzara ressamı, amcası ise minyatürcü Pierre Daubigny'dir. Sanatçının ilk sanatla tanışması ailesi tarafından daha içten ve sıcak bir ortam içerisinde gerçekleşmiş. Gençlik yıllarında kitapları resmederek kendisini geliştirmiş, belli bir dönem boyunca gravür alanında eğitim almış ardından iki gravür albümü yayınlayarak kendi sanat anlayışını şekillendirmeye başlamış. Dönem içerisinde hocası olan Victor Bertin'inkine yakın bir üslupla Paris ve Napoli'ye ait manzaraları tuvallerine aktarmış.

Charles François Daubigny ise Ward'ın tam zıddıdır. Sanatçının eserleri olabildiğinde yalın ve düz yüzeyler üzerinde çeşitli ağaç kümelerinden oluşan manzaralar görülür. Daubigny'de çalışmalarında özellikle Barbizon görünümlerine yer vermiş, diğer sanatçılarla etkileşim halinde bulunmuş ve Fransa'nın Auvers-sur-Oise bölgesine taşınmış, burasının sade doğasında ve göletlerinden etkilenmiş. Bu sanatçının sanat hayatının dönüm noktasını oluşturmuştur. Güneşin yükselerek köyün üzerine düşen ışıkları, suya düşen yansımalar ve akıp giden nehirleri ona sanattaki heyecanı yaşatmış içerisindeki tutkuyu harekete geçirmiştir.

Manzara resminde ilk yıllarda geleneksel tarzda resim yapmış, ancak bu, 1843'ten sonra doğada dışarıya çıkarak çalışmak için Barbizon'a yerleştiğinde tüm sanat anlayışı değişmiştir. Sanatçı kendi akranları gibi Paris ve Fontainebleau Ormanının doğal yapısından ve güzelliğinden etkilenerek burada bir dizi resimler ve taslaklar çizmiştir.[76]

1857'de Seine, Marne ve Oise nehirlerini keşfederek ‘‘Küçük Kutu’’ (Le Botin) lakabındaki stüdyo teknesini almıştır. İngiltere'yi ziyaret etmesi onun farklı manzara ve atmosferler üzerinde çalışma fırsatı yakalamasını ve gökyüzü atmosferlerinin gelişmesini sağlamış.

En önemli resimlerini 1864 ve 1874 yılları arasında resmetmiş, bu yıllar arasında yapmış olduğu resimler ağırlıklı olarak ağaçlar, nehir ve birkaç tane hayvan figürünün yer aldığı ve titizlikle tamamlanmış olan manzaralardan oluşmakta. Resimlerindeki yoğun yeşil kullanımı ve su görüntülerinden oluşması küçük teknesinde resim yapmak için çok fazla vakit geçirdiğini göstermektedir.

---

[76] https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=29&sold=1 Erişim Tarihi: 12.02.2022

4.1.2.8.1. ‘‘Tekneler’’ (1865)

Görsel 59: Charles François Daubigny – 1865 ‘‘Tekneler’’ 36 x 67 cm

Sanatçının stüdyosunu oluşturan tekneden çevresinin manzarasını ele aldığı mekânı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**eserinde açıkça görülmektedir. Burada sanatçı kendisini teknenin içerisinde değil dışarısında ele aldığı manzara içerisinden tekneye bakışı ile bize bulunduğu mekânı açıkça göstermekte. Kullandığı teknik gökyüzünde belirgin biçimde görülmekte, fırça darbeleri lekesel alan kullanımı ve ardından kaynaştırma yöntemi ile yumuşak değerlerin oluşmasını sağlamış. Göletin sağ planındaki ağaç grubu resmin en koyu bölümünü oluşturmakta, kompozisyon olarak kapalı bir yapısı olan eserde yatay bölümler yoğun bir biçimde ele alınmış. Ancak bu yataylığı teknenin direkleri bozarak gökyüzündeki hareketli yapıya yönlendirmektedir. Çalışmanın sakin bir manzarayı göstermektedir.

4.1.2.8.2. ‘‘Nehrin Kıyıları’’ (1868)

Görsel 60: Charles François Daubigny - 1868 "Nehrin Kıyıları" 40.96 x 73.34 cm

Bölgenin içerisinde bulunun nehirlerden birisini ele aldığı çalışmasında, açık ve koyu değerler net bir biçimde ele alınmış, bu sanatçını plastik değerlere verdiği önemi ve bilgisini göstermektedir. Nehrin belirli bir kısmını çalışmasında ele alan sanatçı, suya düşen mekânın yansımasını olduğu gibi ele almış, bu durum onun çalışmayı mekânın içerisinde ışığın altında gerçekleştirdiğini göstermektedir. Çalışmalarının içerisinde yeşilliklerin arasında ya da suyun içerisinde çeşitli hayvanları ele almış özellikle bu çalışmasında sol planda iki tane kahverengi sığırı ele almıştır. Sığırların ön plana çıkmasını sağlayan, arkalarındaki koyu plandan oluşan ağaç topluluğudur, bu resmin içerisindeki espas etkisini arttırırken alan içerisindeki en koyu değerlerin oluşmasını sağlamış. Bu koyuluğu bozan tepenin üst kısımlarına düşen sarı ışık etkileridir. Işığın kaynağını gökyüzündeki bulutların hareketlerinden ve gökyüzü atmosferinden görülebilir. Nehrin karşısında ise köylüleri belli belirsiz bir biçimde görmekteyiz. Bölgenin iklim şartlarından dolayı çalışmalarında puslu bir etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz, sanatçının bu bölgede yaptığı çalışmaların tamamında bu türden etkileri görmemiz mümkündür.

4.1.2.8.3. ‘‘Gylieu’nun Göletleri’’ (1853)

Görsel 61: Charles François Daubigny – 1853 "Gylieu’nun Göletleri" 99,7 x 62 cm

Charles François Daubigny yaşamını yaşam sürecini ve bu süreçte gelişen düşünce yapısını Rus şair Zhukovsky’ın şu söyleri ile açıklayabiliriz;

> *‘‘Beni kuşatan, beni bulutlarla, kayalarla birleştiren şeye kendimi teslim etmeliyim; olduğum şey olmak için. Bir başıma olmalıyım, doğayla iletişim kurmak için.’’* (Wolf, 2015, s. 47), (KIZIL, 2018, s. 85)

Bu söylem elbette ki tüm sanatçılar için geçerlidir ancak. Barbizon sanatçıları uzaklardaki ufuklara gitmiş olsalar da kendilerini hep izole ettiler diğer herkesten sıyrıldılar, çünkü onlar gösterişten uzak sıradan olmayı seçmişlerdi ve onlar bu ağaçların yeşil yaprakları ile kaplı koca kafeste, gökyüzünden düşen ışığa ve sonsuz güzellikteki doğaya ait olmayı seçmişlerdir.

‘‘ Gylieu’nun Göletleri’’ eserinde bölgeyi, ressamın açısından görülmektedir. Bu eserini küçük atölye teknesinden yaptığının bilgisine sahibiz, gölün orta kısmından ortamı düz bir bakış açışı ile ele alan sanatçı mekânın değerlerine etkin bir biçimde değinmiştir. Hızlı çalışma biçimini geliştirerek kullanan sanatçı eserlerini bulunduğu süre zarfında oluşturarak sonradan üzerinde detaylandırmalarda bulunmaktadır. Eserin içerisinde yoğun bir sessizlik hakim iken sanatçının da bu mekân içerisinde söz konusu eserini yaratırken sessiz ve yavaş hareketlerde bulunduğunu, gölün içerisindeki iki

balıkçıldan anlamamız mümkündür. Resmin içerisindeki tek farklı unsur bu iki kuştur, Daubigny çalışmalarında genellikle alt planlarda hayvan figürlerine yer vermekten büyük bir keyif almaktadır, özellikle göl çalışmalarında ördeklere önem vermiştir. Göl içerisinde açık koyu değerleri dengeli kullanılırken renk değerleri arasında dikkat çeken bir farklılık bulunmamaktadır. Yeşilin belli bir ton skalanın hakim olduğu çalışma kendimizi de la Pena'nın çalışmalarında olduğu gibi bir orman ile çevrili hissetmemize sebep olmaktadır. İlerideki alana baktığımızda sağ ve sol tepeler olarak iki plan kullanmıştır. Bu tepelerin suya yakın yerlerinde ağaç ve yapraklı çalıların oluşturduğu koyu alanlar resim içerisindeki hacmi ve yön gibi unsurları olaya dahil etmektedir. Sanatçı suyun durağan bir bölgesinde olmasına rağmen bize ağaçların altında suyun ilerlediğinin bilgisini vermektedir. Bu planda ağaçların gökyüzü ile kesiştiği alanda arkada belli belirsiz bir dağ silueti görülür bu resmin derinlik etkisini arttırmış, gökyüzünde yalın bir tavır takınan sanatçı burada tün dikkati güneşin parlak ışıklarının düştüğü suda, karınlarını doyurmak için gününü geçirmeye çalışan iki balıkçıl kuşu bulunmaktadır.

BÖLÜM V

5.1. KİŞİSEL UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın içerisinde bahsedilen manzara resimleri tarihsel, belli bir bölgeye ait görünümler, yaşamını deniz üzerinde geçiren sanatçıların su ile elde ettiği deneyimler sonucunda ortaya çıkardığı çalışmalar, yaşadıkları travmatik, acı dolu olaylar neticesinde yaratılan eserler ve belli bir yapısı olan doğanın yüceltilmesi ve kendi güzelliğinin ortaya çıkarılması üzerinde durulmuştur.

Uygulama çalışmalarımın ortaya çıkışında, yaşadığım bölge, durum, şartlar ve düşünce yapısı olduğu söylenebilir. Söz konusu olan ressamlar ile benzerlikler taşımasından kaynaklı bu alanı ele alarak günümüzün önemli sorunu olan insan doğa ve hayvan sorunlarına vurgu yapmaktır. Bu durum beni onların sorunlarını irdelemeye çekerken kendi yaşamakta olduğum alanın toprağın, insan ve hayvan üzerinde gerçekleşen amansız mücadelesine, kısaca günümüzün giderek derinleşen doğa sorununu kendi yaşadığım deneyimleri, doğa içerisinde büyük bir mücadele veren hayvanları kendi doğal alanlarında onların içsel çığlıklarına kulak verip durumu görünür kılma çabamdan kaynaklanmaktadır.

İçerisinde yaşadığımız doğanın parçası olan manzaralar hepimizin bakışında da olsa da her birey kendi açısından yaklaşarak ele almaya ve çeşitli durumla dikkat çekmeye çalışmışlardır. Burada doğanın doğaya ait olduğunu hayvanların ve canlıların onun ile beslendiğini ve insanın bu unsurdaki gelişen davranış biçimine vurgu yaparken, doğanın değişken halleri ele alınmıştır.

5.1.1. ‘‘Tepeden Bakış’’ 2021

Görsel 62: Serhat Biltekin – ‘‘Tepeden Bakış’’ 80 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021

Bu eserde tepeden bakış ile ova manzarasını görülmektedir. Mekânın ön planında manzara içerisinde ise kümes hayvanı olan iki horoz etkin bir biçimde ele alındığı görülmektedir. Horozların, mekân içerisindeki unsurlardan daha detaylı bir biçimde ele alınmış olması onların odak noktası olmasını sağlamıştır. Herkesin bildiği üzere, horozlar hemen hemen her bölgede yaşayabilecek yapılara sahiptirler, diğer bir yandan bu durum onları insan için açık bir hedef yapmaz. İnsanlar ulaşamadığı, gözden uzak olana karşı ilgi duymuş ve onu arzulamaktan kendini alıkoyamamıştırlar. 17. 18. yüzyıllar da av natürmortları olarak ortaya çıkan eserlerde, çeşitli hayvanların cansız bedenlerine yer verilirken, belli bir güçlenme sürecinden sonra bu çalışmalar içerisinde canlı hayvan figürleri yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Bu düşünce yapısı altında ortaya çıkartılan eserlerde ölü ve bazı çalışmalarda canlı olarak kullanılan hayvan figürleri, doğrudan üst zümreye gönderme yapmaktadır. Soylu kesim söz konusu dönem içerisinde bu irite edici görüntünün altında yatan mesajı algılayamamışlar, çalışmaları büyük salonlarda sergilemeye devam etmişler.

Burada kullanılan hayvanlarında bu türden bir ifadeye yer verilmiş, horozların duruş ve hareket biçimlerinden, birbirleri ile kavga halindeler.

İnsanlar horozları belirli bir alan içerisine alarak dövüştürülen horozlar, burada ise kendi kümeslerinden oldukça uzakta, doğanın içerisinde görmekteyiz. Kavgaya girdiklerinde birbirlerine karşı duydukları öfke ve galip gelme durumu onların benliklerini kaybetmelerine, bulundukları tepeye kadar gelmelerine ve hatta durumu biraz daha zorlarsalar buradan aşağıya düşeceklerinin bilgisi verilmiştir. Söz konusu durum ile insanların hırsları karşısındaki aç gözlülüklerine işaret edilmiş. İnsanların kazanma arzusu kadar sürdürmekte ve gözü hiçbir şeyi görmemektedir. Ancak buradaki ayrım bunlar hayvandır, insandan daha az zeki olan canlılar ile aynı ilkel güdülere sahip olduğunu ve aç gözlülük dürtüleri karşısında benliğinin kaybedilmesine işaret edilmiş.

5.1.2. ‘‘Karasaban’’ 2021

Görsel 63: Serhat Biltekin ‘‘Karasaban (Boyunduruk)’’ 70 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021

Çalışmanın temelini oluşturan tarla manzaraları, sanatçının kendi yaşadığı bölgenin doğasını yapısal özelliklerini taşımaktadır. Fakat bu türden etkileri günümüzde her alanda ve birçok eserde görmemiz mümkündür. Bunun sebebini ise gelişen tarım biçimlerine, toprakların dengesiz kullanılmasına ve düzensiz bir biçimde yapılan arazi satımlarına bağlamaktadır. Resimde kahve tonlarında ele aldığı karlı toprak örtüsü çeşitli tümsekler ve düz sürülmekte olan alan üzerinde iki tane siyah öküz bulunmaktadır. Öküzlerin bedenleri incelendiğinde onların hareket halinde

olduğunu görmekteyiz, ancak öküzlerin bağlı oldukları boyunduruğun ucundaki sabanın tarlayı kabartarak havalandırmasını sağlayacak olan tırmık kısmının kopmuş olduğunu açık bir biçimde görmekteyiz. Burada sabanın kırılmasını, gelişen tarım biçimleri karşısında insanların, ilkel dönemlerden itibaren kullandığı hayvanların içgüdüsel güçlerinin yıpratıcı bir sonucunu göstermiştir.

Sabanların üzerlerine çeşitli ağırlıklar konularak onların toprağa daha fazla saplanmasını ve öküzlerin gücü ile çiftçinin yönlendirmesi ile toprağın kabarmasını sağlamaktalar. Burada insan figürünün olmayışı, sabanın yere saplanmış olduğu yerinin kopması öküzlerin bulundukları alandan uzaklaştığını söylenebilir. Kopan saban ile yollarına devam eden öküzler sakin bir yapıda görülmektedir. Çünkü uzak bir bölgeden buraya gelmişler, sakinliklerini yorgunluk olarak algılamaktayız. Hayvanların bunun koptuğu sırada büyük bir telaş ile kaçtığını, bağlı oldukları boyunduruk kaynaklı olarak hareket etmekteler. İki hayvanın normal şartlarda sadece tarlayı sürerken veya arabayı çekerken aynı hareketlere maruz kalması dışında burada uzun süredir bağlı olduklarını görmekteyiz. Bu insanların kendi çıkarları için birçok şeyi göz ardı edebileceklerini, kendisinin hisleri dışında diğerlerine değer vermemişlerdir. Hayvanlar kendi yaşadıkları bölgeden uzaklarda, tarla olarak kullanılan alanlarda onları durdurabilecek bir engel olmadan hareket halinde ele alındığı görülmektedir. Arka planda kullanılan düz alanlar, ovalar ya da kırsal yaban hayatına yakın görünümler yerine burada çeşitli planlara ayrılmış ticarete dönüşmüş tarla arsalarını görmekteyiz. Renk kullanımı olarak yeşil tonlarının yoğun kullanımı hareket biçimine yön veren fırça vuruşları ile dikkat çekmektedir. Ağaç ve çeşitli bitkiler fazla detaya girilmeden ele alındığı görülmektedir. Arka planlara gidildikçe, ön planda yer alan kahve tonlarının daha açık değerleri kullanılmış bunu dengeleme unsuru olarak kullanıldığını söylememiz mümkündür. Ufuk'a akın bölgede içe açık mavi tonları transparan bir şekilce ince bir boya tabakası olarak kullanılarak derinlik etkisi artırılmaya çalışılmış.

5.1.3. ‘‘Ova’’ 2020

Görsel 64: Serhat Biltekin ‘‘Ova" 86 x 130 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2020

Yüksek bir mevkiden geniş bir düzlüğe bakışı gösteren eserde ön planda karlı bir zemin yer almaktadır. Buradan aşağıya doğru çeşitli tarlalara oradan geniş ovaya gidişatın olduğu söylenebilir. Bu orta alan içerisinde çeşitli tarlalar, ağaçlar ve tepeler yeşilin farklı değerleri ile ele alınmış. Sağ planda ise büyük dağın belirli bir bölümü görünmektedir. Tarlalar bu dağın eteklerine kadar uzanarak, dağa çıkış yolunu tarlaların sınır bölgelerindeki şeritler ile gösterilmiş. Bu yatay unsurlar, dikey olarak kullanılan ağaçlar ile denge oluşturarak çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Bu palandaki yer yer koyu alanlar, gökyüzünün de hareketli olduğunu, ışığın açısının değiştiği görünmektedir. Deniz ile toprak örtüsünün kesiştiği alanlardaki canlı sarı tonlar çalışma içerisinde canlılığı pekiştirmek için kullanılmıştır. Arka planda ise açık değerlerde belli belirsiz bir biçimde ele alınana dağ manzaraları, çalışmaya derinlik etkisini katarken, ön planda kullanmış olduğu karlı tepe ile denge sağlayarak gözün mekân içerisinde dolaşarak çözümlenmesini sağlamaktadır. Çalışmada gözlemlediği bölgenin yapısını olduğu gibi ele almasını, doğanın değişken ve içerisinde yer alan kusurlu yapılardan algılanmaktadır. Çalışmada doğanın geniş açılı görünümü ele alınmış.

5.1.4. ‘‘Nadas’’ 2021

Görsel 65: Serhat Biltekin ‘‘Nadas’’ 70 x 100 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021

İnsanoğlunun dönüşüme sürüklediği yabani doğanın, sessizleştiğini görmekteyiz. Resmin içerisinde ise engebeli araziler ve derin bir sessizlik hakim olduğu görülmektedir. Bu sakin manzaralar kuzeyli sanatçıların eserlerindeki huzur verici, ışıl ışıl parlayan güneşin çimenlerin, çiçeklerin üzerine düşen ışığının izleyicide oluşturduğu dinginlik hissinin tersi bir atmosfer etkisi oluşturulmuştur. Daha çok hırçın rüzgârlar sonucunda aşınan toprağın ve yer yer görünen karlar ile daha soğuk bir atmosferin oluşturulmuş. Sessizliği pekiştiren diğer bir unsur ise resmin içerisinde hiçbir canlının bulunmayışından kaynaklandığını söyleye biliriz.

Çalışmanın soğuk yapısı çimenlerin rüzgârlardan savrulmaktan bitap düşmüş halleri yabani yaşamın içerisindeki zorluklara vurgu yaptığı görülmektedir. Burada sarı tonlarındaki toprağın tahribatının sonucunda parçalanarak oluşan çukurlar doğanın yaşadığı erozyonun (kara nadas) sonucunda karşımıza çıkmakta olduğunu söyleyebiliriz. Bunun sonucunda doğanın kendi içerisindeki etkiler sonucunda çeşitli dönüşümüne dair unsurlara yer verilmiş. Bunu sonucunda içerisinde yaşayan hayvanların buradan uzaklaştığını söyleyebiliriz.

Plastik açıdan sarı alanlar resmin en canlı bölgesidir. Genelinde soğuk tonlar ele alınmış bu durum ise canlı renklerin açığa çıkmasını sağlamış. Sağ planda yer alan dalgalanma izlenimi veren otlar dikey ve hareket unsurunu sağlarken doğanın küçük detaylarının etkisini göstermekte. Arka planda büyük koyu renkte yer alan ağacın hizasında sıralanan çeşitli ağaç ve çalı grupları, bitki örtüsünün çeşitliliğini göstermekte olduğu görülüyor. Mevsimin kış döneminden olduğunu gölün buzlu yapısından da anlamaktayız. Burada gölün etrafında belirsizleşsen tepeler geriye gidildikçe yok olmaktadır.

5.1.5. ‘‘Karlı Tepeler’’ 2021

Görsel 66: Serhat Biltekin ‘‘Karlı Tepeler’’ 85,5 x 130 cm, Tuval üzerine karışık teknik, 2021

Doğa, insan ile birlikteliğini sonraki yıllarında tanıklık etmiştir çünkü doğa insandan öncede buradaydı, ancak bu birliktelik gereklidir. Sadece insanoğlunu bu birlikteliği fark edip uyum sağlaması gerekmektedir. Üzerinde yaşadığı topraklardan başka bir alan üzerinde yaşamını devam ettiremeyen insan, yabani doğayı dönüştürerek kendi yaşam alanını kısıtlamaktadır. Sadece doğayı değil içerisinde yaşayan tüm canlıları yavaşça ortadan kaldırmaktadır. Doğanın içerisinde iç huzuru

aramış, bedenini yeşilliğin üzerine bırakarak yaşadığı tüm sıkıntıları, bir an için geride bırakmaya çalışan insan çıkarları söz konusu olduğunda, sonuçlarını düşünememiştir.

Eseri incelediğimizde, yeşillerin farklı ton değerlerinde ağırlıklı olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Yüksek bir tepe üzerinden ufka doğru bakış söz konusudur, bu çalışma içerisinde de (Görsel 65) olduğu gibi derin bir sessizlik hakimdir. Bunun sebebi ise diğer çalışmalarda Örn.(Görsel 62)**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, (Görsel 63)'de bulunan canlıların olmayışından kaynaklanmaktadır. Resmin içerisinde ki sessizlik unsuru doğanın kendi saf güzelliğini ifade ediş biçiminden gelmektedir. Alışık olduğumuz peyzaj, manzaralardan ayıran özellikleri bulunmaktadır buda çalışmayı çözümleyeme onu almaya sevk eder. İnsanların yaşam alanlarından uzak, onların hayvanları gözlemleyip dolaşabilmek için oluşturduğu doğal yaşam alanlarından çok daha uzak bir yerdi burası. Yani hayata dair unsurları içerisinde barındıran çalışmada bunu en açık gösteren ufuktan süzülerek düzlüklere doğru uzanan su dur.

Ön planda koyu renkteki yeşilliklerin üzerinde bulunan kar öbekleri buranın yükseklerde olduğunun bilgisini verirken mevsiminde kıştan çıkıldığını göstermektedir. Bunu en açık biçimde uzaklardaki sarı ve daha ılımlı renkteki yeşillerden, doğanın genelinin uyanmış olduğundan anlarız. Resmin içerisindeki alanları incelediğimizde buranın insanlar tarafından işlem görmediğini yani ekilip biçilmediğini görürüz, alanların doğal örtüsü şeklinde ele alınmıştır. Doğanın içerisinde yer alan çeşitli bitkilerin oluşturduğu sınırlar resmin tamamındaki haraketliliği sağlamaktadır. Bu unsurlara ters düşen ise sol ve sağ plana doğru konumlanmış ağaç kümeleridir, bunları detaylı incelediğimizde yapraklarının olmayışı dallarını azalmış oluşu ve sert yapıları, bize mekânın onlara karşı ne kadar hoyrat davrandığını göstermektedir. Çünkü etrafı binalarla kaplı olmayan, sürekli ilaçlanmayan, sulanmayan gerçek bir doğadır burası sürekli bir mücadele halinde olduğunu kendisi içerisinde yaşayan unsura karşı sert duruşu ile gösterir. Burada ki ağaçlar dik duruşları ile manzara içerisinde dengeli bir biçimde durarak mekân ile tezatlık oluşturmaktadır. Ağaçların alt planındaki alan sert çizgilerle sola doğru kıvrılarak manzaranın orta planındaki alanın yüksekliğini ve ardında arkadaki

düzlüğün bu alan ile arasındaki mesafeye vurgu yapan plan biçimindedir. Arka planda kırsalın içerisinde yer alan çeşitli bitki örtüsünü yarattığı renklerden oluşan planlar yer almaktadır. Bunlar doğanın içerisindeki çeşitliliğe vurgu yapmaktadır. Ufuk çizgisine doğru baktığımızda mavi planda bulunan ormanın giderek belirsizleştiğini görürüz, uzaklarda olmasına rağmen ne kadar heybetli durduğunu söyleyebiliriz. Gökyüzü ve ufuk alanı ise daima bir belirsizlik içerisindedir, bunun sebebi manzaranın gözün görebildiği uzak alanların ötesinde de devan etmesindendir. Buralarda da yeni yaşamlar yeni renkler vardır. Tüm canlılar için ‘‘duvarların ötesi umut dolu’’ dur.

SONUÇ

Romantizm ve Barbizon Okulu içerisinde bulunan manzara sanatçılarının ele alındığı çalışmada, manzaranın önemi ve resim sanatında önemli bir fenomen olarak yükseldiği dönemler üzerinden açıklamalar ve analizlerde bulunulmuştur. Resim sanatı içerisinde manzaranın figür kadar değerli olduğunu ve kendi içerisindeki unsurların resmin içerisinde gerektiğinde kompozisyona uygun bir biçimde konumlandırılması yeni bir ifadenin oluşumunu sağlamıştır. Manzaranın Romantizm içerisinde ve öncesinde özellikle 17. yüzyılda figür ile birlikte kullanımı flaman sanatına görülürken, 18. Yüzyılda Alman ve İngiliz sanatı ile bu figürasyon kullanımı kırılma noktasına ulaşmıştır. Sanatçıların doğaya karşı duydukları büyük özlem onları kırlara yönlendirmiş ve insan figürü kullanımından uzaklaşmaya başlamışlardır. Bu durum 19. Yüzyıl tam olarak doruk noktasına ulaşmış Barbizon Okulunun gelişimi ile yeni bir manzara anlayışını oluşmasını sağlanmıştır.

Romantizm sanat tarihi ve kendi dönemi içerisinde doruk noktasına ulaşmasındaki en önemli etken manzara ve onun kullanım biçimi olmuştur. Burada romantizmin kendisinden önce gelen Klasisizmin katı, akademik kurallarından sıyrılarak kendine özgü yeni hatlarını oluşturmuştur. Ön plana çıkan ifade biçimleri, manevi değerler ve hayal gücü oluşturmaktadır. Sanatçılar özellikle doğaya yönelik ele aldıkları çalışmalarında yücelik kavramına büyük önem vermişler. Bu doğa ile kurulan romantik ilişkinin ütopik bir boyuta taşınmasını sağlamıştır. Doğanın bir sanat eseri olmasına rağmen yüceltilmesini ve insandan daha üstün olduğunu göstermişlerdir.

Romantizm sanatçılarından, James Ward yapmış olduğu çalışmalarda heybetli dağ manzaralarını ön plana çıkartarak doğanın yüceliğine vurgu yapmayı amaçlamıştır.

Casper David F. ise doğanın gücünü yaşamında yüzleşmek zorunda kaldığı doğal etkenler neticesinde oluşturmuş ve sanat eserlerinde doğanın içerisinde oluşan derin sessizlik ve de yalnızlığı ele almıştır.

Joseph Mallord William Turner doğanın gücünü gökyüzündeki kaotik atmosfer ile ortaya çıkartarak, çalışmalarının büyük kısmında gökyüzüne önem vermiş ve bu durum onun teknik anlamda gelişmesini sağlamıştır.

John Constable'ın çalışmalarında ise tarihsel yapıların ve bölgelerin büyük bir önemi vardır. Geçmişe dair olan bilgileri günümüze taşıyarak bir tür belge niteliğinde eserlerde üretmiş, üslup olarak ise gökyüzü atmosferlerine büyük bir önem vermiştir.

Andreas Achenbach doğa içerisindeki güzelliklere özellikle de dönemin coşku durumuna uygun olan şelalelerin akışını eserlerinde merkeziyetçi bir konuma yerleştirmiştir. Kuzeyin vahşi doğasını ele alan sanatçı, kuzeyin soğuk yapısını, batıya yapmış olduğu seyahatler sonucunda güneşin sıcaklığıyla doldurarak, vahşi olan doğayı ılımlı bir biçimde ele almıştır. Bu tutum bir takım kuzeyli ressamlar tarafından da benimsenmiştir.

Johan Christian Claussen Dahl bunlardan birisidir, ancak Dahl'ın çalışmalarının büyük bir kısmında yoğun bir karanlık etki bulunurken kompozisyon kurallarını göz ardı etmediğini göstermektedir. Bu kurallar dönemin sanatçıları için önemli unsurlardır. Özellikle Rus akademilerini bu yöndeki katılıkları ile yıllar boyunca sanat dünyasında büyük bir yer etmelerini sağlamıştır.

İvan Ayvazovski böyle bir kültürden ve çalışma disiplininden gelmiştir. Sanatçı konu olarak suyun çeşitli hallerini ele alırken, yaşamını da bu doğrultuda şekillendirmiştir. yaşamının neredeyse tamamını suyun üzerinde geçirmiştir. Söz konusu sanatçılar arasında en fazla seyahat eden sanatçı olduğunu yaşamına dair edinilen bilgilerden söylememiz mümkündür.

Romantizm ardından ona bağlı olarak gelişen Barbizon Okulu kendi içerisinde romantikler ile benzer özellikler barındırsa da doğayı yüceltme, ondan hayal kurarak üretme, büyülü bir dünya algısı gibi yapılardan uzaklaşmaya sıyrılmaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda da kendilerini doğanın içerisinde yer alan ormana

adayarak burada çalışmalar yapmışlar ve yaşamlarının büyük bir kısmını burada geçirmişlerdir.

Barbizon sanatçıları, romantikler kadar coşkulu değillerdi. Onların çalışmalarında doğanın mistikliği yatıyor, yeşiller arasından güzellikler fışkırıyordu. Jean Baptiste Camille Corot çalışmalarında bu yeşillere bolca yer vermiş, ele aldığı ağaçların puslu bir yapısı vardır.

Diaz de la Pena çalışmalarını yaparken tek bir yerden faydalandığını söylememiz mümkün, tamamı ya bir ormanın girişi ya da bizi bir yolun üzerinde, ormanın ortasında göğe doğru açılan bir pencere ile baş başa bırakan çalışmalardan oluşmaktadır.

Bizi daima açık gökyüzleri ile buluşturan Constant Troyon, özellikle kırlarda ineklerini otlatan çobanlar ve diğer hayvanlara yer vermiştir.

Theodore Rousseau, orman ve ağaç çalışmalarında yoğun boya kullanımı ve teknik kullanım etkilerini görmemiz mümkün iken orman çalışmalarının dışarısına çıktığımızda atmosferik etkilerde Troyon ile benzerlikler taşımaktadır.

François Lous Français ise doğa içerisindeki sessizliği, doğanın ıssızlığını ele almıştır. O bir bakıma doğanın ıssızlığı içerisinde izleyiciye korku vermektedir.

Charles François Daubigny gözden olabildiğince uzak göletler ile karşımıza çıkar. Bu da onun doğa ile bir olmaya çalışıp, teknesinde oluşturduğu atölyesinden doğayı ele almasıyla önem kazanmıştır.

Jean François Millet grubun en önemli öncülerindendir. Köy yaşamını oldukça etkili bir biçimde ele alarak çiftçi sınıfının zorluklarına dair önemli eserler üretmiştir. O doğanın yüceltilmesini değil sade ve olduğu hali ile aktarılmasını savunmuştur.

Romantik sanatçıların yaratmış olduğu doğa tutkusu, büyük bir güç kazanan Barbizon Okulu sanatçılarının gelişmesini sağlamış ve onları doğaya yönlendirerek eserlerini bu doğrultuda oluşturmalarını sağlamıştır. Sanatçılar yaşadıkları acılara ve zorluklara rağmen doğa kadar hassas ve kırılgandılar, bu yüzden çalışmalarında insanların içerisindeki güzellik ve doğanın insana huzur veren yapısını ön plana çıkarmak için manzara resimlerini yapmışlardır.

İçerisinde bulunduğum ortamın sorunlarını ele alındığı kişisel uygulama çalışmalarında ise, yaşamakta olunan dönem içerisinde doğanın değiştiğini eserler üzerinden analizler ile açıklanmıştır. İnsanların bu olumsuz dönüşüme olan etkilerini ve doğa karşısında kurmaya çalıştığı egemenliğine, güç gösterisine gönderme yapılmıştır. Doğaya karşı mücadele içerisinde bulunan insanın kendi hırslarını kontrol edememesinin sonuçlarını doğanın tahribatı ile sonuçlandığını, hayvanlarında tüm bu değişim sürecinden etkilendiğini eserler üzerinde ifade edilerek konuya dikkat çekilmek istenmektedir.

KAYNAKÇA

AĞAÇ, S., & SAKARYA, M. (2015). Hayat Ağacı Sembolizmi . *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3.

AKKOL, N. (2018). Değişsen Doğa Algısı ve Armağan Etme Bağlamında Ekolojik Sanat. *İdil Dergisi*, s. 421-427.

AKSAKAL, H. (2010). *"AYDINLANMA" ÇAĞINDAN "KARANLIK" YÜZYILA POLİTİK ROMANTİZM ve MODERNİTE ELEŞTİRİLERİ.* İstanbul.

AKYÜREK, E. (1994). *Ortaçağ'dan Yeniçağ'a Felsefe ve Sanat.* İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

ALAN SÜMER, B. (2019). SCHELLING FELSEFESİNDE ROMANTİZM VE DOĞA-SANAT İLİŞKİSİ. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, 263-280. http://flsfdergisi.com/ adresinden alındı

ARIKAN, H. (2021). İNSAN VE DOĞA EKSENİNDE EKOLOJİK SANAT. *7*(1), s. 76-87. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1572635 adresinden alındı

Arnold, H. (1995). *Sanatm Toplumsal Tarihi* (İkinci Baskı b.). (Y. GÖLÖNÜ, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi .

ASLAN, E., & KARAASLAN, S. (2016). Sanatta Gerçeklik Kavramına Savaş Olgusu Üzerinden Bakmak. Türkiye.

ATALAYER, F. (1994). *TEMEL SANAT ÖGELERİ.* ESKİŞEHİR: Anadolu Yayınları.

AVCI, S. (tarih yok). JOHN CONSTABLE: YENİLİKTE GELENEK. *Süleyman Demire Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*(12), 86.

AYAYDIN, A. (tarih yok). Sanatın Doğası, Doğanın Sanatı ve Günümüz Sanat Eğitiminde Doğanın Yeri. *5*(14).

AYDIN, İ., & ZÜMRÜT, Y. (tarih yok). " DOĞA VE SANAT EKSENİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR ". *SANAT & TASARIM DERGİSİ*.

AYTEKİN, C. A., & ALTINDAĞ, G. (2020). SANATTA ÖLÇÜLEBİLEN GÜZELLİK VE SONSUZ OLAN ÇİRKİNLİK: AKSİYOLOJİK AÇIDAN GÜZEL VE ÇİRKİN ESTETİĞİ. *MECMUA*. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1024835 adresinden alındı

BAHR, H. (1993). "Dışavurumculuk".

Bazin, G. (1998). *Sanat Tarihi*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.

BEKSAÇ, E. (2000). *Avrupa Sanatı'na Giriş* (3 b.). İstanbul: Engin Yayıncılık.

Bell, J. (1952). *Sanatın Yeni Tarihi.* (E. Ergüven, R. Gürtuna , N. İleri, & C. Ünlü U , Çev.) İstanbul: NTV Yayınları.

Berlin, I. (2004). *Romantikliğin Kökleri.* (H. Hardy, Dü., & M. Tunçay, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi.

BEYAZİD, A. F. (1997, Haziran). Resimde Işık Etkileri. İstanbul, Türkiye: İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BİGALI, Ş. (1984). *Resim Sanatı.* içinde ANKARA: Şafak Matbaası.

BUÇUKOĞLU, S. M. (2020, Nisan 30). DOĞA, İNSAN VE SANAT BİRLİKTELİĞİ. *6*(61), s. 1. Ocak 9, 2022 tarihinde alındı

CLARK, T. (2011). *SANAT VE PROPAGANDA Kitle Kültürü Çağında Politik İmge* (s. 25). içinde Ayrıntı Yayınları.

Claudon, F. (1988). *Romantizm sanat Ansiklopedisi.* (İ. İ. Özdemir, Çev.) İstanbu: Remzi kitabevi.

Copleston, F. (1996). *Alman İdealizmi.* (A. Yardımlı, Çev.) İstanbul: İdea.

Coşkun, R. (2004, Eylül). Resimde Zaman kavramı. Eskişehir, türkiye: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇALIŞKAN, S. (2021). TÜRK RESİM SANATINDA SAVAŞ RESİMLERİ VE BAYRAK İMGESİ İLİŞKİSİ. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3.

ÇETİN, U. (2018, Haziran 30). İNGİLİZ ROMANTİZMİNDE MANZARA RESMİNİN POPÜLER BİR TEMSİLCİSİ JOHN CONSTABLE: SANAT HAYATI VE MODERN SANATA KATKILARI. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(72), 470-475. Ocak 1, 2022 tarihinde alındı

ÇEVİK, D. D. (2020). ÇAĞDAŞ SANATLARDA "DOĞA" EKSENİNDE MEKÂNA ÖZGÜ MÜDAHALELER. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E - Dergisi*, *7*(1), 33.

ÇEVİK, H. (2020). SANATSAL ALGININ DOĞAYLA OLAN ETKİLEŞİMİ VE BU ETKİLEŞİMİN GÖRÜNÜ RESMİNDEKİ SİMGESEL KARŞILIĞI. *İDİL*, 1468–1478.

ÇOTUKSÖKEN, B. (tarih yok). AYDINLANMA-ROMANTİZM GERİLİMİNDE TÜRKİYE. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

ÇÖMEN, A. (2010). *RESİM SANATINDA RÖNESANS'TAN EMPRESYONİZM'E RENK KULLANIMI VE KIRMIZI RENGİN İFADE BİÇİMLERİ*. İzmir, Türkiye: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI.

Dellaloğlu, B. (2002). *Romantik Muamma.* İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Dickerson, M. (2018). *A'dan Z'ye Sanat Tarihi.* (O. DÜZ, Çev.) İstanbul: SAY.

DOĞA VE SANAT EKSENİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR ". (tarih yok).

Eczacıbaşı. (1997). *Eczacıbaşı. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Yem.* içinde İstanbul: Yem Yayınları, - Yapı Endüstri Merkezi.

Edmund, B. (2008). *Yüce ve Güzel Kavramlarımızın Kaynağı Hakkında Felsefi Bir Soruşturma.* (M. Gümüşbaş, Çev.) Ankara: BilgeSu.

ERDOĞDU, N. (2017). TURNER'İN YÜCE ESTETİĞİ: EDMUND BURKE ÜZERİNDEN BİR OKUMA. *İdil, 6*(37), 2429-2443.

Eroğlu, Ö. (1995). *Resmi Yorumlarken.* içinde Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Ertuğrul, S. (2020). Turner'ın Köle Gemisi ve Williams'ın Beyazlar İçin eserleri bağlamında Afro-Amerikalıların öteki olarak temsili. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 75-86.

FİSCHER, E. (1995). Sanatın Gerekliliği. İstanbul: Payel Yayınları.

Fransız Aydınlanması II. (2022, Ocak 14). Tarih Ekonomi ve Siyaset araştırma Derneği - TESAD: https://www.tesadernegi.org/fransiz-aydinlanmasi-ii.html?487d50&487d50 adresinden alındı

FREUD, L. (2003). *"Constable",Le Petit Journal Des Grandes Expositions* (s. 3). içinde Paris.

GAİMAN, N. (2017). *İskandinav Mitolojisi.* (A. S. Ortanca, Çev.)

GERMANER, S. (1997). Barbizon Okulu.

GHAVANLOO, F. (2019). *RESİMDE İNSAN VE DOĞA İLİŞKİSİ.* ANKARA: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ.

GÖK, K. (2017, Aralık). ROMANTİZM VE ROMANTİZM AKIMININ FOTOĞRAF SANATINA ETKİSİ. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2*(2). Ocak 5, 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/395280 adresinden alındı

GÖKTEPE, M. (2020). *ROMANTİZM SANAT AKIMI VE SANATÇILARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME.*

Gülden İrem, K. (2020). GÖRSEL SÖYLEM ÖRNEĞİ OLARAK İNGİLİZ MANZARA RESSAMI JOHN CONSTABLE. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 219-239.

GÜMÜŞAY, S. (2008). *İNSANIN YAŞAM ALANLARIYLA KURDUĞU İLİŞKİNİN RESMİN OLANAKLARIYLA İNCELENMESİ.* Ankara: ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI.

HARMANCI, A. (2019). TURNER IN RENKÇİLİK ANLAYIŞI: GOETHE RENK ÖĞRETİSİ NİN TURNER RESİMLERİNE ETKİSİ. *İDİL*, 739-748.

Hauser, A. (2006). *Sanatın Toplumsal Tarihi* (Cilt 2). Ankara: Deniz Kitabevi.

Hesse, H. (2018). *Ağaçlar.* İstanbul: Kolektif Kitap.

Hollingsworth , M. (2009). *Dünya Sanat Tarihi.* İstanbul: İnkılap.

Honour, H. (1979). *Romanticism.* New York.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Medusa%27nın_Salı. (tarih yok).

İLBOĞA, M., & AYGÜL, H. (2015). BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA İNSAN-DOĞA DİYALEKTİĞİ. *AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ*(52).

İnankur, Z. (1997). 19. Yüzyıl Avrupasında Heykel ve Resim Sanatı. İstanbul: Kabalcı.

İPŞİROĞLU, N. İ. (1983). *OLUŞUM SÜRECİ İÇİNDE SANATIN TARİHİ.* İstanbul: Cem Yayınevi.

KAYAHAN , Z., & ÇEVİK, N. (2020). ÇAĞDAŞ SANATLARDA "DOĞA" EKSENİNDE MEKÂNA ÖZGÜ MÜDAHALELER. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E- Dergisi, 7*(1), 32-46. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/925972 adresinden alındı

KELEŞ, R., & HAMAMCI, C. (1993). *ÇEVREBİLİM.* ANKARA: İMGE Kitabevi.

KINAY, C. (1993). *Sanat Tarihi.* Ankara: Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

KIZIL, U. (2018, Haziran). ROMANTİZM'İN 20. YÜZYIL AVANGART SANATINA ETKİLERİ. İstanbul, Türkiye: İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ.

KIZILER EMER, F. (2020). Romantizmle postmodernizm arasındaki bağlantılara dair bir açımlama. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 326-337. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1278514 adresinden alındı

Krausse, A.-C. (2005). Almanya: Literatür Yayıncılık.

KUTLU, M. (2012). M. KUTLU içinde, *Bu Böyledir* (s. 90).

KUYULU ERSOY, İ. (2005). KIRIM, FEODOSİYA (KEFE) AYVAZOVSKY ÇEŞMESİ. *Sanat Tarihi Dergisi*.

MERGİN , A. (2018). *LAND ART VE MEKAN BAĞLAMINDA SÜRE, SÜREÇ, TEMSİLİYET PROBLEMATİĞİNİN DİL VE MEKAN İLİŞKİSİ: SANATÇININ VAROLUŞSAL UZAMI.* İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Neslihan. Ö, E. İ. (2020, Ağustos). TOPRAK VE EMEK ÜZERİNDEN FRANÇOİS MİLLET'NİN SANATINA BAKMAK. *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences*, 599.

ÖNDİN, N. (2000). TÜRK MANZARA RESMĐ. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi, 1*(2).

ÖZER PINARBAŞI, S. (tarih yok). *HALKA ÖNDERLİK EDEN ÖZGÜRLÜK: ALEGORİ, EDEBİYAT VE GERÇEKLİK.* https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/783558 adresinden alındı

ÖZGENÇ ERDOĞDU, N., ERTOP, S., & ÖZDEMİR, U. (2020). DOĞA VE İNSAN İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA CASPAR DAVİD FRİEDRİCH'İN MANZARA RESİMLERİ . *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*.

ÖZTÜRK ATEŞ, Ş. (2012). *YAKINDOĞU DEMİRÇAĞ UYGARLIKLARINDA HAYAT AĞACI İNANCI.* DİYARBAKIR: DİCLE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ARKEOLOJİ VE SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI.

PEHLİVAN, B. (2021). 19. YÜZYIL FRANSIZ RESİM SANATINDA MANZARA. (37), 174-199.

PER, M. (2012). RESİM SANATINDA RENGİN TARİHSEL SÜREÇTE İNCELENMESİ. *İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SANAT VE TASARIM DERGİSİ*, 103-119.

R. K.-C. HAMAMCI içinde, *ÇEVREBİLİM* (s. 20). (1993)Ankara: İmge Kitabevi.

Romantizm Akımı Ressamları ve Eserleri. (2018, Haziran 9). http://www.leblebitozu.com/romantizm-akimi-ressamlari-ve-eserleri/#:~:text=Romantizm%20insanın%20duygularını%2C%20düşünceleri ni%2C%20düş,etmesini%20sağlayan%20çağdaş%20bir%20görüştür.&text= Romantik%20sanatçılar%20kurallardan%2C%20ölçülerden%20ve%20forml ar adresinden alındı

Rosenblum, R. (1977). *Modern Painting and the Northern Romantic Tradition: Friedrich to Rothko.* New York: Routledge.

Schelling, F. (2017). *Sanat Felsefesi.* Ankara: DOĞUBATI.

Serullaz, M. (1991). *Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi* (İkinci Basım b.). (D. ERBİL, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Sezer, T. (2011). *Resim Sanatının Tarihi.* Remzi Kitabevi.

Soykan, Ö. (2016). *Schelling Yaşamı, Felsefesi, Yapıtları.* İstanbul: Bilge Kültür.

Sözen, M., & Tanyeli , U. (2003). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü.* içinde İstanbul: Remzi Kitabevi.

Susie, H. (2016). *Gerçekten Bilmeniz Gereken 50 Sanat Fikri* (s. 58). içinde İstanbul: Domingo Yayınevi.

ŞENSES, M. (2018). *EDMUND BURKE: YÜCE, ETİK VE DEVRİM.* Bursa: ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI GENEL SOSYOLOJİ VE METODOLOJİ, Doktora Tezi.

TANDIRLI, E. (2009, Ekim 31). Resim Sanatında Doğal Çevre. (T. Yalçın, Dü.) Türkiye. Ocak 9, 2022 tarihinde https://evetbenim.com/resim-sanatinda-dogal-cevre-ilk-manzara-resmi/ adresinden alındı

TUNALI, İ. (1989). *Felsefenin Işığında Modern Resim*. Remzi Kitabevi.

Turani, A. (1992). "Dünya Sanat Tarihi". *"Dünya Sanat Tarihi"*. içinde İstanbul: İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.

Wolf, N. (2015). *Caspar David Friedrich.* Köln: Taschen.

YALÇIN, N. (2018). "ROMANTİZM" VE "NOSTALJİ" KAVRAMLARINA YÖNELİK GÜNCEL OKUMALAR VE SANATSAL İFADELER. Isparta. Ocak 15, 2022 tarihinde alındı

YAYLI, H., & YASLIKAYA, R. (2015). İnsan Doğa İlişkisi Tasarımında Radikal Dönüşüm: Derin Ekoloji. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 452-465.

YEMENCİOĞLU, N. E. (2018). RESİMDE BİTKİSEL MOTİFLERİN YORUMLANIŞINA BAKIŞ. *ulakbilge*, *6*(28), 1187-1188. https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1540368140.pdf adresinden alındı

YILMAZ, GÜNEŞ, D. (2012). Protohistorik Dönemde Anadolu'da Hayat Ağacı Motifi. *III. Uluslararası Arkeoloji Sempozyumu*.

GÖRSEL KAYNAKÇA

https://tr.wikipedia.org/wiki/Medusa%27nın_Salı Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Liberté_guidant_le_peuple#/media/Fichier:Eugène_Delacroix_-_Le_28_Juillet._La_Liberté_guidant_le_peuple.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://wikipedia.org/wiki/James_Ward_(artist)#/media/File:James_Ward_by_James_Ward.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.tate.org.uk/art/artworks/ward-gordale-looking-out-study-for-gordale-scar-t05833 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Caspar_David_Friedrich#/media/Dosya:Gerhard_von_Kügelgen_portrait_of_Friedrich.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Bulutların_Üzerinde_Yolculuk Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/J._M._W._Turner Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.tate.org.uk/art/artworks/turner-snow-storm-hannibal-and-his-army-crossing-the-alps-n00490 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/john-constable Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:The_White_Horse_by_John_Constable_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Andreas_Achenbach Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/andreas-achenbach/the-waterfalls-of-trollhattan-in-sweden-1850 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://stringfixer.com/tr/P.C._Skovgaard Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frederiksborg_1841_by_P.C._Skovgaard.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:P.C._Skovgaard_Udsigt_fra_Frederiksborg_slot_1842.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiwand.com/tr/Johan_Christian_Dahl Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frederiksborg_Slot_1814_by_J.C._Dahl.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/İvan_Ayvazovski Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/ivan-aivazovsky/the-shipwreck-1876 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hans_Gude_Portrait.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gude_Sandviksfjorden.JPG Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.cotegite.eu/pages/la-foret/barbizon-le-circuit-des-peintres.html Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste-Camille_Corot#/media/Dosya:Camille_Corot-Nadar.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.flickr.com/photos/mbell1975/32467618621 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/Narcisse_Virgilio_Díaz#/media/File:Narcisse_Virgilio_Díaz.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://fineartamerica.com/featured/in-the-forest-1874-narcisse-diaz-de-la-pena.html Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/constant-troyon Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:View_at_La_Ferte-Saint-Aubin,_near_Orleans_LACMA_M.91.36.jpg

Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Jules_Dupré_autoportrait.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/jules-dupre/forest-landscape-1840 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/Théodore_Rousseau Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Théodore_Rousseau_-_Edge_of_the_Forest_at_Fontainebleau,_Setting_Sun_-_WGA20162.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Jean-FrancoisMillet(Nadar).jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://bayaiyi.com/jean-francois-millet-haystacks-autumn/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/François-Louis_Français Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:F.L._Français_-_Ruisseau.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Charles-François_Daubigny Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles-François_Daubigny_-_Les_péniches_%281865%29.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:James_Ward_-_Landscape_near_Swansea,_South_Wales_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/james-ward/gordale-scar-a-view-of-gordale-in-the-manor-of-east-malham-in-craven-yorkshire-the-property-of-1814 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Caspar_David_Friedrich_-_Der_einsame_Baum_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Buz_Denizi#/media/Dosya:Caspar_David_Friedrich_-_Das_Eismeer_-_Hamburger_Kunsthalle_-_02.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.tarihlisanat.com/william-turner/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Joseph_Mallord_William_Turner_-_Snow_Storm_-_Steam-Boat_off_a_Harbour%27s_Mouth_-_WGA23178.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/Wivenhoe_Park_(painting)#/media/File:John_Constable_-_Wivenhoe_Park,_Essex_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.fruugo.com.tr/salisbury-katedrali-piskopos-s-john-constable-50x40cm/p-29162906-61722556 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.sanatabasla.com/2015/04/saman-arabasi-the-hay-wain-constable/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Andreas_Achenbach_-_Snowy_Forest_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://artsandculture.google.com/asset/view-from-the-north-coast-of-zealand-across-the-kattegat-with-kullen-in-the-background-peter-christian-skovgaard/rwEoy_m5aMq4DQ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dahl_Joh._Chr._View_from_Pimonte_of_Neapel@Kunsthalle_Hamburg.JPG Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_Constantinovich_Aivazovsky_-_Battle_of_Çesme_at_Night.JPG Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Adolph_Tidemand_%26_Hans_Fredrik_Gude_-_Brudeferd_i_Hardanger.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/Jules-Dupré/852390/Cows-Crossing-a-Ford,-1836.-.html Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/jules-dupre/barbizon-landscape Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/File:The_Marsh_by_Constant_Troyon.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/constant-troyon/cows-grazing Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Baptiste-Camille_Corot_-_Volterra,_the_Citadel_-_WGA5283.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.nationalgallery.org.uk/research/research-resources/national-gallery-catalogues/corot-research/avignon-from-the-west Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Narcisse_Virgile_Diaz_de_la_Peña_(1807-1876)_-_The_Storm_-_NG2632_-_National_Gallery.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/theodore-rousseau/not_detected_198927 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Théodore_Rousseau_-_View_of_Mont_Blanc%2C_Seen_from_La_Faucille_-_2010.62_-_Minneapolis_Institute_of_Arts.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.art.com/products/p12261695-sa-i1634940/francois-louis-francais-mont-blanc-seen-from-saint-cergues-1869.htm Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.wikiart.org/en/charles-francois-daubigny/the-banks-of-the-river-1868 Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://artsandculture.google.com/asset/the-ponds-of-gylieu-charles-françois-daubigny-french-b-1817-d-1878/4wFr5gUmd7N1Mw Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Jean-François_Millet_-_The_Sheepfold,_Moonlight_-_Walters_3730.jpg Erişim Tarihi: 01.11.2021

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

http://bilensever.blogspot.com/2012/12/resimde-romantizm-donemi.html Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.soylentidergi.com/sanat-donemleri-serisi-romantizm/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://www.sanatlaart.com/manzara-resmi-peyzaj-sanati-nedir/ Erişim Tarihi: 01.11.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Fransız_Devrimi Erişim Tarihi: 04.11.2021

https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/resim_sanati_tarihi/14/index.html Erişim Tarihi: 05.11.2021

https://www.arthipo.com/artblog/sanat-tarihi/romantizm-sanat-akimi.html Erişim Tarihi: 09.11.2021

https://sanatormani.com/2020/11/27/romantizm-sanat-akimi/ Erişim Tarihi: 10.11.2021

‘‘Duygusu var ama asil değil: Romantizm’’ Ayşe, YAZICILAR. https://gencdergisi.com/13286-duygusu-var-ama-asil-degil-romantizm.html Erişim Tarihi: 10.11.2021

https://mozartcultures.com/sanat-akimlari-2-romantizm/ Erişim Tarihi: 11.11.2021

https://www.sanatlaart.com/romantizm-sanat-akimi-nedir/ Erişim Tarihi: 11.11.2021

ŞENGÖZ, Tuncer ‘‘La Liberté guidant le peuple / Halka Yol Gösteren Özgürlük’’ 06.06.2013 https://sosyonomiblog.wordpress.com/2013/06/06/la-liberte-guidant-le-peuple-halka-yol-gosteren-ozgurluk/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

‘‘Halka Yol Gösteren Özgürlük’’ Aslıhan, DEMİRALAY. 01.06.2020 https://lejurnal.com/halka-yol-gosteren-ozgurluk/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

‘‘Analyse d’un chef d’œuvre : la Liberté guidant le peuple d’Eugene Delacroix’’ https://blog.artsper.com/fr/la-minute-arty/analyse-dun-chef-doeuvre-la-liberte-guidant-le-peuple-deugene-delacroix/ Erişim Tarihi: 01.01.2022

‘‘EUGENE DELACROİX’’ https://www.biyografi.info/kisi/eugene-delacroix Erişim Tarihi: 01.01.2022

https://www.aydinlik.com.tr/koseyazisi/resim-doganin-gozu-mudur-21019 Erişim Tarihi: 05.01.2022

‘‘La liberté guidant le peuple’’ uhttps://fr.wikipedia.org/wiki/La_Liberté_guidant_le_peuple Erişim Tarihi: 01.01.2022

‘‘ROMANTİZM SANATI’’ https://diyablog.com/sanat-hareketleri/romantizm-sanati/ https://torchwell.wordpress.com/2017/06/07/romantizm-sanati/ Erişim Tarihi: 02.01.2022

YAŞAR, Ecemnaz. ‘‘Rasyonel Düşüncenin Estetik Çöküşü: Resimde Romantizm’’ https://wannart.com/icerik/8353-rasyonel-dusuncenin-estetik-cokusu-resimde-romantizm Erişim Tarihi: 02.01.2022

‘‘Eugene Delacroix Sözleri ve Hayatı’’ https://www.sozkimin.com/eugene-delacroix-kimdir-sozleri-ve-hayati-1350.html Erişim Tarihi: 02.01.2022

Kaan. ‘‘Romantizm Akımı’’ https://www.kolayedebiyat.com/romantizm-akimi.html Erişim Tarihi: 02.01.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/James_Ward_(artist) Erişim Tarihi: 02.01.2022

https://tr.wikipedia.org/wiki/Caspar_David_Friedrich Erişim Tarihi: 03.01.2022

https://www.ekdergi.com/ucurumun-kenarindaki-ressam-caspar-david-friedrich/ Erişim Tarihi: 04.01.2022

https://www.sanatlaart.com/romantizm-sanat-akimi-nedir/ Erişim Tarihi: 03.01.2022

Alina,Cohen 06.08.2018 https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-unraveling-mysteries-caspar-david-friedrichs-wanderer Erişim Tarihi: 03.01.2022

Christopher P. Jones 03.03.2020 https://medium.com/thinksheet/how-to-read-paintings-wanderer-above-the-sea-of-fog-by-caspar-david-friedrich-b8c8f0e20d45 Erişim Tarihi: 03.01.2022

https://stringfixer.com/tr/James_Ward_(artist) Erişim Tarihi: 03.01.2022

http://www.agaclar.net/forum/yasantimizda-ve-sanatta-bitkiler/4988.htm Erişim Tarihi: 05.12.2021

https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-t/turner-joseph-mallord-william/joseph-mallord-william-turner-hayati-ve-eserleri/ Erişim Tarihi: 08.01.2022

https://www.dipnotsanat.com/resim/romantizm-akimi-ve-resim-sanatina-yansimalari/ Erişim Tarihi: 08.01.2022

https://www.eansiklopedi.com/j-m-w-turner-kimdir-j-m-w-turner-hayati-ve-biyografisi/ Erişim Tarihi: 07.01.2022

https://www.biyografi.info/kisi/john-constable Erişim Tarihi: 10.01.2022

https://delphipages.live/tr/gorsel-sanatlar/boyama/ressamlar/john-constable Erişim Tarihi: 10.01.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Johan_Christian_Dahl Erişim Tarihi: 15.01.2022

https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-a/aivazovsky-ayvazovski-ivan-konstantinovich/ivan-konstantinovich-aivazovsky-biyografi/ Erişim Tarihi: 18.01.2022

https://tr.wikipedia.org/wiki/İvan_Ayvazovski Erişim Tarihi: 19.01.2022

http://celinesymbiosis.blogspot.com/2018/04/ivan-ayvazovskinin-gozunden-istanbul.html Erişim Tarihi: 22.01.2022

https://turkishpaintings.com/index.php?p=59&l=2&modPainters_artistDetailID=377 Erişim Tarihi: 22.01.2022

https://mimirbook.com/tr/54471531703 Erişim Tarihi: 22.01.2022

https://www.atlasofplaces.com/painting/nasjonalromantikken/ 23.01.2022

https://tr.isecosmetic.com/wiki/Hans_Gude Erişim Tarihi: 24.01.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Gude Erişim Tarihi: 01.02.2022

https://www.istanbulsanatevi.com/resim-ekolleri/barbizon-ekolu-nedir-ozellikleri/ Erişim Tarihi: 01.02.2022

https://tr.wikipedia.org/wiki/Barbizon_ekolü Erişim Tarihi: 02.02.2022

https://sezer-eser.blogspot.com/2021/05/bir-ressam-bir-resim-14.html Erişim Tarihi: 04.02.2022

‘‘In the Forest of Fontainebleau: Painters and Photographers from Corot to Monet’’ https://www.nga.gov/features/slideshows/in-the-forest-of-fontainebleau.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

https://www.cotegite.eu/pages/la-foret/barbizon-le-circuit-des-peintres.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

https://nalanyilmaz.blogspot.com/2016/01/barbizon-okulu.html Erişim Tarihi: 06.02.2022

https://tr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste-Camille_Corot Erişim Tarihi: 06.02.2022

https://www.theartstory.org/movement/barbizon-school/artworks/ Erişim Tarihi: 07.02.2022

‘‘Sanat Tarihi: Barbizon Fransız Ressamlar Okulu’’ Kırsal yaşamda hakikat ve güzellik arayan 19. yüzyıl Fransız sanatçıları https://ichi.pro/tr/sanat-tarihi-barbizon-fransiz-ressamlar-okulu-162235587503291 Erişim Tarihi: 06.02.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/P._C._Skovgaard Erişim Tarihi: 12.01.2022

https://www.lincheap.com/blog-john-constable-kimdir-hayati-ve-biyografisi Erişim Tarihi: 09.01.2022

https://www.biyografi.info/kisi/jean-baptiste-camille-corot Erişim Tarihi: 07.02.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Narcisse_Virgilio_Díaz Erişim Tarihi: 07.02.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Constant_Troyon Erişim Tarihi: 08.02.2022

http://tr.swewe.net/word_show.htm/?446528_1&Barbizon_Okulu Erişim Tarihi: 09.02.2022

https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=74&sold=1 Erişim Tarihi: 10.02.2022

https://www.nga.gov/collection/artist-info.1253.html Erişim Tarihi: 10.02.2022

https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=34&sold=1 Erişim Tarihi: 10.02.2022

https://1000kitap.com/olum-tohumu--382590 Erişim Tarihi: 26.11.2021

‘‘Resimde Romantizm’’ http://www.altinnesilokullari.com/dergi/files/basic-html/page8.html Erişim Tarihi: 01.01.2022

‘‘Sömürgecilik’’ Kavas, Ahmet (2009) https://islamansiklopedisi.org.tr/somurgecilik Erişim Tarihi: 01.01.2022

http://ressamlar.gen.tr/John-Constable-Kimdir-Hayati-Biyografisi/ Erişim Tarihi: 01.07.2021

https://maksivizyon.blogspot.com/2019/06/theodore-rousseau-ressam.html Erişim Tarihi: 01.07.2021

https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=68&sold=1 Erişim Tarihi: 01.07.2021

https://www.wiki.tr-tr.nina.az/Jean-François_Millet.html Erişim Tarihi: 01.07.2021

https://www.universalis.fr/encyclopedie/francois-louis-francais/ Erişim Tarihi: 11.02.2022

https://rehs.com/eng/default-19th20th-century-artist-bio-page/?fl_builder&artist_no=29&sold=1 Erişim Tarihi: 12.02.2022

https://acikerisim.uludag.edu.tr/bitstream/11452/5506/1/Martinus%20Rorbye%27ın%20Oryantalist%20Resimleri.pdf Erişim Tarihi: 13.02.2022

https://arthive.com/ivanaivazovsky/works/14189~The_battle_of_Chesme_on_the_night_of_2526_June_1770 Erişim Tarihi: 13.02.2022

https://en.opisanie-kartin.com/description-of-the-painting-by-ivan-aivazovsky-chesmensky-battle/ Erişim Tarihi: 14.02.2022

totallyhistory.com/constant-troyon/ Erişim Tarihi: 16.02.2022

https://tr.hrvwiki.net/wiki/Jean-François_Millet Erişim Tarihi: 17.02.2022